

מערכות

במערכה:

7 המאבק הציוני — סיכוי והפקידו.
 8 אז — והיום

שנתים לבניסת החייל לחזית

9 מתנדב עברי שעה בחייה של אומה
 17 א. עמיהוד רשמי הימים הראשונים בחזית
 20 יהודה הררי פטרול-סיוור
 20 אליהו הרשקוביץ ממכתבי מדרוך בחייל
 25 מסעות וינניט כבורמה וזקתם
 36 לקה עמים שוהרי-דרנר ה. האיטלקים
 49 כיצד יבחרו קצינים
 53 „ועהות-הבריחה“ לקצינים בעבודתן
 56 על הכרירה האישית בצבא
 59 בשירות הריגול-הננדי
 64 תותח אין-דתע
 67 חינוך גופני מורחב: הקליעה בקשת
 רשימות קצרות:

„מדוע השתמשנו בפצצה-האטום“ / סיכומי הגשק הרקטי
 V1 ו-V2 / „חיילים של-שבת“ / קצינים לצבא הטריטוריי
 אלי / טיפול בפורקיה-המשמעת בצבא / ברית צבאית
 ארה"ב-הפיליפינים

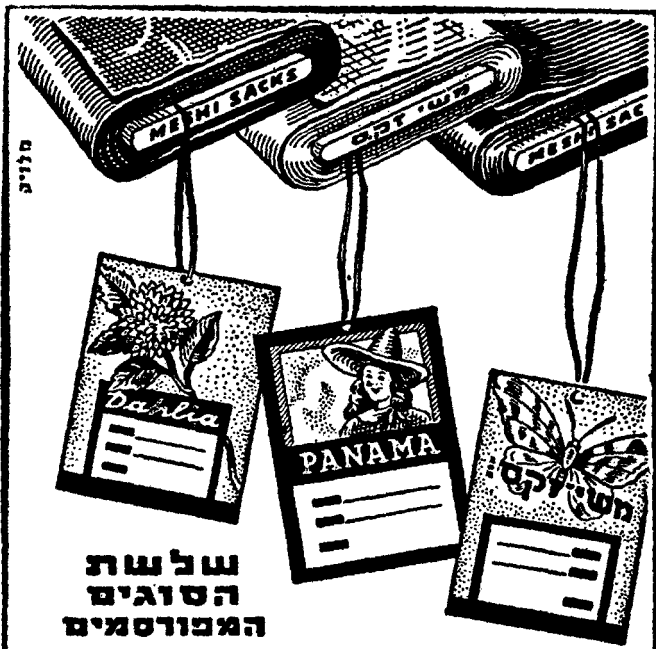
צורך ידיעות מן המזרח התיכון

מו זמה בחוברת? — עמוד 3

ירחון
 לשאלות
 מדיניות
 כלכליות
 וצבאיות

איר תש"ז
 מאי 1947

מ

שלשת
הסוגים
המפורסמים

משי זקס

גלבוט

הסגריה של ארצנו

" מ כ ס ף "

בית הרושת ארץ-ישראלית לכלי כסף ומצופה כסף
בע"מ

ח'ראביב שכונת אגוזבוק, סל. 67088
החנות: ח'ראביב, אגוזבוק 88

אנו נותנים ערובה למשך
25 שנה בעד כל כלי
הנושא עליו את החותמת

„מכסף 100“

עברי!

„מכסף“ הוא בית החרושת שלך

שמור עליו!

בנק הפועלים

בערבון מוגבל

ת ל - א ב י ב

ת. ד. 27

טלפון 4296-4297

הון המניות הנפרע ודורבות
500.000 ל"א

מנהל עסקי בנק
לכל ענפי'הם

מחסני עצים
בע"מ

האשרוד הדאשי :

ת ל - א ב י ב

חבת דאר 50

טלפון 5116

בנק ארץ-ישראל
לדיסקונט בע"מ
תל-אביב ירושלים

הון נכרע ודורבות - 1.025.000. לא"י

בנק מסונף:

בנק מרכנתיל אי-בע"מ

חברת עזר:

חברת ב.א.ל. לאפוטרופסות
ונאמנות בע"מ

כל עסקי בנק

מי ומה בחוברת

ציונים לקורא

ש

נתיב חלפו מאז כניסת החי"ל לחזית ואין עדין סיכום מפורט, מדויק, מרוכז ומלא של הפרשה הצבאית של החי"ל, על חטיבותיו השונות. מאמרי ההערכה הכלליים, הרשימות: הזכרונות, ואף ספרו של הרב ליפשיץ „החטיבות היהודית הלוחמת“ (הוצאת „יבנה“) אינם עדין הסיכום המקצועי המוסמך והמהימן. יש לקוות כי ליום השנה השלישי להקמת החי"ל יופיע בספר דו"ח מוסמך ומלא, מקובל בצבאות השונים — על הפעולות הקרביות שהשתתפו בהן חטיבות החי"ל, — ובעקבותיו גם ספר־רוחנים על פעולות היחידות העבריות שלא זכו להצטרף לחטיבה היהודית הלוחמת.

א

אחרי נסיון־סיכום של „לקח השירות בחי"ל“ מאת מיוזר ש. רבינוביץ, שהבאנו בחוברת קודמות, אנו מביאים הפעם את דברי הרצאתו של אחד המתנדבים הראשונים לחיל־הרגלים. ההרצאה העומדת בעיקר על הלקח הנובע מן ההיאבקות הממושכות והמרה שנאבקו היחידות העבריות בצבא הבריטי למען זכות במעמד לאומי מוכר, מספרת על שעות־היאוש שאיימו לקפת את רוחם של האנשים, ומתארת את התמורה המפליאה שהתחוללה בנפשם עם הקמת החי"ל, וביחוד עם כניסתו לחזית ועזרתו לשארית יהודי אירופה. „חיינו היום הגם כה דינמיים, כה שוטפים במרוצתם, עד שהדבר נדמה כקבוע באיזה זכרון רחוק, זכרון מלפני עשרות בשנים — — — אנו עומדים בפני לחץ פוליטי כביר — — — ואת לקחי של ביה"ס הזה יש להפוך לנחלת התנועה כולה, לנחלת העם כולו: כיצד לותמים לקוממיותה של אומה.“ —

ההרצאה הושמעה בסימינר למדריכי „המשמרת־הצעירה“ מטעם מפלגת פועלי ארץ־ישראל בירושלים.

ה

הספר „אל הסניף צופים“, שממנו מובאים „רשמי הימים הראשונים בחזית“ (עמ' 17) — הוא יומנו של א. עמיהוד, המתאר את רשמיו וקורותיו מאז צורפו התותחנים לחי"ל ועד הכרות שביחית־הנשק. קטעים מן הספר נתפרסמו בכמה כתבי־עת. הקטע המובא על ידנו הוא שיחה של בעל־היומן עם ידידו, אחד המפקדים בפלוגת־רגלים בחטיבה היהודית הלוחמת, והיא מעלה לעינינו בקיום בהירים סיכומי רשמיים ראשונים ורעננים של ימי החזית הראשונים.

ר

שימתו של י. הררי, (עמ' 20) מתרכזת בנושא מסוים אחד: פטרול־סיוור שנערך ע"י חוליה בת 4 אנשים, ומתארת אותו בפירוט רב, מרגע קבלת הפקודה, החל בהכנות המדויקות ליציאה, הציד, אופן ביצועו וגמור ב„פטרולים“ לאחר חזרה ממנו. הרישומים שברשימה גם הם מעשה ידיו של בעל־הרשימה.

ש

ני מכתביו של אל. הרשקוביץ ז"ל, הלקוחים מתוך הקובץ שהופיע לזכרו, יש בהם לא רק תיאור דרך הדרכה ואימון יעילה, אלא עולה מתן גם דמותו של אליהו הרשקוביץ, המדריך העברי ביהודא, איש־הצבא ואיש־הטבע, אשר טען, חוזר וטוען: „אתם רוצים צבא עברי — אני רוצה חייל עברי!“ טען וגם עשה רבות כדי להגיע להכלית זו.

ש

לוש שנים לאחר מותו של גנרל וינגייט, שנספה בתאונת מטוס, נמצאו עתה צימיותיו במרחק 60 ק"מ מאימפאל. יתכן כי הן תובאנה לקבורה ב"יער וינגייט", שניטע מול מפקדתו של "הקפטן" בעין חרוה.

ב

ריגור ב. פרגסון פרסם שני ספרים על מסעות וינגייט בבורמה: האחד על משלחת הצ'ינזים ב-1943, והשני "אדמת-הפרא הירוקה" על מסע 1944, ועל הלקח של שני המסעות, "הפוחחים באורח-מלחמה חדש" — זה של "החדירה העמוקה".
מר גורמן בנטויטש, ברשימת הערכה ל"אדמת-הפרא הירוקה" מצטט את דברי הבריגור על מפקדו הנערץ עליו: "קשה היה לשרת בכפיפתו או לפקד עליו; — — — אך גם אם חרב חדה תהיה מונחת על צוארי, לא אהדל מלהכריז כי הוא היה איש-צבא גדול".
וזדברים המובאים על "לקח מסעות וינגייט בבורמה" (עמ' 25) הם דברי הרצאתו של בריג' פרגסון ב"מכון המלכותי המאוחד של השירותים-הלוחמים" בלונדון ביום-השנה למותו של וינגייט, ונתפרסמו ברבעון של המכון, המפה והתמונה של וינגייט הובאו מספרו של צ'י. ג'י. רולו "פשיטת וינגייט" שהופיע בהוצאת "מערכות".

ל

אחר הפסקה של כמה חדשים אנו ממשיכים בסדרה "מלקח עמים שותרי" ד"ר ר — ע"י סקירת דרכה ונפתוליה של התנועה הלאומית האיטלקית (עמ' 36). האזהרה שכבר הוזהרו בה המעינים בסדרה זאת, מפני הראיה של "כזה ראה וקדש" ודאי שקיימת ועומדת גם לגבי פרשה נוספת זו. אך עם זאת, מן הנמנע הוא, לפרקים, שלא להקיש היקשים במאורעות שנותרשו בתולדות מאמצי שחרורם של עמים אחרים. — ויש ומאורעות "זרים" עולה ההקבלה כמאליה.

"מכל תנועות השחרור-הלאומי קרובה אולי הדוגמה האיטלקית לענין היהודי בנסיבותיה, — — — אותו פירוד הפרובינציות האיטלקיות במשך דורות שהביאו כמעט ליצירת עמים שונים (על כל פנים — מדינות שונות) על פני חצי-האי האפניני, הקשורים יחד אך בקשרי כסורת היסטורית — קל לראות בו דמיון לתפוצת הגולה שלנו". וחוסר מדינה לאומית במשך מאות שנים רבות — מלבד "זכרון רומא העתיקה" — מה רב דמיונו לתולדות ישראל, והרקע הנפשי שלהם.

מתוך קוידמיון אלה ואחרים יש ענין מיוחד בתיאורה המפורט והעובדתי של התנועה הלאומית האיטלקית, על גלגוליה השונים, למן ההתחלות המגששות, הבלתי-בסוחות, הספונטניות, בראשית המאה ה-19, ועד לימי מדיניותו המחושבת, הריאלית והנועזת של קאבור, ועד — דרך פיתולים וכשלונות הרבה — להקמת הרפובליקה האיטלקית בימינו אלה, המנסה להשתחרר מרובה של ירושת-השעבוד המקוללת, שרצצה על שכם העם, כשלושה דורות, גם לאחר השחרור ה"פורמלי".

הפרק המובא בחוברת זו סוקר את שלביה הראשונים בלבד של תנועת השחרור האיטלקי. — אכן, דוקא בשל כך מתבלטים כבר בו כמה מרגעיו ההתפתחות העתידה, אשר עקבותיהם ניכרו בעם ובתנועת גאולתו, עד ימינו אלה. השלבים המאוחרים יותר, וכן הניתוח המסכם, הבא ללמד על זקונה ההיסטורי, לדורות ולעמים, של הפרשה כולה — יבואו בהמשך הסדרה.

ק

פיטן "X" ברשימתו (בעמ' 49) קובע כי "הקצינים הם החשובים באנשי הצבא". בחוברת זו הובאו כמה רשימות הדנות בהתאמת אנשי הצבא לתפקידי השירות השונים ובמיוחד בהתאמתם לתפקידי פיקוד וקצינות. במבוא לרשימתו של קפיטן "X" עמדנו על

הקו המדריך קצין זה, איש מפלגת העבודה הבריטית, שהיה מראשוני המתנדבים לצבא באנגליה במלחמה האחרונה וקפח חייו בחזית צרפת. ספרו "חיל צופה נכחו", שהופיע בעת המלחמה, תובע להפוך את הצבא הבריטי לצבא דמוקרטי עממי, וקמו עליו עוררים מקרב השמרנים שבאנשי הצבא. הספר עשוי לתרום תרומה רבת ערך לדיון על מבנה הצבא, אולי דווקא משום שהוא עוסק ב"פכים הקטנים" של חיי הצבא.

את אורח-פעולתן של "ועדות הברירה לקצינים" שהוקמו בצבא הבריטי מתאר צ' גריבס (עמ' 53). מעניין לציין את שיעור החשיבות שמייחסים בוועדות אלה לחוות דעתם ולהערכותיהם של המועמדים עצמם על חבריהם הנבחנים אהם. כדאי לציין כי כיום רשאי כל אדם, לאחר ששירת בצבא פרק זמן מסוים — ורק לאחר ששירת אותו פרק זמן — להציג את מועמדותו בפני ועדת הברירה, בתנאי שימליץ על כך גם מפקדו הישיר. אמנם פסיטן "X" מערער ברשימתו על נותג זה, מחשש שמא ימנעו קצינים מתת המלצות כאלה לטובי אנשיהם מתוך "פטריוטיזם לוקאלי", היינו הרצון לשייר אותם ביחידותיהם (כדי לקיים בהן רמה גבוהה).

ערכן של ועדות הברירה אינו רק בשיטת ברירה טובה ומוצלחת, הכאה לקיים שכבת קצינים טובה, אלא יש בה גם לשכנע את אנשי הצבא, על כל שדרותיהם, כי הקצינים באים מבין הטובים והמוכשרים ביותר בקרבם.

רשימתו של ז' שרדי (עמ' 56), ששירת בחטיבה היהודית הלוחמת והשתלם במקצוע הפסיכוכניקה, סוקרת את התפתחות המקצוע ואת התפקיד הגדול והולך שהוא ממלא, ועשוי למלא, בצבאות העולם. תפקיד הפסיכוכניקה הוא להעמיד כל אדם המתקבל לצבא במקום הראוי לו ביותר מבחינת תבונתו וכשריו המיוחדים. כי אנשים העשויים לשמש ביעילות בתחום אחר, לא זו בלבד שאינם יעילים בשמשם בתחום אחר, אלא גם תופסים את מקומם של אנשים אחרים, שבאותו תחום עשויה יעילותם להיות גדולה הרבה יותר. הנסיגות הראשונים להשתמש בפסיכוכניקה לקו, לפרקים, בכשלונות חמורים. התנאי להצלחה הוא שהמלאכה תיעשה בשלימותה ולא לחצאין, דרוש מחקר מקיף קודם; ורק בחנים מיוחדים שנעשו על יסוד חקירה מעמיקה של מקצועות הצבא השונים והבשרים המיוחדים הדרושים מן העוסקים בהם — הם בלבד עשויים להבטיח את הפקת-הטובה הרבה ביותר מן השימוש בפסיכוכניקה לצורך השירות הצבאי.

בין סיפורי הזכרונות על מבצעים של שירותי צבא שונים — מן המרתקים ביותר הגם וזכרונות אנשי השירות החשאי, זכרונותיו של ויליס ג'ורג' — איש השירות החשאי בארה"ב, מגלים טפח מדרכי עבודתה של הבולשת-הצבאית. התמצית המובאת עלידינו (עמ' 59) זורעת אור על כמה דברים מסתוריים שקרו בעת המלחמה. היא מתארת כיצד מבצעים אנשי השירות החשאי פעולות "עצמאיות", כביכול, אשר אם הן מוכתרות בהצלחה מנחיתה אח"כ המשטרה את ידה על מוסדות וארגונים הפועלים בהסוואה ובמהתרת; ואלו אם הן נכשלות — הרי מופיע הדבר כ"מעשה-פשע פרטי" של מבצעהו. ומאיך רואים כאן כיצד נוקטים החשודים באמצעי-זהירות רבים ושונים, ומחמת הונחות קטנות, כגון פנקס הסטינוגרפיה הישן, — נופלים בפח הטמון להם.

בַּ מַּ עֵ רְ ק ה

המאבק הציוני – סיכויו ותפקידיו

„איני יודע — ומסופקני אם יש עכשיו מישהו בעולם היודע — מה יקרה באסיפת האומות המאוחדות ומהי ההכרעה אשר תפול, ואם תפול. אולם גורל ארץ-ישראל לא יוכרע בלעדיו — כי יש ישוב ויש מפעילים. אנחנו לא נהיה אולי המכריעים היחידים — אבל גם בלעדיו לא יוכרע הדבר. כי שני דברים תליים בישוב ובמפעילים. שני דברים המכריעים והקובעים: זכות העליה וזכות העצמאות הממלכתית. לא ישלטו עלינו זרים — אם הישוב לא יסכים לכך ולא ייכנע; ולא תיסגר המולדת בפני העליה היהודית — כל עוד יעפילו מפעילים. כל עוד נדע לקיים ולהאדיר שני כוחות אלה לא נירא רע, ותהיה המדיניות הבריטית אשר תהיה.

אנו רצינו ורוצים בחידוש הקואופרציה בינינו ובין אנגליה, אולם לא קואופרציה חד-צדדית, כאשר רוצה בה הממשלה, אלא קואופרציה הדדית; לא קואופרציה בין נתינים ובין שלטון — אין אנו מוכנים עוד להיות נתינים של איוז ממשלה זרה שהיא, גם לא של אנגליה — אלא לתקופת מעבר קצרה. הקואופרציה היחידה האפשרית בעתיד — היא קואופרציה בין שני עמים, כבני ברית שוויוניות, אם כי לא שוויוניות, בתוך מסגרת האומות המאוחדות, למען הגביר את השלום והקידמה הסוציאלית והשבתת תנאי החיים של ההמונים בפינה זו של העולם ובעולם כולו.

— — — אם אנגליה מסרבת להמשיך בעזרתה למפעל הציוני — יש להצטרף על כך, אבל אין כל יסוד לבהלה ופחד. רצינו להמשיך יחד אתה — אבל אין בידנו לכופ אותה לכך — ונמשיך בלעדיה. אם מדיניותה של ממשלת הפועלים בהרכבה הנוכחי היא המלה האחרונה של המדיניות הארצישראלית של

אנגליה — איני יודע. מצדנו לא נעשה כלום למניעת חידוש הקואופרציה, אבל
אל נייעגן לה. ונמשיך את פעולתנו. — — —

אלה הם סיכויי ותפקידי של המאבק הציוני, וסימנו המובהק של מאבק
ציוני הוא זה שהמאבק משמש את הציונית, ולא שהציונות משמשת את המאבק.

ד. בן-גוריון

במליאת הוועד הלאומי, ניטן תשי"ז

אז — והיום.

ב־19 באפריל 1936 פרצו מאורעות בארץ אשר נמשכו קרוב לשלוש שנים
ותוצאותיהם הפוליטיות עודן מעיקות על הארץ עד היום הזה, ואין לראות את
היום בו ייעלמו. אך אפשר לגרוס גם להיפך: אותה שיטה מדינית חדשה בשאלת
ארץ-ישראל אשר הביאה את הארץ עד הלום היא שגרמה גם למאורעות תרצ"ו.
בראשית המאורעות, לפני אחת עשרה שנה, קיוו מתנגדי הציונות ואויבי
הישוב היהודי, כי הישוב הקטן יימחה מעל פני האדמה או, לפחות, יסבול נזקים
כאלה בנפש, ברכוש, ביכולת קיום ובניה, שירכיז ראשו, יכנע ויסכים להיסול
הציונות. תקות הצוררים נכזבה. בישוב נתגלו כוחות עצומים לעמידה על הנפש
ולהמשך הבנין. התגלו בו גם כוחות עצומים לריסון עצמו אשר סיכלו מזימת
אויבים להציג את הארץ כזירת התנגשות של שתי עדות מרצחים חשוכות,
שהשלטון הבריט הנאור חייב לדכא את שתיהן — ובעיקר את החלשה שבהן ולרשת
משתייהן את הארץ לעצמו.

לאחר אחת עשרה שנה אין עוד להכיר את הארץ. הישוב היהודי לא בלבד
שהוכפל במספרו. בהתגוננות המתוכנת והאחראית, בבנין המתוכן שבאו מיד לאחר
פרוץ המאורעות, הונחו היסודות לממלכתיות יהודית, נתחשלה היכולת לעשייה
עצמית בבנין, בעליה, בהגנה. מארגני מאורעות 1936, הערבים והלא-ערבים כבר
מבינים כי הם עשו הרבה מאד למען גיבוש הישוב היהודי כאומה ממלכתית,
היודעת לבנות את חייה גם בלי עזרה מזולתה. הם מבינים, כמה הרבו לעשות.
בעמדתנו עתה במערכה קשה ואחראית פי כמה ממערכת 1936 — 1939
רבה תקותנו, כי נעמוד גם בנסיון האיום הזה; כי מזימת האויב, מזימה מסוכנת
פי כמה מן הראשונה, בסופו של דבר תצעיד אותנו צעדים מכריעים לקראת
הגשמת הציונית.

בתקופת המאורעות ההם הצליח הישוב לעשות אשר היה נחוץ לו ולהמנע
מעשית דברים שהיו נחוצים לאויב.

זה התפקיד המוטל עלינו גם עתה: לעשות כל אשר נחוץ לישוב ולעם
היהודי. להמנע מעשית כל דבר הנחוץ לאויב.

שעה אחת בחייה של אומה

(לפי הרצאה על ההתנדבות העברית ולקחה)

חמש שנים נמשכה ההתנדבות. היה זה לעם מפעל סמלי, אך צנוע. הוא יצר את הכוח הדינמי שזקק את קומתה של שארית הפליטה. זאת לקחו של ביה"ס הזה יש להפוך לנחלת התנועה כולה, לנחלת העם כולו: כיצד לוחמים לקוממיותה של אומה.

חינו היום הנם כה דינמיים, כה שוטפים במרוצתם, עד שהדבר נדמה כקבוע באיזה זכרון רחוק, וזכרון לפני עשרות בשנים, כמשהו שקראנוהו בספר, או שמענוהו מפי אחר.

...

מה היה עניינה של ההתנדבות הא"יית במלחמת העולם הזאת? ומה תורת-החיים שיכולים אנשים צעירים ללמוד ממנה? ואכן, תורה היא וצריכה לימוד, לפי שלעתים קרובות למדי נתונים אנו בעת מבוכה פוליטית בהתרופפות עצבים, במצבים שמצריכים שקט נפשי, שווימשקל.

אכן, מה מלמדנו חזיון ההתנדבות?

הוא מלמדנו, ראשית כל, לדעת מהו כוחם של קשיי-עורף, כשהם מתרכזים בנקודת-מוקד אחת, גם בעומדם בבדידות גדולה, בלתי-מובנים, לא לחבריהם ולא לציבור הגדול, כל שכן לעולם הרחב. התנדבות הא"י בכל חמש שנותיה ביקשה להיות, לפחות, מה שהיתה ההתנדבות לגדודים במלחמת-העולם הקודמת. בימים ההם פיעם את הלבבות הרעיון של פגישת-גלגיות, של שחרור הארץ ע"י כוח יהודי ולא ע"י זרים, התעוררות ההכרה הלאומית היהודית בקיבוצי-גולה שונים; היחה אז הרגשה של מומנט היסטורי, אשר בו יש להטיל על כף המאזנים את הכל, עד כדי הפקרת הקיים.

במלחמה האחרונה פיעם, קודם כל, יצר-הנקמה הפרימיטיבי, ונתלווה לו הרצון להיפגש עם יהודים סחופים, לשחרר יהודים; היה רצון להופיע במלה"ע הזאת כאומה לוחמת, — רצון שנבע אולי מאיזה יצר עמוק, שראה עמידה על כבודו של ישראל בהופעת הדגל היהודי בין הצבאות הלוחמים בהיטלר, עמידה על כבוד היהודי בזה שעם ישראל, זה המופקר שבעמים, שוב אינו מופקר על כל פנים בהכרת עצמו, אלא מתיצב פנים-אל-פנים למלחמה באויבו. ואל יצרים הללו, יצרי הנקמה, העמידה על כבוד האומה וההכרה העצמית, נצטרפה הרגשת ההדהות עם שארית ישראל, עם השרידים באירופה.

והדבר הזה, שהוא כלי-כך פשוט ונראה לנו כל כך מובן, — בכמה קשיים עלה לנו להשיגו! איש — גם מן המתנדבים עצמם — לא האמין שנוכה לכך. המציאות היתה בניגוד לכך, כל היר-החיים היה בניגוד לכך. באנו להיות אנשים זקופי-קומה, — והתקלסו בנו במשך כל שנות ההתנדבות. הווי זה של התנדבות, של גודד שמנעו ממנו אימונים וציוד קרבי וארגון בחטיבה לוחמת, וכל הזמן היה שרוי בהווי של חיל-משמר; הווי ההורס את העצבים והופך אדם בעל מאוויים גדולים לחולה-רות, ההווי חסר-הענין ביותר, כשהאנשים היו מוכנים לטרוף נפשם בכפם. בעמדו על משמר בואדי-סראר, בתל אל-כביר, או בבנגוזי, היה שרוי בהווי של חיל-משמר; הווי ההורס את העצבים והופך אדם בעל יותר משרוצים בני כל עם אחר, והופכים אותך ללא-כלום. כשהיתה יחידתנו בואדי-סראר, חרט מישהו על הקירות: „פה נקברו חיי הגדוד הראשון“. היתה זו הרגשת השפלה, כי הנה מתקלסים במיטב מאויך, וגדמה לך, כי זוהי נקודה שבה נכנעו להיטלריוזם, כי אין מניחים ליהודים להופיע כיהודים במלחמה נגדו. כל זמן שהגדודים חנו בארץ, היו על כל פנים אילו פיצויים על כך. אך משהוצאו הגדודים מן הארץ, ולא למלחמה באויב, נשתנה המצב תכלית שינוי. תחילה סברו, שהגדוד יאומן שם אימוני-קרוב, אך עד מהרה נתברר, שהוא יוסיף לשמש באותם תפקידי-המשמר עצמם, אך בסביבות בנגוזי. ואנשים הגיעו מתוך כך לידי מעשי-השתטות וכמעט טירוף-דעת.

בין יאוש לתקוה

בגדודים נשתרר יאוש עמוק, ואי כבר ידעה את המושג „תקופת-יאוש“, — היה יאוש בעבודה, היה יאוש בחברה, היה יאוש למראה עיניה, ופעם תקף יאוש את הקיבוץ. עד כי היה ספק, אם יוכל הקיבוץ להמשיך את קיומו. היה זה לפני 10-15 שנה. זוהי תופעה פסיכית הנהפכת למחלה, והאדם נראה אז עלוב גם בעיני עצמו. אכן, ידענו יאושים בארץ. אך אירת יאוש כזו שנשתררה בגדודים, לא ידענו. מאות אנשים, שהתנדבו לחיל-רגלים, שבהם האימונים הם קשים יותר מבשאר חטיבות, התהלכו אכולי יאוש, אכזבה וקנאה. בעוד שחיילים מכל שבעים אומות העולם מתאמצים בכל דרך של התאמצות שלא לצאת לחזית, — ודוקא הם הנוכחים לכך, הנה אנשינו, קשישים וצעירים, שנשאו ברמה את דגל הגדודים, ולחמו מלחמה עזה, ורצו להגשים את החזון המלחמתי של האימה, — דווקא מהם נמנעה הזכות הזאת, הם הוסיפו להיות במצבם העלוב. ויש להודות: הישוב כמעט נתיאש מן האמונה שביום מן הימים תקום חטיבה יהודית לוחמת. גם רוב המדינאים שלנו לא האמינו עוד בכך. סיפרו בשם לירד וילסון, המפקד הראשי במורח התיכון, שאמר: „כל זמן שאני המפקד, לא יצאו הגדודים לחזית“. וזכרני: בתקופת היאוש הזאת פניתי אל אחד המנהיגים הציוניים, איש לוחם, רדיקלי, וביקשתי ממנו בקשה צנועה, שעכשיו, 5 רגעים לפני 12, יכריז על תביעת כניסתנו לחזית כחטיבה יהודית. וענני: „לצרפתים אין נותנים להלחם בצרפת. — כלום יתנו ליהודים ללכת לאירופה?“

האזירה הכללית היתה של יאוש, והיא דבקה בכולנו, באלה שבגדודים ובאלה שמחוצה להם. בימים ההם הועברו תפקידי השמירה שלנו לתל אליכביר, שבמצרים, זהו אחד ממרכזי האספקה הגדולים במזרח התיכון, העומד בתוך מדבר-חולות חד-גווני. בקרבת-מקום היה אז מחנה הסגר לחיילים יוונים, שנתמרדו על המפקדה היוונית המלכותית, בימי המחלוקת שהיתה בעניני השלטון בין, בין סיעת המלך ומתנגדיו. את המרד דיכאו ואת המתמרדים הושיבו במחנה-הסגר. זהו בינינו חיילים שנתקנאו בהם, משום שהם, בכל זאת, גמרו במחנה-הסגר, «במשהו ממש». היינו שרויים בחשש, שההיסטוריה של ההתנדבות היהודית תחוסל בלי מאבק, אף בלי מחנה-הסגר. והיתה הרגשה, כי יש לאחוז באמצעים נואשים במאבקנו להליכה לחזית, שיקום מאבקו של הלוחם היהודי נגד חיסול ההתנדבות היהודית, על כל פנים 5 רגעים לפני השעה ה-12.

...

כדאי לעמוד על האזירה הזאת שחינו בה ולהכירה, כיוון שיתכן כי עתיד, ח"ו, יאוש לתקוף חלקים ניכרים בישוב. בימים אלה יש לנו הרגשה חיונית של העפלה, של התישבות, של התנגדות בכל מיני עקלקלות, אך יתכן שיבוא רגע של דכאון קשה, מעין ההרגשה שתקפה מאות מתנדבים יהודיים בפגישה עם צבא זר ועם שלטון זר.

ונשאלת השאלה: איך יחזיק הישוב העברי מעמד ברגעים אלה? איזה כוחות נפשיים יגלה איש איש מאתנו ומאיזה מעין נשאבם? זכרון הבריגדה, עמידתה על לכתה לחזית — הוא אחד המקורות לאיתני-הנפש.

נושאי-המלחמה

וחובה לומר: לא כולם נמנו עם נושאי המלחמה הזאת ליציאה לחזית. הנושאים העיקריים של התנדבות העברית היו איש-השורה וכן איש-ההתישבות, שהוא גם איש-השורה, אלא שמרכזו חיו בהתישבות. ומעניין הדבר, כי במלחמה הפוליטית הזאת הערנים ביותר היו דווקא אנשי ההתישבות, ודווקא הקשישים שבהם, הותיקים ביותר.

הנושא הדינמי במלחמה ליצירת חטיבה לוחמת היה דווקא הטוראי, ולא הקצין, בצבאות אחרים, בלגינות אחרים, עומד בראש כל מלחמה פוליטית הקצין, לפי שהוא איש שהשכלה, והוא המעורר את החייל הפשוט, את האיכר הבור, אצלנו קרה היפוכו של דבר, אולי משום שהברירה היתה זרה, מפני שזורים קבעו מבחינתם-הם את ההתאמה לקצינות. החייל הלוחם לזכותו כחייל יהודי היה איש-האדמה, הם, אנשי הכפר, אנשי הגליל והעמק, עמדו בראש ההתנגדות לחיסול ההתנדבות היהודית. היתה זו התפתחות פנימית: החושים שהביאו את האנשים הללו לאום-גיוני ולכנרת ולגליל, הם החושים שהביאו אל החזית הזאת. ואותה קשיות-העורף שבאה לידי גילוי בימי משברים הגדולים שבכל העליות, היא-היא שבאה לידי גילוי גם עכשיו, בתקופה היסטורית אחרת, בתנאים אחרים, ביחסים בינלאומיים אחרים ובצירופים מיוחדים, בתוך ההתנדבות העברית.

דבר ההכרזה על הקמת החטיבה היהודית הלוחמת עבר שלבי יאוש רבים, והיתה שותפות בין פעילי-המתנדבים ובין איש אחד, אשר ריכוז בתקופה הזאת את כל חייו בענין הזה, — הלא הוא משה שרתוק. פעילי המתנדבים החליטו לנפץ את הראש בסלע, ולא להניח את הנשק עד הרגע האחרון.

רבים מאתנו, בהתנדבם, לא ידעו התקום חטיבה יהודית לוחמת; הם צפנו בלבם חלום הרבה יותר נועז. הם הלכו מתוך יצר-הנקמה, הרגישו צורך להתנדב, ולחמו לזכותם ליחידה יהודית ולגיוס יהודי, — אך בנפשם קיוו, שאולי יהיה זה הצבא של המדינה היהודית. לאותם המעטים, בשלבי ההיאבקות השונים, היו הרבה דברים שנראו כחלום, שאיש מאתנו לא היה בטוח שנושיגם. אפילו כאשר קמו הגדודים, התואר "עברי" היה בסוגרים, ולא היינו בטוחים שתקום החטיבה; וכשנוצרה כבר החטיבה — לא היינו בטוחים שהיא תגיע לחזית. וכאשר כבר הגיעה לחזית, לא היינו בטוחים שנוזכה להפגש עם פליטים יהודים, וכאשר נפגשנו עם פליטים יהודים, לא ידענו אם נוזכה לשמש גשר בין שארית ישראל ובין ארץ-ישראל. נקלענו בין היאוש המוחלט, שהנה נתחסל באי-כבוד, ובין החזון של צבא יהודי במסגרת של עצמאות יהודית, כאחת מאבני-השתייה של המדינה היהודית.

לא הכל ניתן לנו, אבל מה שניתן לנו שימש בית-ספר גדול, — זוהי עובדה-היסטורית, ונכס המחנך נוער, וביחוד התפקיד שמילאה הבריגדה בתקופת המעבר ממלחמה לשלום.

בכוחה של אוירה

זמה צריכים אנשים צעירים ללמוד מגורלה של הבריגדה, בין בהליכתה לחזית ובין בחיסולה (כי גם מזה יש ללמוד משהו)?

קודם כל יש ללמוד מכך, שאין אדם צריך להרפות ממאבקו כל זמן שהגשמה בקרבו, שעד הרגע האחרון עליו לעמוד ולא להיכנע לאוירה הפסיבית המביאה לידי התמוטטות עצבים. חובה היא לשמור על הבריאות הנפשית, לגלות מקורות של חיוניות פנימית גם בשעה שהכל פועל נגדך. דבר זה מלמד נסיון הבריגדה, שאושרה וקיימה 5 רגעים לפני השעה האחרונה, לפני סיום המלחמה, ולא פעם נדמה לנו, כי שוב לא תספיק להיכנס לחזית לפני כניעתה של גרמניה. ומגורל הבריגדה יכולים אנו ללמוד דבר והיפוכו: כיצד עלולים אנשים להתמוטט, ורוחם עלולה ליפול עליהם, — וכיצד יכולים הם לעלות ולהתגבר על עצמם; יכולים אנו ללמוד ממנו לדעת, מהי אוירה טבעית, המבריאה את הנפש, ההופכת חלש לחזק, האנשים חולי-העצבים, המיואשים, נשתנו מן הקצה אל הקצה והיתה בהם רוח אחרת ברגע שהוחלט על הכריגדה והתחיל ריכוז האנשים ואימונם.

ראינו אנשים, אשר אמנם התגייסו מתוך רצון עז להלחם, אך הצבא ניזן את רצונם החילי, עשאם חיילים גרוועים, — והנה, לפתע פתאום, במשך

חדשים מועטים, נתחסנו עד כדי עמידה בשלגים, באיזור הררי, בריתמוס של אימונים קשים, בעקשנות לא לעזוב את האימונים, ללכת לחזית במלוא היכולת; והנפסלים שבהם — כשנפסלו, הכריזו שביתת רעב. היה אחד שנעלם כשרצו לשלחו בחזרה, שעה שהחטיבה הוצרכה לצאת לחזית, — כי לא רצה האיש לחזור. ובתוך הקרב, בימים המועטים שהבריגדה נמצאה בחזית, אפשר היה לראות ולהבין בעליל את פירוש הפסוק, "שש אלי-קרב". עם כל הרהורי הלב על הארץ, המשפחה והילדים, — חלף הלך לו כל היאוש, והחיילים היהודיים היו לאחריהם, היו לאנשים נורמליים. והרי לחיילים היהודים היו כל הדאגות האנושיות, הפרטיות, שאתה מוצא בכל חייל וחייל. כל אחד צפן בכיסו תמונות, של אשתו ושל ילדיו, והיה לו אותו הצורך האנושי להתייחד עם התמונות הללו, לכתוב מכתבים לבני משפחתו, — והוא נהפך לטיפוס של חייל "גויי", — ככל החיילים. ומאלף הדבר: בתוך כל אלה כמעט שלא נמצא איש חולה במשך כל תקופת האימונים, וביום שייצאה הבריגדה לקרב, לא היה אפילו חולה אחד! היו אנשים שהיה להם חום, ובאו והודיעו: "אנו בריאים!" ועלו לחזית. והעליה לחזית אינה מלאכה קלה, צריך היה ללכת בחושך, בגבעות, והציוד על הגב מכביד, והמאמץ גדול וקשה.

תחושת-שויון!

אכן, משהו למדו אנשינו שם, בחזית, ואת הלקח הזה צריכים ללמוד צעירינו.

או טעמנו את הטעם המתוק של שוויון בעולם. נדמה לי כי זכינו לטעום טעם של חירות, ששום יהודי בעולם לא זכה לו ולא ידעו. היה זה, בחמישים ימי החזית שלנו, שוויון לאומי ממש, ריאלי מאוד, על פני הגבעות, מול הנוף של איטליה, כשמימינך ומשמאלך חיילים פולנים ואיטלקים ובני שאר אומות, ואתה נכנס ויוצא ומרגיש עצמך כאחד מהם, ללא שום הבדל, כלל, וכל אחד מהם מבין ויודע, שזהו "ג'ואיש ארמי", וכך היה כתוב על גבי המפות. לא "בריגייד גרופ", אלא "צבא יהודי". 50 יום טעמנו טעם זה, היינו בני חורין, שווים לכל אדם, — ולא כמשהו מופשט, אלא כתחושת גוף ונפש. יוצא היית לפטרול, פצצה נתפוצצה על ירך, חי יצאת ונפגשת עם חיילים אחרים, חזית בריתמוס של שוויון מוחלט, מובן-מאליו, — ולדבר הזה בעם היהודי זכינו רק אנחנו.

"כשהאימפריה רצתה..."

ועוד דבר למדנו מנסיונו זה, — להכיר לא רק את האויב, אלא גם את האימפריה הבריטית "הידידותית". כשהאימפריה מבטיחה ורוצה לקיים, הרי היא יודעת לעשות זאת בתכלית השלמות, בדיוק של רגע, עליפי השעון, חמש שנים סירבה להניח ליהודים שיופיעו בחזית כיהודים, — ולא הועיל דבר. נמצאו לה טענות ומענות למכביר. פעם חוסר אניות, פעם חוסר ציוד, ופעם צורך בשמירה. אך משנפלה ההכרעה, — מיד נמצא הכל, גם אניות וגם ציוד וכו', והאנשים הגיעו אל החזית בדיוק נמרץ, ככתוב בתכנית, והכל התנהל

כסדרו וכקצבו. אכן, שם למדנו לדעת, כי ברצותה יכולה האימפריה להביננו — אלא שרבה האיבה ורבה השנאה, ורצון טוב אין. התקופה הזאת — מיום ההכרזה על הבריגדה — היתה לנו תקופה של התרוממות רוח קיבוצית, מיואשים ומדוכאים היו לגאים, זקופי־קומה, בעלי הכרת ערך עצמי.

היה זה לנו גמול גדול בעצם ימי המלחמה. אף על פי שנפלו חברים בחזית, והיתה תקופה, שלילה-לילה, בצאת איש משלנו לפטרול — לא היה בטוח שיחזור. בהתקפה האחרונה, למשל, נפלו מימיננו, בין הפולנים, חללים רבים ע"י הפצצת-טעות של האויריה שלנו, ומשמאלנו נפלו חללים איטלקים רבים מאוד בשעת ההתקדמות, — והבריגדה יצאה מן החזית "בחסד". כשיצאנו אל הקוים, חשבנו ששליש מאתנו ייספה, שלישי ייפצע, ורק שלישי, אולי יזכה להגיע לגרמניה ולהיפגש שם עם יהודים. ולגרמנים היתה אמביציה מיוחדת של נקמה בנו, לקדם את פנינו בדרך מיוחדת, בקרב קשה במכוון, — והבריגדה יצאה בכבוד. החי"ל נתגלה כצבא אמיץ, בלתי נרתע.

על סמך הדו"חות של הגנרלים דיבר צ'רצ'יל על אומץ-לבה של הבריגדה. בהכרה העממית הציבורית נתחזור לגויים, שלבריגדה יש יצר-קרב בלתי נרתע. האנגלים ידעו לא רק להביאנו לחזית, אלא גם להראותנו כפי שאנו באמת, בלי להגזים, אבל גם בלי למעט. צבא מודרני, כצבאותיהן של כל אומות-העולם, למרות חוסר המסורת הצבאית של היהודים. כי הבדל רב הוא בין פעולת-השורה, ההתגוננות כנגד כנופיות, ובין ההופעה בחזית-המלחמה. וזהו דבר שנוצר במשך חדשים אחדים ונעשה לא מתוך שיגרה. אכן, לולא האויריה של התרוממות רוח קולקטיבית לא היה הדבר בא.

הפגישה עם שארית-הפליטה

בכל שלב של התפתחות הבריגדה לא ידענו, מה יהיה השלב הבא. כשיצאנו לחזית, לא היה לנו סמל ודגל. כשבא מ. שרתוק והביא את הדגל מארץ-ישראל, עוד היה לנו דין ודברים על כך עם האחראים. סמלים ניתנו לנו רק בחזית. וכשם שלפני ההכרזה על הבריגדה כירסמנו הספק, אם יתנו לנו להילחם, כך היינו מדוכאים בהיותנו בחזית, מחשש שלא יתנו לנו לראות יהודים. אך גם היאוש הזה חלף.

כאחד המעמדים הגדולים ביותר נחרתה בלבבות הפגישה עם עשרות היהודים הראשונים, ועם הפרטיזנים הראשונים. כאן התחלנו להרגיש כי אכן אין זה רק ענין של פיצוי שבחוויה, אלא, לאחר כל היאושים, ניגשים אנו אל נקודה שהיא ערך לעצמה — אנו מופיעים כצבא משחרר-יהודים.

כשהיינו בחזית, לא ידענו כמה יהודים שרדו באירופה. וגם כשיצאנו מן החזית ונפגשנו עם 30 היהודים הראשונים, לא ידענו עוד, כמה יהודים נפגשו. ואיזה מין צרוף היה זה! היתה שם נערה שעברה חמש כנופיות של חמשה עמים. ומאיך גיסא היה שם נער דתי, שכל צער האומה, כל חבלי העיניים מדורי-דורות נשקפו מפניו. פנים עוטות חירון יהודי איום, שלא אכל

תבשיל כל השנים האלה. והיה בחור יהודי שהתחפש כנאצי, שעמד במבחן ויצא
בנס; והיו שם עוד כמה טיפוסים כאלה. כשראינו את 30 הראשונים האלה,
מיד עלה הרהור בלב: האמנם זה מה שנשאר מהעם היהודי? צללי אדם? שברי
אדם? אנשים שכל אחד מהם נשא על שכמו את הטרגדיה של 7-6 שנות
המלחמה? והידיעות הראשונות שהגיעונו מגרמניה היו: "יש 500 יהודים
בבוואריה", אח"כ שמענו על 2000 ו-3000. שיש באירופה מיליון יהודים
דבר זה לא ידענו בימים ההם. והבריגדה, ביצר הנקמה הבווער בלבה, סברה שיהא
צורך לחפש בנרות ממש את היהודי האחרון. ההויה הזאת של אחרונות היתה
הויה מוחשית לגמרי, חויה שמושגיה הם "עשרות יהודים".

אך כבר בפגישה הראשונה עם עשרות יהודים נתברר לנו שכאן אתחלתא
של דבר שאינו ידוע לנו, וההרגשה כי הננו גשר בין שארית ישראל וארץ-
ישראל גברה בנו.

בשעתו ערוך היה בישוב ויכוח: ללכת לחזית, או לא ללכת? התוכחו על
כך מפלגות. התפתחו אידיאולוגיות שונות בדבר ההליכה-לצבא, ואנו — כשם
שהיינו בודדים בתקופת ההתנדבות, כן היינו בודדים בתקופה זו. הועד הפועל
הציוני החליט, ברוב קולות, לדרוש שהבריגדה תוחזר לארץ. ואני זוכר, שישבנו
בעת ההיא בישיבה וחשבנו: "מה חושב לו הישוב היהודי בארץ-ישראל על
שארית-ישראל? המבין הישוב, מה עליו לעשות למען השארית?" ובישיבה
זו החלטנו לדרוש, שיבוא אלינו אליהו גולומב, שישמענו, והיה לנו לפה בפני
הועד הפועל הציוני, שיבינו, כי יש לחפש יהודים, ובמסיבה ההיא עם 30 היהודים
הראשונים הגיעתנו הידיעה המרה, שאליהו גולומב איננו.

בימים הראשונים ההם היתה זו אמביציה אישית, במידת-מה, ענין של
עשרות חיילים אשר נשאו את הדבר ומאות שהלכו עמהם, — אך הרוב רצה לשוב
הביתה. חייל, הזוכה להציל את חייו בחזית, היוצא מן החזית תי, חושב בלבו:
את חיי שהצלתי אביא למשפחתי, לאשתי ולילדי. נדמה לו, שקנה מחדש את זכות
החיים. אם באחת ההזדמנויות נזכרתי בחזית בשירה של רחל האומרת, כי "יש
ימים בהם פי שבעה ירוק הירק ופי שבעים תכולים השמים", — הרי התאים לתקופה
שמדובר בה. זו היתה תקופת האביב, והיתה הרגשה, לאחר השחרור, כי הגה
השמים תכולים יותר מתמיד, והירק ירוק יותר מאשר בימים רגילים, ואין רצון
לוותר עליהם, ואז מתעורר יצר אלמנטרי: "מהה, הביתה!" — ויש רצון שתבוא
דמוביליוציה מהירה. כל חייל, העוזב את החזית, שוב אינו יודע, מהי חילולות,
מהי משמעת. ואך טבעי הדבר, שגם חיילינו כך. צריך היה להסביר לתנועה
הציונית ולכל המפלגות, שהננו עומדים על סף מעשה רציני ביותר.

...

וכאן מתחילה הפרשה הגדולה. היו לנו פגישות עם יהודים אשר ניצלו.
עם שארית-הפליטה. תחילה היו אלה בודדים. אחר כך נקרו לפנינו השרידים
הלוחמים, הפרטיזנים. הם היו אומרים: "אנו עברנו חמש שנות ציונות ברגלינו",

היינו: מושג הציונות הוא, שיש ללכת לא"י דרך כל המכשולים והגבולות.

היו מעמדים גדולים של פגישה עם הלוחמים ביערות, והמעמדים הללו היו רוויים חויות משותפות: מהי אומה שרידה, ומהו האויב העולמי, האורב לנו, ומהו לקח החורבן והכלייה, — וכל אלה יחד עם המאויים הפוליטיים הגדולים. שמענו מהפרטיונים על שליחותם. שמענו מהם, שהעם היהודי צריך להיות מאוחד; שהתנועה הציונית והחלוצית צריכות להיות מאוחדות. את הדברים האלה הביאו לנו חברים מתנועות-נוער ציוניות, והביאום לנו גם ילדים מן הקומסומול. הם למדו ציונות בתוך היער, כשנפגשו פנים-אל-פנים עם פרטיונים מבני אומות אחרות. עם רוסים, פולנים ועוד. שמענו את האמת הגלויה, את ההכרה שהעם היהודי עומד בפני מבחן גדול והעולם לא יבין אותו, לא יבינהו האנגלים ולא יבינהו הרוסים, וגם הפרטיון הגוי יכול להיות רוצח-יהודים. כי אז עלתה המחשבה על חזית משותפת, שהלוחם היהודי מן הארץ והלוחם היהודי מן הגולה יצטרפו לכוח אשר יאבק לגאולתו של העם ויכוונן מחדש את אחרות האומה.

עריכת גלות להצלת יהודים

ועם סיום המלחמה התחלנו ללכת לגולה. בשביל רבים מאתנו היתה ההתנדבות עצמה עריכת גלות ממש. הלכנו לצבא זר, אנשים השונאים את ההוויה הצבאית כולה, את המפקד והסרג'נט והמייג'ור, השונאים את כל המידות הצבאיות. — הלכנו לצבא זר מתוך הכרת חובה לקבל מצוות זרות. ועתה צריכים היינו לערוך גלות. כדי להציל יהודים.

נתעורר הרצון והורגש הצורך למזג את מלחמת העצמאות עם הצלת השארית. ובאידיאה המחודשת הזאת, אשר נצרפה בכור האש של המלחמה, התחלנו ללכת לאירופה.

לא בכל מה שעשינו הצלחנו. היו לנו גם הרבה כשלונות, ולא רק כשלונות פנימיים. הכשלון העיקרי הוא שהבריגדה לא נהפכה לצבא של המדינה היהודית וחוסלה. אמנם היא חוסלה אחרי שמילאה תפקיד גדול. היא הצילה משהו בהיסטוריה היהודית: משהו שהיה בו הכרח קודם גם לתפקידי ההעפלה; היא ישרה את קומת השארית. החייל מן הבריגדה היה טיפוס של שליח חדש לגמרי בתנועה החלוצית. שליה, שזכה בשליחותו בכשרות, בנאמנות, והגיע אל היהודים דרך החזית. הטעם אשר חשנו בחזית מסרנו ליהודים שבמחנות. כשבאנו ב-2 בלילה לאותו מחנה, אשר צל המות עדיין היה פרוש על פני אנשיו, נדלק ניצוץ בעיני היהודים. היהודים הסתכלו בנו כהוים, כחולמים בהקיצ: „האמנם זהו דגל תכלת-לבן?“ „האמנם ובאמת זהו חייל יהודי?“ הם לא שמעו ולא ידעו כלום על כך. פרשה זו — יש עוד ללמוד וללמוד אותה.

...

עכשיו עומדים אנו בלחץ פוליטי כביר. אבל לאחר שנות חיי צבא, לאחר ביה"ס הזה, ישנו איזה איזון, ישנה הנחה יסודית, שאם הישוב היהודי לא יבהל, אם מוכן יהיה לקשיים ולסבלות הגוף והנפש, — יכול נוכל להתגבר.

וכשם שלומדים אנו ממבחני המאורעות בארץ וממבחני הגזרות למחזוריהן כן עלינו ללמוד גם מן המבחן הזה, מן הבדידות הגדולה הזאת שהיתה לנו במלחמה, — ולא להבהל גם מן הבדידות. ואם נקבל לקח, אם נלמד את הפרשה הזאת ונביא לנוער, לשורה ולעם את הצירוף הזה של כוננות וקשיות עורף פוליטית, — וזכינו בכך להנחיל לדור נכס אנושי-לאומי יקר, שקידם את תרבות העולם, — הלא היא מסירות-הנפש, שהביאה את האנשים שבכל הדורות למלחמת האמת והחירות.

א. עמיהוד

רשמי הימים הראשונים בחזית

(מתוך „אל הסניו צופים“)

בשעה שלוש בא מ-ה, פורץ לחצר בגיפ שלו ונעצר לפני הפתח. אני מקבל רשות מקפטן אירמירוד לנסוע עם חברי לשעתים-שלוש.

בעת הנסיעה כמעט שאיננו מדברים. בשתיקה זהנים אנו מן הנסיעה הרהוטה, ממרחביה ואויר רענן זה, שכבר נזרקה בו מצינת הערב. עוברים גשר „ביילי“ ועוד גשר, אחר-כך משתפר הכביש ואף מתרחב, ומ-ה מגביר את המהירות.

יוצאים אנו את פאנצה ולפי דרכנו סרים לתוך גן גדול של בית אחוזה, ובו חורשת אורנים. פנה נאה ושקטה. הגיפ נעצר, ואנו יורדים ויושבים בעשב הגבוה, סומכים גבינו על גזעי הארזים ומציתים סיגריות.

ימים רבים לא התראינו, ויש הרבה-הרבה לספר איש לרעהו. ביחוד מבקש אני לשמוע על הפרשה, שאנו, התותננים, לא זכינו לה, — פרשת חזית מצאנו. איך זה היה שם? כיצד נמדו בחורינו ב„טבילת האש“? מה אורות ומה צללים נתגלו בתוכנו בנסיון הקרבי?

שעה ארוכה משיב הוא בפרוטרוט על שאלותי הרבות. דבריו אינם באים כסדרם, אלא מתגלגלים מעניין לעניין, בשפע ובחפזון. יאלו אצלי באים הם דבר-דבר על מקומו, וכאבני פסיפס אלי מצטרפים לבסוף לתמונה ברורה, אם גם לא שלמה, כזו של מי שחי את הדברים בגופו. הגיורה האדריאטית של חזית המהנה השמיני, בחזית האיטלקית בכלל, אשר יוצבה לפני בוא החורף, היתה שקטה למדי, עד שהגיעו לשם גדודינו. לא עברו ימים מעטים והגיורה נתעוררה לחיים, האוירה נתחשמלה, וההל „להיות שמח“ שכנינו לגיורה, — מצד אחד בריגדת קומאנדו ומצד שני בריגדת רגלים הודית, — התרעמו: עד כה היה כאן שקט, מעין הסכמת גומלין היתה, בחזית „הניחו לנו ונניח לכם“, יהנה באים ומקימים את כל החזית על רגליה.

הרי הדעת, נותנת שהשם „גיואיש בריגוד“ לכשעצמו דיו להסביר את הכל. צא והסבר להם, מדוע לנו, ליהודים, לא יחא לשבת על כלינו, ומדוע איננו מסוגלים לשקוט על שמרינו, שעה שבמרחק-מה מאחזו יושבים הגרמנים...

• • •

הבחורים היו בסדר. לא ביישו. לא הכיבו. קשה היה לצפות, שאמנם כך יעמדו ב„טבילת האש“, כך החשבון שלנו אתם וכו' וכו', אבל אחרי-הכל חזית היא חזית, והארם הוא אדם. יהנה עמרו, ועמדו יפה. הרגשת: כאן מפעמת רוח-קרב רבת-תנופה. אולי זהו ההבדל היסודי, שהיה בינינו לבין שכנינו לגיורה. אצלנו היתה דריכות עצומה, והיה רצון למעשים. והיו מעשים נאים שבעזרתם ומסירות נפש. היה הבחור שחילץ וחזר חילץ פצועים מן המיצר והעבירם לאחור, למקום בטוח יותר, לשם טיפול, ולמחר המשיך בתפקידו זה בעיצומה

של אש האויב, הלך וחזר עם הפצועים, במסירות אי־דק ובתוסר כל דאגה לעצמו, — עד שכרע־נפל... והיה כחור, שהלך לפני הטאנק הבריטי בעת התקפה מקומית. להורותו את השביל, אשר בלילה הקודם פיגהו ממוקשים, הלך וקוף וגלוי לעיני האויב ונהרג מכדורי צלפים... והיה... והיה... וההתקפה היא, לאור היום, בסיוע טאנקים ומפציצי־קרב. המישור המת נתמלא פתאום חיים. פתאום צצו הבחורים מתוך האדמה, קמו והלכו. הלכו קדימה, לנוכח אש האויב, בשרשרת, ברובים מכודנים, בתת־מקלעים ובמקלעי־ברז, ותוך הליכה ירקו אש מכל אשר בידיהם. חצו תעלה והמשיכו. הפקודה אמרה ללכת — והלכו. בשדה פתוח, ישר כדף של שולחן, לאור היום, לעיני האויב היוורה בהם. מהם הגיעו לעמדות האויב ועשׂו שם שמות, ומהם הלכו והתקדמו, עד שנצטוו להחזור. וכאשר נסתיימה הפעולה, קם מפקד פלוגת הטאנקים הבריטית ובראש אנשיו הריע שלוש פעמים לכבודם של הבחורים הארצי־שיראליים. הליכה כזאת עדיין לא ראה כאן, — אמר. — היא הזכירתו את האיטטרלים במדבר המערבי...

השבויים הגרמנים. היה צורך במידה רבה של הסברה פנימית ושל שיכנוע, כדי שהחבורא ישתדלו לתפסם חיים. אך כיון שהחלו במצווה, — גמרוה. הביאו גם שבויים. והיתה זו המונה שכדאי היה לראותה. והעין שמחה לראות את „האדם העליון“ הלז ואת עושר הגוונים שנחלפו בפניו, ושעה שגודע לו בידי מי נפל. מאתנו לא נפל איש בשבי, לא חי ולא מת.

...

שגיאות? — כמובן, אין אימוני־הכנה בעולם, ואפילו הם יסודיים ומושלמים וריאליים ביותר, העשויים לבוא תחת הנסיון הממשי. החזית ואמנות המלחמה הכרוכה בה פירושו נסיון, נסיון, ועוד פעם נסיון, דרושים נסיון קרבי ורוח קרבית גם יחד, במשולב ובהשלמה זה לזה. היה, כמובן, שגיאות, אולם עד כה, לאשרנו, שגיאות קטנות בלבד. הרבה אבידות סיבתן כהווי החזית, „מזל“, או „גורל“, או כנה את הדבר בכל שם שתכנהו — בעצם מהותם של חיים אלה, התלויים על בלימה.

החזית השפה לא רק את הכלל כמות שהוא, אלא גם — וביתורו — את הפרט, בין כחייל ובין כאדם. במבחן החיילי היו הפתעות. היו אנשים, אשר קודם לכן נתבלטו כחיילים מוכשרים, ואשר לפי כל הסימנים אפשר היה לצפות, כי בבוא השעה יעמדו על הגובה — ואיכזבו. ולעומתם הופיעו במפתיע חיילים אלמונים מן השורה, או אפילו מאותם טיפוסים קסרקטין „חסר־תקנה“, אותם לא־יוצאחים רשלנים ומיני „שוויקים“, — ודווקא הם עמדו על הגיבה. ואף גילו לפתע־פתאום תכונות־קרב וכשרון הנהגה מצוינים. אשר למכתן האנושי, — הריהו מלא וגרוש ודגמאות יפות של מסירות חברית, של דאגה לזולת והתחשבות בצרכיו ובלבטינו. כרי שאין בכך עילה מיוחדת לקילוס עצמי, אלא רק ציון לעמידה נורמאלית גם במבחן זה. שהרי סוף־סוף החברות החיילית ידועה מאז ומתמיד כחלק מהותי של הווי החזית, והיא כליל סגולותיו של איש השורה.

...

הקצינות? כאן שונה המצב, — אם לטובה ואם לרעה, — בשלושת הגדודים. ברור שכל ליקוי בתחום זה בולט במיוחד, ומה שחשוב יותר — משפיע וקובע הרבה. החלפתו של קורפורל (או אפילו סרגנט) שנמצא בלתי־מתאים, אינה בחזקת בעיה כלל, ומימושה קל למדי. לא כן בהיכשל קצין, וקצינים — כשאר חיילים — מהם שמילאו את תפקידיהם כאשר שוער, מהם שהתעלו מעל למה שציפו מהם, והיו שאיכזבו. אכן, נתאמתו חששותיהם של מרחיקי־הראות, שהתריעו בשעתו על האנדרלמוסיה ששררה בבחירת האנשים לביה״ס לקצינים. בתלקה האחר היתה הבחירה מאורגנת וקפדנית, ואילו בתלקה השני היתה פרוצה לתחרות חפשית בין בעלי „פרוטקציות“ שואפי־גדולה, שכורשם הצבאי ומשקלם האישי לא הוערכו בתשומת־הלב הראויה. היתה זו למעשה עבירה על החוק האלמנטרי שבארגון צבא חדיש, הקובע: איש־איש במקום היאה לו ביותר, על מנת שיהא יעיל ביותר.

באה הפסקה קצרה, ושנינו מעשנים בשחיקה ובהרהורים. אני חושב בלבי: כל אלה הם פרטי אורות וצללים. בעומק לבנו יודעים אנו, שהסיכום, במידה שאפשר לעשותו, מכריע לזכותנו, ורובו אור ולא צל. אנו יודעים זאת לאו דוקא ע"י הניתוח המחשבתי, אלא בעיקר ע"י החושים שבנו, מכוחו של רגש הסיפוק הזה והשלוה הזאת, המפכים בעמקי ישתנו, שכרגיל היא חסרת-מנוחה ובקורתית עד מאוד. וכאילו היה מ—ה מהרהר בדיוק באותם הדברים ובאותו אירתי-מחשבה, נתחייך פתאום ואמר:

אבל הבריירה היא נחמדה, כלומר כל הגוף המורכב הזה, אף כי אינו גדול. החומר האנושי, הרוח שבו, תיאום הפעולה בין כל היחידות ואופן ביצוע התפקידים, — הכל שלנו ומשלנו. הישג היא, שאנו זכאים להתגאות בו.

ועדיין אין זה סיכום שיחתנו. אוצר רשמיו לא נתמצה עדיין. עכשיו הוא מספר על „קוריוזים“, על אותם מקרים רבים עד אין מספר, האופייניים כל-כך לחזית, ושכל המתנסה בהם מברשו מתחיל להבין, כיצד עשויות להתרקם אמונות-ההבל של החיילים. על אחד שנפל בצרה גדולה וכבר נחשב כמת וחזר בלא כל ישרת בגופו, ועל אחד שנמצא הרחק מעמדות האויב ובבטחה יחסית, ובכל זאת נפגע; על פגז מרגמה, שנפל ונתפוצץ במרחק מועט ביותר מרגלי חיילים בעצם הליכתם, קרע במלבושיהם, אך לא שרט בהם אפילו שריטה כלשהי; על בחורים שישבו לסעוד לבם מאחורי מחסה של בית, והנה פגז מרגמה נופל ישר לתוך סיר המרק ומתפוצץ, — ולאיש לא אונה רע; על צרור כדורי „שפנדאו“, ששרק סמוך-סמוך לראשו של בחור הנשען אל כותל בית והלם בכותל מאחוריו, ועל צרור שני, שבא מיד אחריו, והיה מרטק את ראשו, אילמלא הקדים ונשתטח על הארץ; כהנה וכהנה ממה שאירע בחזית...

על הלילות, הרוחשים מסתורין וסכנות, כשכל החזית מתעוררת, והיא דרוכה מאוד ואימתנית: כששני הצדדים יוצאים בחסות האפלה למאבקים, למשמרות-סיוור ולמשמרות-קרב, והמחמת משוטט חפשי בתחום זההפך, הורוע מוקשים למכביר, שהוא בלבד הנו מחוסן בפניהם; עת מתחפרים בסוללת הגדה הגבוהה של הנחל, כה סמוך לאויב, עד ששומעים אותו בכבדו בלחישתו; עת מתנגשים המשמרות בתת-זעמ, סופגים מהלומות ונסוגים עם אבידותיהם, לעתים נתקעים בשדה-מוקשים ונחלצים הימנו בקושי רב; עת נלכד פעם משמר גרמני באש צולבת יהודית ונקטל כולו.

על הלילות הנסחפים במערבולת-ישרים של רעמיתות-חיים והולם-מרגמות ונפץ-פגזים מרעיד-אדמה וזמזום רסיסי ברזל וטרטור מקלעים והתפרצויות-חימה של תת-מקלעים וחבטות עמומות של רימוני-יד מתפוצצים מתחת לפני האדמה ונהמת מוקש עולה מן האדמה, ולעתים גם קול אגדת אדם.

על כלי המשחית השונים והמשונים, אשר בידי האויב ועל טכסימי הקרב שלו. על ה„שפנדאו“ הגשאר תמיד בריחוק-מה מאחור ומחפה על המשמר בהתקדמותו ובנסיגתו, ועל סימני האורות המיסתוריים, כעין פנסים צבעוניים קטנים, שאורם עמום והם משתהים שעה ארוכה באויר בעזרת סוככים.

על הנסיון הקשה של עמידה בהרעשת תותחים ועל מתיחות העצבים, שעה שהמרגמות מתחילות לעסוק בק ברצינות, הלוך וגשש באורה שיטתי אחרי ביצוריק, הלוך והתקרב אליך. ועל העזרה המסודרת והיעילה של הארטילריה שלנו, המוכנה יומם ולילה להיענות מיד לכל בקשת סיוע דחוף.

שעה שהאפלולית הצוננת מתעבה במהירות ומתגדשת והולכת ברחשושים הרי-פעילות וצופני-מזימה, אנו נסדרים לפני פתח „הבית-הלבן“. הגיפס מחרחר חרש ובלא כל מאמץ, כביכול, מחליק קרימה ועלם מאחורי קרן הכית.

פטרול-סיוור

"בלילה שעבר נשמע רעש בסביבה, ובמטה הגדוד משערים, שהאויב מקים את עמדותיו על גדות הנהר ומתכוון להתקפה. עלינו לברר את המתרחש שם, ולהשתדל לגלות, היכן ה"ספנדאי", אשר מזה שני לילות רצופים הוא יורה אל עמדות הפלוגה. עלינו למצוא דרך אל הנהר פנויה ממיקשים ואל לנו לשכוח, שפטרול-סיוור אנו. עלינו להתחמק מעין האויב. זכרו, אנו רק 4 אנשים בפטרול ומספר זה איננו כוח לוחם. אולם אם יהיה עלינו להלחם, יעזרונו אלהים — והטומיגן.

"במקרה של קרב, עלינו להתלקל במהירות לכיוון ראש ההר. נצא בשעה 20.15 כדי להגיע לגדות הנהר בשעה 21.30 בערך. אם המקום אינו תפוס ע"י האויב ונראה בו כשעתיים. בשעה 23.35 יפתחו שתי מכוניות-יריה כבדות שלנו באש מהירה; פעולתן תימשך כשמונה רגעים. פעולה זו תמשוך את תשומת-לב הגרמנים ותתן לנו את האפשרות לסגת ולהתרחק מהנהר. הרכב הפטרול: 3 — תת-מקלענים (3 מחסניות, 3 רימונים לכל אחד). הרביעי הוא הרמן, ציודו — אקדה וששה רימונים."

היושבים מסביב למפה הקשיבו בתשומת-לב להסברות מפקד-הפטרול. הוא העביר אצבעו מנקודה לנקודה: — הדרך לשם, הדרך בחזרה, צורת ההליכה, סימנים, סימאות, תלבושת. ידיעות על עמדותינו ועל עמדת האויב.

"אתא ערב! — עוד 20 דקות. המוכנים כולם?"

עוד שני רגעים...

כל אחד בדק בכיסו, שמא נשאר בהם משהו העלול להקים רעש ועלידי כך נתגלה לאויב. בכיס מעילי היו מחסניות מילואים של תת-מקלע, ובכיסיה-מכנסיים — רימונים. פני כולנו היו מפויחים, לפי שפנים, או ידיים, בהירות נראות בחושך למרחוק, וזוהי מטרה טובה לתת-מקלעני האויב. לראשינו כובעי-צמר, לפי שכובעי-פלדה עושים רעש וגם בולטים ביותר. הקורפורל עיין בשעונו ועטפו במטפחת מפני ספרותי המאירות, וליתר בטחון נתנו בכיסנו. "לכבות את הסיגריות, אנו יוצאים!" החוליה יוצאת מן הרפת ששימשה לנו מזה שבוע ימים כעמדה. כולנו מסתדרים בחוץ, מחכים ומרגילים עינינו לאפלה. לקול לחשו של הקורפורל התקדמנו בשורה עורפית במרחק שבו אפשר יהיה לראות איש את רעהו. הסכנה אינה נראית

עדיין, עדיין לא עברנו את קווינו. משהגענו לעמדה הקדמית, מצאנו את שני הזקפים ליד המקלעים, הקורפורל לחש את הסיסמה, והזקפים השיבו לנו בחיך, וברכנוו לשלום. התקדמנו בצורת יהלום. ראשון צעד הקורפורל, מאחוריו בצד ימין — הרמק, משמאלו צעד בזהירות מספר 3. צעדנו בדריכות, מחשש להקים רעש בדרכנו על גבי הדיים, כל שכן על מוקש האורב לנו בדרכנו. מאחורינו צעד הרביעי. המרחק בין איש לרעהו היה כארבעה או המישה מטרים. צעדנו כפופים ומוכנים לקפיצה. לפתע נעצר הקורפורל, וכולנו השתטחנו על הארץ. הנשימה נעצרה, כל אחד שלח ידיו אל נשקו; מטפדהמשמר התרוםם לאטו וצעד קדימה, ואנו לא זנו ממקומותינו לפני מתן האות. "ציר-ציר-ציר-ציר" — צרצור-צרצר — אות הקריאה! קמנו והמשכנו לפסוע בעלטה. השגנו את הקורפורל, וכל אחד מאתנו תפס את מקומו הקודם, בדיקות רבה. משהתקדמנו, נשתנה המראה, ובמקום עצים הקיפנו שיחים. עברנו להליכה עורפית (כי צורת היהלום המפוזר מקימה כאן רעש) מתוך שמירה על המרחק בין איש לרעהו; ככל שהתקרבונו אל הגדה ולעמדות האויב, כן האטנו את צעדינו ופעם בפעם השתטחנו כדי להאזין, אם מתקרב ובה פטרול גרמני.

שוב משמיע הצרצר את צרצורו, ושוב אנו פוסעים כצללים קדימה ואנוסים פעם בפעם להשתטח על הארץ מחמת הריסות התכופות מעמדות האויב. שהיה עצבנו מאד אותה שעה. הגענו בשלום עד הכביש. מעבר לכביש נראו בתים. שכבנו על הארץ שעה קלה והאזנו לעבר הבתים. בכלסוף מצא הקורפורל שעת-כושר ובקפיצה מהירה עבר לצדו הימני של הכביש. הסכנה גברה והלכה. כל אחד מאתנו הוצרך לעשות את חשבון הזמן, לפי שאין לדעת אם גילונו הגרמנים, ואם אין הם מחכים עד שכולנו נעבור לצדו הימני של הכביש כדי לתפוש את כולנו. השקט מסביב מגביר את מתיחות-העצבים, ונדמה כי כל נשימה קצרה מפירה את הדממה העמוקה. משקיבלנו את האות, הצלחנו לעבור בקפיצה אחת אל עברו השני של הכביש וחמקנו אל בינות השיחים הגבוהים, שהיו בצדו. הקורפורל חוזר ונותן לנו את האות, ולפיו החילוננו להתקדם בזחילה אל תוך התעלה, וממנה — אל השדה, אשר בו, במרחק שלושים מטר לערך, עומדים הבתים. לא ידענו, התפוסים הם או לאו. המשכנו לזחול על המרפקים וחזל והתפתל בין העשבים. האצבע היתה על ההזק, הרמן החויק בידו הימנית את הרימון, ואצבעו השמאלית היתה בתוך הטבעת, כולו דרוך לפעולה. קרובים היינו איש אל רעהו, על כן נעצרנו בראותנו שהקורפורל נעצר. תת-מקלע בידו השמאלית, וידו הימנית פשוטה לפניו. הוא הוליד את ידו ימינה ושמאלה, אך לפתע, נעצרה היד בתנועתה. הוא נתקל בחוט-ברזל מתוח, אשר אליו היה מחובר מוקש. נשימתנו נעצרה, יאגלי זיעה קרה ניגרו על פנינו המפויחים. מספר 3 ניסה לזוז, אך מיד חזר ושכב כאבן; גם הוא מצא מוקש. חוט המוקש, בגובהו על 10 סנטימטר מעל פני האדמה, נגמר עלייד מרפקו, והמוקש היה ממש לצדו. הבינונו, כי נכנסנו לתוך שדה-מוקשים. המפקד פנה לאחור ובהירות גישה בידיו, עד שמצא סליל קטן, שבלט מעל-פני האדמה, ואילו היה קשור הוטי-ברזל. הקורפורל הורה כלפי הכביש אשר ממנו באנו, לאט, אגב בחינת כל רגב במישוש ידיים הזיר וזלנו בחזרה כדי לצאת משדה-המוקשים. כאן נוכחנו לדעת, מה רב ערכו של שווייה-משקל הנפשי, לפי שכל תנועה פניוה ובלתי-הזיהרה עלולה להעיק את "מוקש-הרסיסים" אל חלל האוויר ולפוצצו בקרבתנו. נסוגונו בשקט ולבסוף הגענו עד תעלה, אך כאן ידענו שהסכנה מרובה עד מאד, לפי שהגרמנים אהבו לזרוע את "מוקש הנעל" הנורא בצדי הכבישים והתעלות.

מסביב לבתים שקט, — אמה נפנה? אין לדעת, היכן משתרעים שדות-המוקשים. אך אין פנאי להרהורים, אנו זוחלים בזה אחר זה לאורכה של התעלה עד הגיענו אל מול הבתים. נצטופפנו לרגע בתוך התעלה. במקום מתן פקודה, מניח הקורפורל את ידו על כתפו של מספר 3 ומצביע כלפי הבתים. מספר 3 מתחיל להתקדם, כדי לבדוק האם פנויים הבתים מהאויב. בדרכו הוא מנצל כל קפל שבקרקע וכל צל מצללי העצים והשיחים.

שקט. הרגעים נוקפים לאיטם. נשמע הצליל המוסכם, והפטרול זו לזרכו. אנו עוברים בין בתים עזובים ומאוינים אל רחש מי הגדה. מרחוק, מצד ימין נשמעות ריאות. שלשה-ארבעה

צורות קצרים, — זה קולו של מקלע
 „ברן“. כפי הנראה, עזב הפטרול הלוחם
 שלפנינו את עמדות הפלוגה לקראת סניתי
 קטרינה ונתקל באויב. אך אל דאגה להם,
 הם כוח חזק, קצין על 20 חייליו, כולם
 מזויזים בנשק אנטומטי וכונתם היא להת-
 נגש באויב. הקרקע משתפלת כאן למורה,
 יהרי הן גדות הסניו. המרחק בין גדה
 לגדה הוא כ-10—15 מטר. צפונית מזרחית
 יותר, מתרחב המרחק בין הגדות ומגיע
 ל-30 מטר.

אנו חוזרים ומתפורים בצורת היהלום,
 כדי להבטיח עצמנו מכל צד. הקורפורל
 שוכב על גדות הנחל ובולש את הצד השני.
 נשמעת נקישה וקול חפירה. הן
 מתכוננים הגרמנים למשהו? חפירתם
 נשמעת בבירור, והרוח מביאה לעתים

קטעי זלים. בטחונם שלם. אין הם חוששים. הקורפורל מתבונן במצפנו המוסתר, ומכוונו
 למקור הקולית, רושם על גבי פיסת קרטון לבן את המספר שהורה לו המחוג. הקרטון
 הוכן לשם רשימת מספר האימוט של עמדות האויב.
 קצה שמאלה זו משהו... מה ש... אולי זקוף גרמני הוא המשנה את מקום עמדתו?
 לפי רעש החופרים ניכר שמספרם רב, ושהם מכינים עמדות רבות. כל רגע נמשך כנצח,
 העצבים מתוחים.

קול התפוצצות מפיר את דממת הלילה; מלווה אותו טרטור של נשק אוטומטי רב.
 ה„קונצרט“ נמשך כמה רגעים. אזינו מבחינות יפה בין קול הנשק שלנו לבין נשקו של האויב.
 מן הצד השני, אשר משם נשמע תחילה רעש מקלע גרמני, נורים פתאום צורות ארוכים
 של 20—30 כדור. אהה, זהו הסנדאוי, היורה אל עמדות הפלוגה. מעל ראשי הפטרול עפים
 הכדורים, אך יודעים אנו, שמטרתם היא הפטרול הלוחם... לאטילאט נפסק קול-היריות, ולאחרונה
 מהדהדות רק יריות הטומיגאן. רקיטה ירוקה מאירה את פני השמים ונופלת בכחון הקמיים
 שלנו. בסימן זה מבקשים הפטרולים הגרמנים את עזרת אש-המרגמות. ואמנם כעבור רגע
 מתחילות מרגמות האויב לפעול מאמצעיתו של ההר. הפגזים שורקים בדרכס בגובה האויר.
 הקרטון הלבן בידו של הקורפורל מתמלא מספרים, שכן הלהבה היוצאת מלוע המרגמות
 מאתרת את מקומן. הניקויקין נפסקים לאחר זמן-מה. מן הצד השני מחדשים את עבודת החפירה.
 הרחק, על ראשי ההרים שלנו, מתחילות מכונות-היריה בפעולתן. עת לסגת! וזחלים
 לאחור, בזהירות כפולה.

שוב הגענו לכביש. מספר-4 עובר ומשמיע את צרצור הצרצר. אנו עוברים בעקבותיו,
 ועולים ההרה... מתיחות עצבנית רפתה.
 — ישראל? — לוחש מישהו בחשיכה.

— חי! — עונה הקורפורל על הסיסמה. הגענו אל קוי הפלוגה.
 צעדנו אל המפקדה מסודר את תוצאות הסיור המוצלח. הידיעות שבידנו חשובות הן.
 משהגענו לעמדתנו עיפים ורצוצים התחילו תותחינו לרעום ולשלוח את פגזיהם אל עבר קוי
 האויב, אל ה„סנדאוי“ ואל קבוצת החופרים.
 „לא חפרה“ — קבר חופרים הם לעצמם. אימר הרמן העומד ברפת ומקשיב רב קשב
 לשריקת הפגזים.

— „מסרו שלום!“ — מחייך הוא ומטיל עצמו על הקס הרך.

ממכתבי מדריך בחי"ל

א.

סיף סוף ניתן לי מבוקשי. זה חלום שאני חולם עליו שנים רבות: מחלקה לדוגמא, שכולה מזרובת מטטלים נבחרים, ומחלקה זו מציגה את כל התכנית והתרגילים לפני הגדוד. זאת אומרת, כל תרגיל, איזה שיהיה, מתחיל בזה שמפקד הפלוגה או הגדוד מרצה עליו, ואחר כך יוצאים לשטח ומחלקת ההצגה מראה את התמונה בשטח. לרוב שלש פעמים: ראשונה בצורת "דריל" פשוט ויבש, שנית — טקטית, והשלישית כתמרון אש עם מלוא ההתמושה והציוד. כמובן שתרגילים אלה הם מרום השלימות ואין בהם פגם. קהל הצופים נשאר לרוב מוקסם, וחיללים רבים נגשים אלי ואומרים "ממש כמו בסינימה" או "כמו במלחמה ממש"... זו היא השיטה המקובלת והטובה ביותר כיום.

הצג לאיש את הטוב והמושלם והראה לו את הדרכים המובילות לכך, מן הקל אל הקשה, ואחר כך בקש אותו לעשות גם כן כך, והוא ישא את נפשו להשיג ולהגיע אל המושלם כאשר הציגו לפניו. הדבר הזה חוסך הכל: דיבורים מיותרים, תקון שגיאות רבות, זמן או את המסקנה הקשה (שאנחנו כל כך היינו רגילים לאמור) — "התרגיל לא הצליח".

תרגיל אינו יכול לא להצליח היות: הזמן, המקום, התחמושת והמהלכים, הכל חשוב למפרע: הכל הובטח מראש. נוסף לכך יש בדבר הבטחה לסטנדרטיות ידועה לגדוד, כי אין לסמוך על כל אחד שהוא ינסה לעצב לתרגיל זה או אחר את דמותו הוא, או לעשות לפעמים איזה מין אימפרוביזציה עקומה.

שלשום נוכח מפקד הגדוד בתרגיל אחד שלנו; הוא התפעל וביקש להציג לפניו את כל המחלקה, שיבא אותם ואמר כי לתרגיל הבא יביא את הבריגדיר. כמובן שהבחורים גאים מאד על כך. ההכנות והחזרות על כל תרגיל מענינות מאד, ולפעמים זה מזכיר בכל את החזרה של להקד תיאטרונית; ובאמת, אין בין זה ללהקה של תיאטרון כמעט מאומה. גם קוראים לנו "הלהקה", ונגשים לשאול אותנו פעמים רבות במשך היום: מתי אנחנו מציגים? ואיפה? ב"גבעת ברנר" ב"עקרונ" או ב"חניטה"? (אה שטחי-אימונים קראנו בשמות ארץ ישראלים). הקפדה על כל פרט, שכל אחד יבחר לו את מקומו בתפקידיו הנכונים והזגשת התפקיד של כל אחד ואחד, החזרה על כל המהלכים עד אשר הכל הוא ככליל-השלמות, בלי אף שגיאה טקטית, ולו גם הקטנה ביותר. באמת מזכיר הדבר את עבודת המשחקים בתיאטרון ואת החזרות על הבמה. אתמול שיננו אולי עשר פעמים תרגיל אחד במשך ארבע שעות, ועדיין איננו מרוצה, גם שאני חושב כבר עכשיו שזו תהיה גולת הכותרת של ההצגות שלנו. בטוחני שכל קהל הצופים יהיה מוקסם וילמד הרבה מן הדבר, יותר מאשר מסרט אימונים של הקולנוע הטוב ביותר. "הלהקה" עוררה הרבה ענין גם בגדודים האחרים ורבים מבקרים אותנו. כנראה שגם הם יעשו כן. ההתענינות והשאלות רבות. אנו רוצים פעם לפגוש בגרמנים באמת, וגם רוצים להכות בהם כהלכה. גם במאס אין זותנים הרבה מנוח, ומטרידים תמיד בשאלות והתייעצויות מכל הצדדים, ויש להסביר לאנשים, יש להדריך ויש לעזור. הסיפוק הוא גדול, אולי גדול יותר מאשר בהיותנו בחניטה. ישנה ההרגשה שאתה עושה כשהו תכליתי ויטודי ומתחיל בבראשית בשטחים לא גודעים. ועד מהרה אתה רואה וקוצר את הפירות והם אותי הפרי בדיוק שאתה קיוית לו, וכמו כן שאתה עיצבתו.

ב.

קיבלנו סירות פלישה לאימונים, ולפתע צץ במוחי: נערך את האימון באגם הריק שטיילנו בו. ובכן העמסנו את 3 הסירות המתקפלות על מכונית, סירה לכל כחה, ונסענו

לאגם. הגענו עד למרחק קילומטר וחצי מן האגם — הלאה אי אפשר היה לנסוע; החלטנו איפוא לשאת את הסירות על הכתף — הן עשויות לנשיאה — אבל לפתע צץ רעיון: נשאנו אותן לנחל, ושם קשרנו להן שני חבליים והן משכו את הצי הקטן עד האגם. חזיילים קשישים נהפכו לילדים קטנים. צצו בהם דמיונות ורעיונות עד כדי להצחיק אדם שהיה עומד מן מצד ורואה זאת. לבסוף הגענו אל האגם. היה זה נראה שאי אפשר היה לשכוח אותו ומזכרו. אם רואים לפעמים בתמונות ווף של אגם בין הרים, הרי עדין אין זה קולע למראה האגם שהיה לעינינו באותו יום, (בצדק העיר אחד מן האנשים שחטא הוא לקלקל את הראי המקסיים הזה ולעסוק בו כאימוני פלישה וסער).

זה אחד מימי החורף המזהירים והיפים ביותר, שמים נקיים, בלי שמץ ענן, ומתוך האגם ניבט כל דבר אשר היה סביבו, עד שלרגעים היה הראש מתחיל להסתובב מתוך שאלה: היכן כאן המציאות והיכן המראה?

ההרים מכיסי השלג היערות, בתי האכרים, עדר הצאן עם הכלב השחור והרועה הוקו עם המטריה שלו, השקט והבהירות הכל כאילו עצר את נשימתו. עמדנו כלנו כנדהמים ואף אחד לא רצה לזוז. הללו חכו לפקודתי ואני ראיתי לרוחם ואמרת: חצי שעה מנוחה ועישון סיגרית! חיוך שטף על פני כולם. "לא רע — אמר מי שהוא — כשהמפקד הוא גם קצת סנטימנטלי וחובב נוף וטבע..." אחר חצי שעה הוצאנו את הסירות מן המים, פרקנו אותן והתחלנו בתרגיל. עבדנו עד לשעה אחת-עשרה ואז החלטתי לשלוח למחנה ולהודיע שאנו נתרגל כאן עד למחרת שעה 8 בבוקר, היות והתכנית לא תסבול מכך. בשעה 12 בערך קשרנו את הסירות שנית לחבליים ומשכנו אותן במעלה הנחל. במרחק קילומטר וחצי לערך ע"י הגשר חתה לני המכונית הגדולה עם שלש ארוחות, מעילים גדולים ושמיכה לכל אחד. העמסנו את כל הכבודה הזאת על הסירות וחזרנו אל האגם. כ"ז התחיל העסק; התחרות בין הכתות, מי הכתה שתרכיב יותר מהר את הסירה ב"עמדת ההיערכות", תשא אותה עד לשפת האגם, תוריד אותה למים, תחזור עד לצד השני של האגם ותתחפר במקום הנועד לה. שלש שעות ארך הקרב. הכרזנו על מנוחה. עלינו בצלע ההר ומצאנו מערה די גדולה. הדלקנו על שפתה מדורה וכישרנו תה וארוחת ערב. אכלנו מוקדם, ומיד חזרנו לאגם. והפלגנו לסייר סביבו. הגענו עי חצי הדרך כשהחושך כיסה את הכל. וכך המשכנו עד אשר לפתע התחיל השלג להזיז ולהבהיק, ומעליו עלה ירח מלא. הכל היה בהיר ונפלא, שלדג הנחנו את המשיטים והסתכלנו בהר.

שוב קראתי חצי שעה למנוחה ועישון. בשעה 0430 בבוקר, גמרנו את השיט מסביב, חזרנו אל המערה, ושתינו תה ליד המדורה. בבוקר התדלגנו עוד שלוש שעות — ונצא הביתה.

מסעות וינגייט בבורמה ולקהם

(ליום-השנה השלישי למותו של צ. א. וינגייט).

נקפה עור שנה מאז נהרג וינגייט, כשהתגש אוירנו בגבעה ליד בישפור ונתרסק, מאז היום בו — ג'נרל כנפיל-כוכבים האיש, שהילך בנתיב כוכבים — לפתע, חישמהר, לאין פשר, כלשוננו של לורד ויול.

הידיעה נשמרה בסוד קרוב לשבוע ימים, הועלמה אפילו ממפקדי הבריגדה שלו בשדה, בסוף אותו מועד פורסם הדבר, והיתה זו מהלומה קשה ביותר לכל אלה שעמדו במלחמה נגד היפנים. קציניו מאנשי משלחתו הראשונה, שנפלו בשבי והיו כלואים בכלא ראנגון סיפרו לי לאחר זמן, כיצר פרצו היפנים לתוך הכלא, משתוללים מרוב שמחה לידיעה זו. קצינים אלה נחקרו פעמים רבות ע"י היפנים, שביקשו לרדה לסוף כוונותיו של וינגייט. היפנים ראו בו אחד המפקדים הגדולים.

עתה, עם היותו לנחלת העבר, ניתנת אפשרות לגשת להערכת חשיבותו האמיתית. נשקפת לו סכנה, שיראו בו מנהיג-גדולה משונה בהליכותיו ומלהיב בעלילותיו, יותר מדמות צבאית רצינית. אני עצמי הוזהרתי חגיגית שלא להצטרף להגלה, מתשש, שאכתיים בכך את טהרת משגתי הצבאית לאין תקנה. מידה גדולה של מרה ניתן להזריק לתוך המימרה הנדושה „צבא פרטי“, שימוש בלתי-נכון במימרה זו, נטל ממנה רוב עוקצה משכבר הימים; על כל פנים, אם היה צבא וינגייט צבא פרטי, הריני מתגאה, כי נמנית על „צבא פרטי“.

אם כך ואם כך, את מושגיו של וינגייט על התיאוריה של חדרה רחקת-טוח, את תרומתו לתוצאות המוצלחות של מסעי בורמה ואת תרומתו השרייה-זקימת למחשבה הצבאית, בכלל, יש לבחון ללא דעות קדומות, בין אם הודעה הקדומה יסורה בהתנגשויות הרבות שגרמה להן אישיותו התקיפה, ובין שהיא נובעת מתוסרת-חש-הפרסמקטיבה, שלקו בו רודפי סנסציות שבעתונים, בבראם לתאר את עלילותיו.

בראש וראשונה יש לדעת, ששני מסעיו בבורמה שונים היו זה מזה לחלוטין, כאשר למטרתם. אולם דבר אחד, העלול להישכח כה תכופות היה משותף לשניהם. מסעיו אלה, גם זה של שנת 1943 וגם זה של 1944, תוכנו לשם התקפה יותר מהתגוננות. המטרה שהציג לו היתה לסייע לקידום המסע הגדול אל מעבר לנהר צ'ינדוין, תכלית מטרתנו אז, אף כי לא נתחו בה באופן סופי עד להתחלת 1945.

עד היום הזה שמורה בזכרוני השעה, בה נלוויתי למי שהיה אז גנרל ויול, לרגל עבודתי עם סגל-התיכון שלו, לפנישה עם מפקד ה„ארמיה המזרחית“ בספטמבר 1942. מגוי וגאור היה אותה שעה עם גנרל ויול לפתוח בהודמות הראשונה בהתקפה אל מעבר לצ'ינדוין. וכן היה מגוי וגאור עמו לא להירתע מהתלטתו זו עד שיעשה כל מאמץ להתגבר על המכשולים שבדרכו. ראש וראשון לאלה היה חוסר מבהיל של אפשרות העבירה בדרך מינפוד. עד לאותו הזמן טרם הוכחו אפשרויות האספקה בדרך האויר, ואספקה בדרך היבשה היתה היחידה שבאה בחשבון. אולם קיוו עדיין שמתוך אגירת אספקה בכיוון אימפאל תתאפשר פתיחת ההתקפה במרס של השנה הבאה.

כעבור חודש יצאתי את המפקדה הראשית כדי להצטרף לגנרל וינגייט כמפקד שדרה. האימון בניגול של „הנפות המרכזיות“ בהודו היה קשה מכל אימון שראיתי מעודי. ועם זאת היו החודשים הללו המרגנים ביותר בכל ימי חיי. רמתו של החייל, הן הבריטי והן הגורקאי, היתה נמוכה. הבריטים כולם נלקחו מתוך בטליון בעל גיל-ממוצע גבוה, שנשלח להודו: לתפקידי חיל-מצב; הגיל הממוצע של הגורקים נחקרב לקצה השני של הסולם, ומראיתם כבני 15. המחסור בגייסות בהודו היה חריף, ולא ניתן להמציא אחרים במקומם.

המסע הראשון של וינגייט

התרכזנו באימפאל בסוף ינואר 1943, לאחר הליכה ברגל מרחק 120 מיל ממסילת הברזל. החטיבה מנתה כ-3,000 איש מכל הדרגות, ערוכים בשלוש שורות בריטיות וארבע גורקיות; כל שורה כבת 350 איש, ובה פלוגת רגלים, מחלקת נשק-מסייע עם שתי מכוונות-יריה "ויקס" ומרגמות של 3 אינץ', מחלקת מהנדסים לעבודת-הרס ומחלקת סיור בת 50 איש מתוך "קלעי בורמה". לעולם לא אבקש לפקד על גייסות טובים מאלה האחרונים. אלה היו חיילים סדירים מבני המקום שעשו עמנו בכל מסעינו. בבורמה ומחוצה לה, הן ב-1943 והן ב-1944. רשאים היו לפשוט את מדי הצבא, באין מפריע, ולפנות איש לביתו, אולם הם לא עשו כזאת. היו ביניהם שעברו את גבעות מולדתם ממש ובכל זאת דבקו בנו, והוסיפו לשתף עצמם בכל הסכנות והתלאות שמצאנו בדרך. אין ערוך לחוב שאנו חייבים לאנשים אלה. הם שימשו לנו כצופים; היו לנו לעינים ולאזנים כאחת; בלעדיתם עלולים היינו להתהלך עיוורים, חרשים ואילמים. קציניהם היו פקידים בריטיים צעירים של הפירמות הגדולות בבורמה, אנשי-תפארת במיטב המסורת של עמנו.

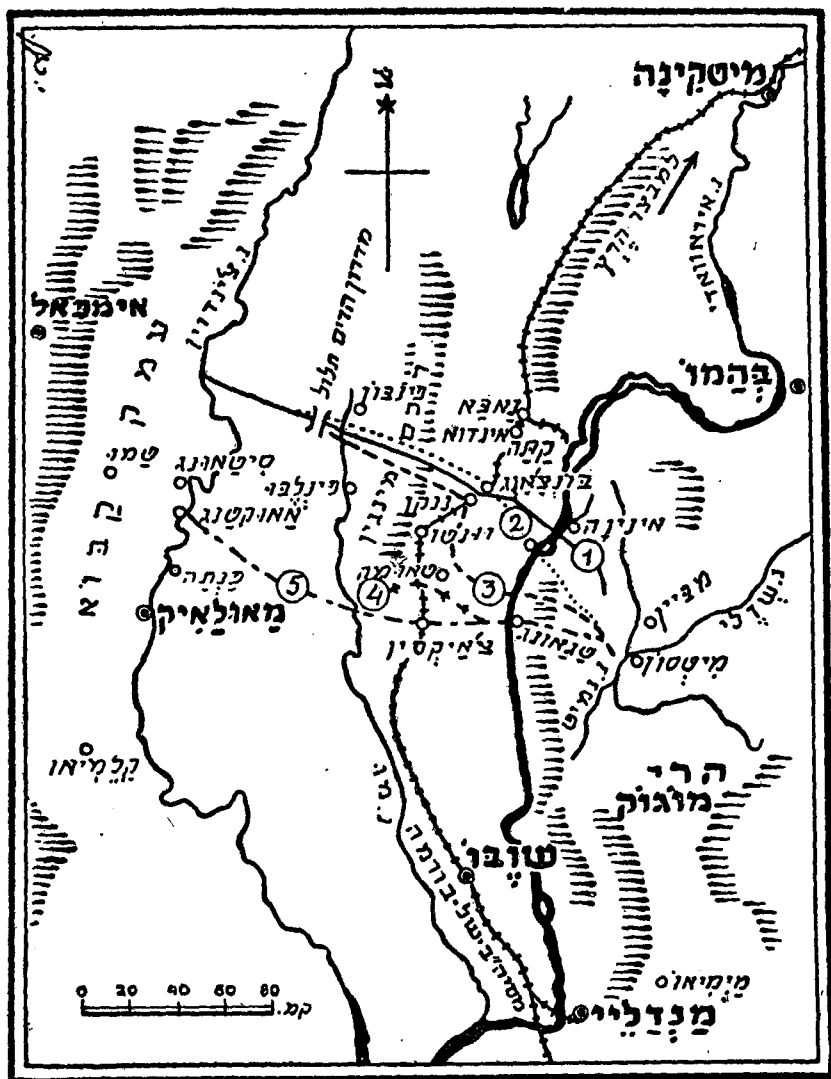
בראשית פברואר 1943, בא גנרל וינל לאימפאל וגילה לגנרל וינגייט, שתכנית ההתקפה בוטלה, ימסענו אתה. אולם וינגייט טען, שכולנו דרוכים לקראת מסע, שהנסיון אשר נכוש יהיה כביר-ערך למסעות שיבואו, והטובה שתצמח מתוך שינחו לנו לצאת בכוח עצמנו תהיה שקולה כנגד אבידותינו הודאיות. כל קצינו צירפו עצמם לטענתו זו. אף על פי ששליש חטיבתנו נפל בנופלים, ורוב הנשארים חזרו שבורים ורצוצים מבחינה גופנית במידה כזו, שלא צלחו לשירות נוסף משך שנה ומעלה, הרינו מוסיף וטוען, שהמסע היה כדאי וכדאי.

מכיון שזכנסנו לענין בכוח עצמנו בלבד, כאשר אמרנו, ניתנה ליפנים יד הפשית להתרכזו נגדנו. מטרנתו בראשיתה היתה להציק לקוי התחבורה של האויב, בה בשעה שתותקף חזיתו, מתוך הקוה, שייחנק בחץ זה על תחבורתו, ויאלץ להסיח חלק מגייסותיו, כדי לשחררה. לאחר שתכנית ההתקפה בוטלה, ראינו הכרח בשינוי תפקידינו, ומעתה היתה מטרנתו רכישת נסיון וידעיות טופוגרפיות, תבלנות כללית, יאם יותר לי להשתמש בביטוי טכני — עבודת גורפייבינג. על הכל ביקש וינגייט להוכיח שאפשר לסמוך על אספקה מן האויר כאמצעי אספקה יחיד ועל האלתוט כאמצעי כיוון יחיד. עד אז לא ניסו בעלי-הברית להשתמש באספקה מן האויר אלא כאמצעי אחרון, שעה שכותרו גייסות על ידי האויב, כמו בגיונאה-החזשה ובירחכים.

לית-מאן-דפליג, שהתוצאות המוחשיות של המסע הראשון היו דלות, פיצצנו חלקים של מסילת-הברזל, ממאנדאלי למייטקלינה (ואגב ארשה לעצמי לומר, שאין כמוה מלאכה קלה ונעימה); הרגנו כמה מאות יפנים; וסבורים אנו, שסיכלנו לשעה את תכניותיהם לכיבוש הצפון הקיצוני של בורמה, שהיה עדיין בידי הבריטים.

נמתחה בקורת על גנרל וינגייט, על צליחת האיראואדי. ודאי, שאלמלא עשה כן, היו לנו סיכויים גדולים יותר להחזיר את כל הבריגדה בשלמותה להודו. אולם מאידך-גיסא — כפי שהיה מכריז הוא עצמו בתוקף רב, אילו נמצא בתוכנו — הרי ללא אותה צליחה היה הנסיון שרכשנו לוקה בחסר, והיו נשארות פרצות רחבות בידעיותנו הטופוגרפיות. אירע מה שאירע, ורוב חילו נתפש והוצמד בנינגל היבש המאובק, במקום שנתר שוילי מהוה עניבה גדולה לפני נפלי לאיראואדי. השהינו עצמנו שם יתר על המידה. היפנים הקיפו אותנו, בהשתמשם בהגרות כדי לסגור עלינו, וכדי לפרוץ את המלכודת נאלצנו להתפצל לקבוצות קטנות.

קשה היתה פגיעתה של התפצלות זו ברוח האנשים, וכן ניתנה בה המהלומה האחרונה לאספקה מהאויר, והאיל ולא נמצא מספר מספיק של מכשירי אלחוט בשביל כל הקבוצות, ובגלל המחסור במזון גבר הסבל בדרך חזרה להודו. מאידך, ניתן לקבוצות הבודדות לפלס להן נתיבות למקום מבטחים בדרכים שוות. מהם פנו מערבה ומהם צפונה, ופלוגה אחת עברה ברגל 500 מיל עד שהגיעה לסין. ידיעותינו המשותפות על בורמה העילית נצטרפו מעתה לחשבון ניכר.

מסע שדרות יונגייט ב'1943

יהא זה לא נכון, ללמד זכות יותר על המסע הראשון : אולם יש ויש לזקוף לזכותו רוח אחד חשוב לאין ערוך, והוא הוכחת היעילות שבהצנחת אספקה. כל החטיבה, סופקו צרכיה בחמשה מטוסי בלבד, ואנשי הלהקה מס' 31 של חיל-האוויר המלכותי היו גיבורי אותה העלילה המפליאה. עדיין זוכר אני ברחשי תודה את חסדו של אותו טייס אלמוני, שהיה נוהג, עב גמר כל הצנחת אספקה, להשליך בתוך המטוס תוך כדי מרוצו האחרון את עתון אותו הבוקר.

מהתחלה צנועה וזו צמחה אותה מערכת עצומה של אספקה מוטסת, שהועילה יותר מכל גורם בודד אחר להביא את הנצחון בבורמה, זאת ארגונה יש לזקוף לזכות מאמציו החלוציים של מיוזר ה. ג. לורד, מ"רגימנט-הספר".

באותו המסע הראשון נבט עוד גרעין אחד, שנשקפו לו עתידות. שלחנו להודו ידיעות על מסרות ראויות להפצצה יעילה ע"י חילות-האוויר שלנו. בשנת 1944 התפתח ענין זה והיה למה שנודע אולי כסיוע האווירי המשולב ביותר שהושג מעולם.

מיוזר קאלוארט, מפקד השדרה מס' 3, הגיע לצ'ינזוויץ, בדרך יציאתו להודו, ב-20 באפריל 1943, אני חזרתי לשם ב-24 בו. אחרי כן עברה עלינו תקופה של חרדה לגורלו של גנרל וינגייט, שלא נתקבלו ממנו כל ידיעות. סבורים היינו, שאמר לפלס לו דרך ישר אל הצ'ינזוויץ. אני באתי בדרך-קפנורדיא ארוכה וחשבת, שאגיע ימים רבים אחריו. אולם ב-30 באפריל, לערך, לאחר שחצה את הצ'ינזוויץ בשחיה, כדרכו, הגיע מטונף ומוזותם לגדה המערבית. התגערתו מתלאות המסע באה כהרף-עין. את שלושת השבועות הבאים בילה בצריף קטן באימפאל, בערכו במכוונת-כתיבה דיוח-שבון על מסעו, בצירוף תכניות מפורטות ומושלמות לעתיד. הדיוח-שבון היה יצירה ספרותית לתפארת, אולם לרוע המזל, היו בו קטעים בלתי מנומסים עד כדי כך, שראו לנהוג בו מידת-מחיקה יתרה לפני שראה אור.

כעבור שלושה חדשים הגיע לקוויבק, משם חזר ובין רשיון ממר צ'רצ'יל להקמת חיל של שש בריגדות, ומתנה מאת הנשיא רוזוולט — מה שקרוי בלשון חילים "חיל-אוויר פרטי".

„חיל אוויר פרטי“

אולם בתנאים ההם ובתקופה ההיא של מלחמת המזרח הרחוק, היה בחיל אוויר פרטי משום מתת-יה, ממש. בדומה לביטוי „צבא פרטי“, כך גם הביטוי „חיל-אוויר פרטי“ מרבים מדי לגרוס בנוגע אליו, בתורת מושכל ראשון, שדבר רע הוא. איש לא יחלוק על הדעה המקובלת שהקצבת מטוסים במנות של „תכילה בפרוטה“ — טוב, מטבע לשונית איומה — היא, בדרך כלל, נטולת כל מידת חסכון ואינה רצויה. בצורת-המלחמה המיוחדת שלנו היינו נטולי ארטילריה בהכרח, וחיל אוויר שלנו היה, למעשה, הארטילריה המוטסת שלנו. המפציצים ומטוסי-הקרוב השתתפו באימונינו, ונתקיימו בינינו יחסי עמיתים ורעים, באופן שהכרנו מקרוב איש את יכולת חברו. מדי יום ביומו היו ממריאים לטיפות-סיועין והכירו את הארץ כמונו אנו; לעתים קרובות ידעו את מעמדה המדויק של כל שדרה. יתר על כן, חברות-טייסים נפלאה זו סברה וקיבלה, שהשדה הוא המקום הראוי לנסיגות, והיו משתוקקים לבחון תוך פעולות של ממש כל רעיון חדש העלול לצוץ במוחם או במוחם.

הידיעה שידעו, אותנו, את בעיותינו ואת מצבנו בכל רגע מסוים היתה שלמה במידה כזו, שיכולנו לוהד לגמרי, לצ'ינז'יקשו אוריים, בכל שדרה נמצאו קצין של חיל-האוויר המלכותי וכיתת אתלטים. בשעת הצורך היו מבקשים סיוע אוירי מהתו. במרחק של 200 מיל; יהטייסים היו מקבלים הוראותיהם בשעת הטיסה מאת קצין חיל-האוויר המלכותי שעל הקרקע. אם קרה ושעה שהגיעו למקום, טרם נתחוויר להם מה היא המטרה, היו עוברים על פני מה שנדמה להם כמטרה, והקצין שעל הקרקע היה מתקן את אשר פגמו בניחושים עד שהתבררה להם אל נכון. בחפץ-לב הייתי מרחיב את הדיבור על נושא זה, שהגני רואה בו אחד החשובים שבנסיגותינו, אך אין שעתנו פנויה לכך.

הנורא בסייטי 1943, נורא אפילו מהמחסור במוון, היה הכרת לנטוש אנשים פצועים אי מוירעם לנפשם. העובדה שכל אחד מאתנו ידע מראש, שזה יהיה גורלו, באם יוכרע מחמת פצועים או מהלות, לא הקלה על המצב, ואחריותו של מפקד, שנטל עליו להחליט החלטה מעין זו היתה תמורה עד כדי דכאון. אולם מטוסים קלים וטייסיהם האמיצים עמדו לנו שלא לאבד ב-1944 יותר אנשים, או לאבד אך מעט מאוד יותר, משהיינו עלולים לאבד במערכה רגילה.

כן השתמשנו במטוסים הקלים, כדי לבחון, מגובה צמרת עץ, את אמיתות הידיעות שהמציאו לנו אנשי המקום לאיתור האספקה של האויב או מטרת אחרות. לאחר בדיקה כזו היינו מזמינים את ה"מיטשלים" שלנו מהודו, מסמנים את המטרות תוך הטלת עשן סביבן, אף זו מן המטוס הקל, מגובה של 50 דגל, ורואים אחר כך במסצ'ים הקולעים את פצצותיהם לתוך מעגל העשן.

המסע השני של וינגייט

מגויו של אדמירל מאונטבאטן לפיקוד באסיה הדרומית-מזרחית נכנס לתוקפו בעת אהה עם שיבתו של וינגייט מקויבק. בעוד שבשנה הקודמת היה כוחנו מורכב משני בטליונים מסוג נחות, הרי ב־1944 ניתן לנו ממיטב האנשים. כל הדיביזיה הבריטית ה־70 נמסרה בידי גנרל וינגייט. הדיביזיה נוצרה, בפרוץ המלחמה במזרח התיכון, מכל הבטליונים הבריטיים ששירתו באותה זירה. אנשים אלה היו מותיקי ימי המרד בא"י, מקפריסין, סומלילנד, המדבר המערבי, סוריה וטבורוק. הדיביזיה נשלחה להורו במרס 1942 בדרכה לבורמה. אולם נפילה רגונו מנעה את בואה למועד וכניסתה לאותה מערכה. בנוסף הועמדו לרשותנו בטליונים מצוינים בריטיים וגורקים מהודו, יחד עם הבריגדה של אנשי ניגריה, שהיתה מיועדת להיות חיל־מצב בתוך בורמה. חוץ מהניגריים, אורגן כוח זה ב־5 בריגדות, כל אחת בת 4 בטליונים; 3 מתוך בריגדות אלה היו בריטיות טהורות ושתי האחרות מעורבות בריטים וגורקים. בטליונים הודיים לא היו. לא אחיש שהצטרפנו במקצת כשמצאנו עצמנו מוכתרים רשמית בשם "הדיביזיה ההודית ה־3". שם זה הומצא לכתחילה לשם חיפוי, אולם לאט־לאט חדר ונשתרש ונתקבל כשמנו הרשמי, לחמת־רוחם של החיילים הבריטיים. אכן, אין ספק בכך כי החייל ההודי שמו הולך לפניו; אך היתה זאת עוולה יתרה לשלול מחיל שריב מגונו בריטי את ההורמונות להכריז על זהותו שלו. אולם דברים כאלה מתרחשים, ומעשה באחד מידידי, שהרצה במאסלפורו על המסע, ושאלו אחד מן הקהל לאחר ההרצאה: "מה טיב היחסים בין הבריטים והצינדיטים?"

מסע השני שלאחריה היה שונה מן הראשון כשוני הגבינה מן הגיר. הפעם היתה התכנית לתפוס את איזור אינדאו, מרכז החבורה חשוב בבורמה העילית, שממנו מסתעפות דרכים לכל הרוחות, ומסילות־ברזל עוברות מזרחה, צפונה ודרומה. באינדאו היו שני שדות תעופה, וקוה קיונו, שאם נצליח לתפוש את אלה או להקים אתרים, נוכל להטיס דיביזיה או שתיים ומשמם להתפשט דרומה. קיונו להרעיב את הדיביזיה היפנית ה־18 שעמדה בפני התקדמותו של גנרל סטילואל, מלאדו, בצפון, וכן להכריח אותה להרפות מלחצה.

הבריגדה שלי, ה־16, יצאה לדרך, מלאדו. הלכנו בדרך שעבר בה גנרל סטילואל, אחר כך נשינו אל ההרים במקום שם היה צפוי לנו מסע קשה ומיגע. ירד גשם ללא הפוגות. יום אחר יום; היה עלינו להבקיע לנו כל מדרך כף רגל, בדרך כולו עקוב, כמעט; היה עלינו לבנות דייקים ומעברים לפרדים; חצינו שטחים חדשים לנו לגמרי, בחלקים מסויימים של הדרך נמצאנו בנובה של יותר מ־6000 רגל ובתשעת הימים הראשונים עברנו במרוצץ פחות מ־4 מיל ליום. לכסוף הגענו לצינדוויין, כעבור חודש, כמעט, מיום צאתנו.

הגענו לאיזור אינדאו בבטליון אחד פחות, באשר יעדתי, בעוד מועד, להתקפת מקום אחר, בסוף מרס. עברנו קרוב ל־400 מיל בשורה — לרעתי שיא של הליכה בשורה־ערפית; על כל פנים, אינני מיעץ לאיש להתחרות בו מאז ומעולם. הנני שותף לצערו של כל מן שנאלץ לשרך לרכו כולה מאחורי פרד — אותו הפרד כל הזמן.

נסיתי ללכוד את אינדאו בסערה, אך לא הצלחתי. ומכאן ואילך הצקנו בעיקר לקוי התחבורה של האויב למערות־המגן שלו מול מכשולות־הכביש ומסילת הברזל. כבסיס שימש לנו גיא־חמד זעיר, מוצנע בין ההרים, במרחק 20 מיל, בערך, משם, על נהר מזא.

בנינו שם רצועת־חניה למסוטי דקוטה. 1200 ירד ארכה, והוטסו לתוכה עוד 5 בטליונים. לא אאריך בתיאור פרטי של אותו מסע. באמצע מרס חצו היפנים את נהר צינדוויין

והתקופה את הקורפוס ה-4 תוך „הבקעה של תלת-קלשון“, כלשון העתונים. הסמכות זו התפתחה בצורה מסוכנת בשבילנו, ולא היו עוד גייסות להטסה אל המזלעת באינדא, ולא לצליחת הצ'נדווין, כדי להמשיך משם בדרך היבשה ולהתחבר עמה. בעת שוינגייט נהרג, בסוף מרס, היו לו שתי בריגדות וחצי, ערוכות סביב לאינדאו ועוד אחת מוכנה להטיסה שמה. אולם הכוחות מבחוק, בהם חלה תקותה, כי יצלו את המצב שכותומי יצרו במקום, שוב לא היו מצויים, ולא נמצאו, עד שנשברה האופנסיבה של היפנים והתפורר צבאם.

מותו של וינגייט ושינוי התכנית

מותו של וינגייט ודאי שהיה נחשב לאסון בכל עת ובכל שעה, אולם לא ניתן להעלות על הדעת שעה קשה יותר מזו שבה אירע. היה הדבר בדרכו תורה מהתעוצות שקיים עמי ועם עוד אחר ממפקדי הבריגדה שלו. הפקודות שנתן לנו לא היו ידועות למטה, ואנו לא ידענו זאת. ממלא מקומו היה ב'שדה ואי-אפשר היה להתקשר אתו, המטה עצמו זו מאימפאל (שהיפנים איימו עליה מקרוב) להרוג, והנצל לשער תוצאותיה של עוכרה זו לגבי אפשרויות הקשר שלנו; ומהלומה נוספת לקשר האלחוט שלנו ירדה עלינו בצורה של סופות-רעמים עזות שנמשכו ארבע ימים. ימי מבוכה אלה השאירו מאחוריהם ירושה שנתנה אותותיה לרעה ורב חלקה בהפרת שני עקרונות-מלחמה שהיו חשובים לנו ביותר: הריכוז והדבקות במגמה. אף כי בנוגע לעקרון השני, הרי הפרתו היתה בלתי-נמנעת עם שינוי התכנית.

התפקיד השני במעלה — לסייע לגנרל סטילוול להגיע למטרתו — נתמלא בסופו של דבר, שום אספקה לא הניעה לדיבוייה היפנית ה-18 כארבעה חודשים. מחמת פעילותה של בריגדת-הרגלים של בריגדיר קלוארט בחסימת הדרך והמסילה מצפון לאינדאו. מחסום זה (שהיה ידוע בשם „העיר הלבנה“ משום ריבוי המצנחים שהיו תלויים על העצים סביבו) החזיק מעמד נגד התקפות מרות, אף כי באו לסרוגין, משך 7 שבועות תמימים, ומהנה עלילה נפלאה, רצופה כשרון-אמצאה והתגוננות תוקפנית עקשנית. חיל-המצב, שכלל בומים שונים בריטים, גורקים, ניגריים, ו„קלעי בורמה“, הדף יפנים רבים מהם פי כמה ופורר שתי חטיבות יפניות, בהשתמשו בכל מיני נשק המצוי תחה השמש, החל בסיוע אוירי מודרני, המשך בתותחים בני 25 ליטראות, מרגמות, וזורק-להבות, וגמור בכלים צנועים, כרובה וכידון, ואף בצנוע מזה, כתיבת-הרימונים העשויה מתכת, בה השתמש חייל ניגרי, שהעדיפה על רובהו, כדי לחכות בה בראשו של קצין יפני. מעשה „העיר הלבנה“ הוא עלילת-גבורה, למן הרגע בו הוקמה בתוצאת הסמכות נהדרת ועד הלילה בו הוטס וסולק כל תותח ומקלע בדרך האויר, וחיל המצב התחמק בלא שהיפנים ידעו שהסתלק.

מענין לציין שרגימנט מבריגדה זו נטל חלק רב הן בפעולות מוטסות אלה והן בארנהיים. בתוצאות פעילותיהן של בריגדות אלה (הבריגדה שלי הוטסה להרוג במאי) ולחצם של כוחות הגנרל סטילוול נון הצפון, חללה כמעט הדיבוייה היפנית ה-18 להתקיים. היא לא נתמלטה מעמדותיה בצפון, חוץ ממפקדה, שלפי ההשערה, ברת ברפסודה באירודי. עם נפילת מוגאונג נסתים המסע עד כמה שהוא נוגע ל„כוח המיוחד“.

חלקה ומסקנותיו

כך נסתים שתי עונות של מסע-מלחמה מענין מאין כמוהו מאחורי קוי היפנים, בו נמצאו למדים המון דברים צבאיים ומוטריים, טקטיים וטופוגרפיים, ועוד. אני כשאני לעצמי, עלי להודות שהני מעריך יחזר מכל ניסיון זה, שהייתי חי, ונע ומרגיש בישותי, הודות לידיעת דבר, שידעו אבות אבותינו בחוש, ושהיה עלינו ללמדו — ידיעה שתורבתנו המתקדמת השליכה אחרי גוף, ככלי אין חפץ בו, אך אין ערוך לה כשאתה חי ורודף ציר ונרדף בארץ-יער רמת-יבדים. היו לנו כל-ינשק חדשים, היו לנו אוירונים ואלחוט; אולם עומדים היינו במלחמה נגד אויב פראי בתנאים פרימיטיביים. נוכחנו שרבים ממושגינו הקודמים על משמעותו האפשרית של דבר זה אין להם שחר; עדיין אתה מוצא פתאים מאמינים לשטויות מעין אלו.

קיבל פעם בשעת משבר, סיוע אידי של "מוסטנגים" משדה התעופה רחוק 200 מיל, בפחות מ-50 דקה מהרגע בו קלטו את קריאתו לעזרה.

גנשק הכבד ביותר בתחומנו אנו היו שתי מרגמות של 3 אינץ' ו-2 מכונות ירייה "ויקרט" לכל שדרה, יחד עם "לאיפואים" ו"פיאטים", שנמצאו נוחים מאוד להוצאת מכוניות-משא מכלל שימוש ושלעתים, שעה שאולנו פגוי מרגמות, ניתן לכוונם כלפי מעלה והיו יורים במרגמות. האימפרוביזציה היתה מלת-החיים; ודומני שנקטנו כלל זה כרוב הציד שלנו, החל בנושית אורי ב"מיינסות" ועד למלוח סירות הניפות שלנו במים לשמש שקתות לסוסים. ושוב הרבינו ללמוד מדרכי האימפרוביזציה מ"קלעי בורמה", בעוד שבעינינו, עיני אנשי המערב, היה הציד, שנצמצם בתחום הניזון לגשיאה בכוח עצמנו, דל שבדלים, הרי דימו הם לראות בו חוות הכל. תוך רבע שעה ידעו להתקין סירה מיריעותיהם, עם חבלים עשויים משיפת השיחים, ומסגרת שנחטבה בכמה חבטות וזיוות בסכין הארוכה שנשא גם הכריטים וגם הקראגים. באותה סכין עצמה היו מושטים את עור הצבי תוך הזמן הקצר, שהיית אני עושה בעזרת צוארון ועזיבה. יהיה זה בלתי-נכון להעמיד פנים, כאילו גייסותינו הצטיינו בכך כמוהם, אך בכל אופן הסתגלו לכך הרבה יותר מהמצוי באנשי גזענו, בכללם.

אע"פ שצידנו נראה דל בעינינו, הרי נראה גם ככד ביותר. כל איש נשא 70 ליטראות, ובהגיע תורו לשאת את ה"ברך" היה טוען למעלה מ-90 — וזו מיד לאחר הצנתת-אספקה, כשהיה עמו מטען מלא של מנת 5 ימים. בממוצע היינו עושים מ-1½ עד 8 שעות הליכה ביום, בהפסקה של שעה לפת-שחרית ו-3 שעות בצהרי-היום בהן היינו מחליפים את מרבית התשדורות שלנו. היינו יוצאים לדרך עם הגץ השחר, כדי להשאיר מרבית הדרך מאחורינו לפני השחר החום, ולרוב נטינו אהלינו רגעים מספר לפני רדת החשכה. לא היו לנו תביעות יתרות בבחירת המקום לחניה ובלבד שיהיה מרוחק מכל שביל, ונוהרנו שלא להשאיר עקבות בין השביל לבין מקום החניה. רוב הליכתנו עברנו בשבילים דרוכים, אך שביל חדש כי התקענו. היה בולט ונראה לא פחות מישן לאחר עברה בו שדרה שלמה. היה עלינו להרחיבו כדי 5 רגל, לפחות, להעביר בו את הפרדים עם מטענם.

שנת הלילה נמשכה כרגיל 9 שעות, ואף רגע מאלה לא היה למותר והיה זה מאמץ רב מדי בוקר, לצאת שוב לדרך. לא היה צורך להזהר בהעברת אש. אף כי עשן עשוי לפעמים, במזל-ביש באמת, לגלות מקום חניתך לאויב, הרי להבה לעולם לא התגלה — כל זמן שאתה מרוחק די הצורך מן השביל. לבטחוננו מצאנו די לנו בזוג משמרי-האזנה ולעתים אף באחד. אם הסביבה היתה סביבת יובש נהרנו להתרחק מן המים, הואיל וצופי האויב יחפשוך תמיד ויקא ליד המים הנדירים.

מזון

המזון הווה בעיה רצינית. הצנתת מזון הצריכה כשש שעות, משתביא בחשבון את התכונה לכך ואת קבלתו, איסופו וחלוקתו, והיה עלינו להסתפק, אפוא, בהצנחה אחת לכל חמשה ימים. בשנת 1943 כללה המנה היומית 12 ביסקויטים, 2 אוקיות של תאנים, 2 אוקיות של גבינה, מעט אגוזים וצימוקים, סוכריות חמוצות, תה, סוכר וחלב, ואילו סגירות ממין גרוע ביותר, (היינו מתלוצצים אומרים: "התכבד נא באחת משלי: הן הובאו במטוס מיוחד מהודו"). לראובנו רחצה ב-1943 ההלכה, שמנת 7 ימים בדין שתספיק ל-10 ימים, והיתה זאת כלכלה עזמה להבדיל, יתר על כן, לרגל סיבות שונות, פחת מספר ההצנחות ביותר, והיינו כולנו מיודלים והולכים במהירות רבה.

בשנה שלאחר זאת קבלנו מנות א אמריקאיות, ואף כי נמאסו עלינו, הצטיינו מבחינת ערכן התזונתי והיו לנו להבראה. מעולם לא קיבלנו פחות משלוש ליטראות למנת היום. מסוגלים היינו לתת את שארי-בשרנו הקרובים ביותר והיקרים ביותר בלחם או בבשר-שימורים — הן בשנה הראשונה והן בשניה — ומכאן ואילך שוב לא ירחש איש מאתנו חיבה יתרה לחייל המתלונן, שמרבים לפטמו בלחם או בבשר-שימורים. הפגם האחד שמצאת ב א היה, שמתוך

כיבוד דעתם של חכמי הרפואה, היו כל המונונות מלוחים; והיתה התוצאה צמאון איום לאחר כל סעודה, ומימינו ניתנו במשורה לעמים קרובות. אכן, משגה חמור אחד נעשה לפני מסע 1944. אם אנשים יוצאים למסע ממושך ומספר במנות-מזון דלות, יש הכרח ליתן להם לפני כן תזונה משובחה במיוחד, כדי צבירת מלאי. המנה הרגילה אינה מספיקה למטרה זו. אמירת דברים אלה אינה מהוד, "התקפה על הדרוג המקובל של מנות-מזון", שהוא טוב בהחלט בשביל עבודה רגילה. מה שרצינו ומה שהיה דרוש לנו היה יותר בשר, לחם וירקות, מה שניתן לנו לאחר כמה שבועות של משא ומתן, היה מנה מוגבלת של חלב וקקאו. אפילו טענותיהם של הרופאים לא עמדו לנו. זהו לקח, שראוי לזכרו במקרה שיתחדשו תנאים כאלה באחד הימים, כי הגוי משוכנע, שכוח עמידתו יכול היה לעלות על מה שהיה, אילו ניתנו לנו בימי אימונינו מנות נדיבות יותר.

צליחת נהרות

בשנים האחרונות למלחמה האחרונה הושגו אילו הישגים נפלאים בצליחת נהרות גדולים, שהוכתרו לגבי הצבאות הבריטיים, בצליחת הריין ליד הואל והאיראוואדי ליד פגן, בהשוואה לאלה, יראה הנסיין שרכשנו אנחנו בשדה-מלחמה זה קרתני במקצת, אולם עליו היתה גאותנו בשעתו. ב-1943 צלחנו כולנו את הצינדווין, ורובנו צלח גם את האיראוואדי; רבים צלחו את שניהם פעמים. צידונו אותה שנה. הכיל ארבע סירות עשויות גומי, ושתי דוברות-גומי עגולות של חיל-האוויר לכל שדרה, וכל שדרה מגתה אותה שנה 300 איש ו-90 בהמה. צליחת האיראוואדי בוצעו לרוב בסירות מקומיות שהוחרמו או נשכרו לצרכי השעה. את הבהמות היינו צריכים להעביר בשחיה או בגרירה, כשהבחירה בין השתיים תלויה בעיקר במזגה של כל בהמה ובהמה. ב-1944 צלחה הבריגדה שלי את הצינדווין הרחק במעלה נהר זה, מעבר לסינגקאלינג קאמטי. הפעם הוצאנו זאת לפועל באמצעים חדישים פחות או יותר. לפני צאתנו מהודו דאגנו להכנת סירות-הסתערות, מצוידות במונעים חיצוניים, בהפקידי עליהם כמה מהמהנדסים, שנשארו במקום, כדי להשגיח על כך, שהסירות תהיינה במצב ראוי לפעולה בשעה שנוקק להן. משהגענו לצינדווין ביקשנו לשלחן אלינו, והן הוטסו והובאו בדאונים, שנחתו על רצועת-חול שבנהר לעינינו ממש. בסירות אלה העברנו את כל הבריגדה, 4000 איש ו-600 בהמה, ללא טרדה יתרה. שדרה אחת, שמנתה 450 איש ו-65 בהמה, עברה במשהו יותר משעתיים — גיבול ראוי לשעות ארוכות של אימונים סבלניים בהודו. השדרה האחרונה החזירה את סירות ההסתערות ואת המונעים החיצוניים אל הדאונים וטייסיו של קולונל פיל קוצ'ין חזרו ב"דקות" שלהם, השיאום מעל פני האדמה, והשיבוים למחסניהם בהודו. ברם, לא כן המהנדסים; הללו נצטרפו אלינו במסענו.

גנרל וינגייט

לאחר ציון קצר זה של אילו מן הנסיונות הקלים יותר בערכם של מסעינו, עלי לחזור לנקודה בה פתהתי — לגנרל וינגייט ודעותיו. ברור, שתרומתו הישירה ביותר לנצחון במלחמת בורמה היתה הדחיפה הכבירה, שנתן ניצולו המוצלח של האספקה האווירית לפיתוח שיטה זו. הוא השתמש בכוח השמעתו, בשעה שמצא כי ביכולתו לעשות זאת, כדי להביא לזירת דרום-מזרח אסיה כמה אכזרונים נוספים של מטוסי-תובלה, ומציאותם בנורה, עם אפשרות העברתם לתפקידים אחרים, שונים מאלה שלשמשם הובאו, היתה ענין שחייב אנשים גבוהים ממני במעלה, להכיר לו טובה עליו. תרומתו השניה, שמספר מעריכיה מועט יותר, היתה זו, שהמציא את השיטה של סיוע אוירי ישיר באמצעות משמרות-תצפית. בשדה זה היה בבחינת חלוץ, ועזר על ידו בעיקר מפקד-הגפה ד. ג. ק. תומפסון.

חפיסתו של וינגייט בענין חזירה רחוקת-טווח עברה מרחק רב מלהיות ענין של פשיטה ותכלה גרידא. חבורות קטנות בהרבה מחטיבתו המקורית, יכלו להיטיב עשותן ממנה. אולם

הוא הפש והטיף לחדירה רחקת־טווח כמשהו גדול בהרבה. הוא תפש עד כמה חסרי־ערך הם רביב מהשטחים, שהצבא מוכרח להלחם עליהם במדבר ובגיזגול, ואפילו מחוצה להם, ושאם ניתן לדלג עליהם, מוטב לדלג. מה תועלת יכולנו אנו, או היפנים, להפיק מהשטח מרובה־המיליון, שהפריד ב־1944 בין צבאותינו ובין מטרתם? וינגייט היה מוכן להגיה בידי האויב את המיליון חסרי־הערך בין הצינוריון והאיראוואדי, בעוד אנחנו חוסמים דרכו מעבר לאחד וכובשים את מטרותינו מעבר לשני. טענה זאת, — שלא יחסר לה אלא הפירוט המשכונן, שידע הוא לתת בשפה כה נמלצה, היתה ממין הטענות הצבאיות שלו. שום דבר לא העלה את חמתו יותר מכינוי קבוצות החדירה שלו בשם „פלגות“. הוא ראה אותן כחלק בלתי־נפרד מן המערכה כולה.

בדרך כלל, לא עלה בידו להנחיל את אמונתו ב־„חדירה לעומק“ למחשבה הצבאית ההאינדוא. ודאי שהוא שיכנע את המפקדים שלרשותו, אך בהיותי משולל ההשראה הלוהטת של מנהיגותו ומשנתו, אין לי כל תקווה להצליח במקום שהוא נכשל. חדירה קצרה בצורת „היתר הקצוצה“ זכתה להתקבל יותר; ואחת הבריגדות שלו, ה־23, תקעה יתד קצוצה מועילה ביותר, בהרי נאגה. הם תפשו את היפנים בנסיגתם לאחר כשלונם בקודימה והכום שוק על ירך. זה היה לאחר מותו. יודע אני, שהוא היה נותן את אישורו לפעולה, במצאו לה היתר לפי מושגיו, אך היה מכחיש בכל תוקף כי זהו סוג הפעולה היחיד המותר. הוא היה מצביע שאינה אלא חלק של קרבי־התגוננות, אף כי היה הדבר בשלבי הנעילה והנצחון של המערכה. ההתגוננות היתה למורת רוחו. הוא הגה תמיד במושגים של התקפה.

שמעתי אומרים אף זאת, שתוצאות מסעו ב־1944 לא העלו רווחים אלא כדי 5% בלבד לגבי הכוח הגדול, בערך, שהועמד לרשותו. דבר זה קשור בהערת הקודמת, בה הסברתי שהיינו מרוחקים מדי בפנים הארץ, וכך לא ניתן לנו להשפיע על הקרב העיקרי. ושוב, הן הקרב העיקרי תיכן כקרב־התקפה, ואילו נערך כמתוכנן, היו הרווחים גבוהים יותר. זו היתה השנה, בה הוטל על בריגדת הצנחנים ההודית ללחום כשהיא על רגליה, והדיביזיה ה־2 שאומנה ל„פעולות משולבות“, לחמה במרחק 600 מיל מהים.

לבסוף יש אומרים, שגלפּו ימי החדירה רחקת־הטוח. אין לי אלא לטעון נגד חפון־יתר בקבלת דעה זו בתורת הנחת־יסוד. מסעות אחרים אולי יצריכו עוד חדירה מעין זו. במסע הסיום בכורמה, למשל, הייתי שמח אילו ראיתי בריגדה אחת מוטסת להרי קארן, בין בורמה וסיאם, לחסום את המוצא בפני היפנים ורך הרים אלה. פני הקרקע היו גוחים לכך, האוכלוסיה המקומית שנאה את היפנים מאין כמיה, את קוי התחבורה ניתן לנתק בקלות, והשטח נתברך בג'ונגל, במים ובמקומות גוחים לירידת מטוסים. התקדמותה של הארמיה ה־14 ניצלה כל מטיס־דקוטה, מוכשר להמראה, ואת המבצע האמור ניתן לקיים על חשבון בריגדה אחת מתוך הגייסות שנדרשו להתקדמות העיקרית; אולם מלאכה נקיה ומרוממת כזו, אילו נעשתה או, היתה מכניסה רווחים גבוהים.

* * *

אם הרחבתי את הדיבור על וינגייט ורעיונותיו במידה רבה, הרי זה מפני שהוא היה מנהיג המאציל מרוחר על זולתו, מנהיג בעל השפעה מידבקה, שלא סבל מחשבה נדושה ומסגרת. מנהיג שהוליך אותנו לקראת נסיון, ודרך נסיון, שאנו מתברכים בו. אחד מיחירי הדור למחשבת־בנין שיטתית ולכשרון הנהגה והדרכה. פקודותיו לכמה פטרול־סיור ב־1944 ראויים להיזכר כאופיניות לגישתי אל בעיות קשות: „אין שום פטרול מודיע על שום רצועת ג'ונגל שהיא בלתי חדירה, עד שחזר לתוכה“. גוסף לזה, הננו זוכרים את דבריו האחרונים של מר צ'רצ'יל בנוגע אליו בבית־הנבחרים: „איש הגניוס, שהיה עשוי ליהפך איש־היעוד“. מלים אלו הן יותר ממליצה נאה; הן כתובת זכרון ראויה למצבת האיש.

הַפְּעוּלָה, וְלֹא הַמְחַשְׁבָּה, מְכַרְיֶנָה בְּגוֹבֵל הָאוּמָה.
אוֹלָם, אִף כִּי אֵין עָרֶךְ לְאוּמָה חֲסֵרַת פְּעוּלָה, הָרִי
אֵין בְּכוּם הַפְּעוּלָה לְחוֹלֵל דָּבָר מִבְּלַעֲדֵי הַמְחַשְׁבָּה
הַמְדַרְיָקָה אוֹתָהּ.

פ ב י ט ש ג ה

לַקַּח עַמִּים שׁוֹחֲרֵי דְרוֹר

הַ הַאִיטְלָקִים

מלחמת-השתחרור של העם האיטלקי שבמאה הי"ט התנהלה על רקע היסטורי, שהיה שונה מרקעו של כל מאבקי-השתחררות באיזו אומה אירופית שהיא. לא זו בלבד שאיטליה היתה נתונה במצב של שעבוד חיצוני, אם שלם ואם חלקי, ושל התפוררות פנימית במשך הרבה מאות שנים (1300—1400 שנה לפי החשבון המקובל), אלא שניתן לומר, כי, בכלל, לא נתקיימה „מדינה איטלקית“ מעולם — אף כי איטליה זו, ורומא מרכזה, שימשו מאז בשנים הלב, המוח והיד המכוונת של קיסרות עולמית — וזכרם של אלה הוסיף לטפח רגשי כבוד לאומי עצמי וגאווה על העבר. כאן — בניגוד לפולין, ובמידת-מה גם אירלנד — לא היתה, בתקופת-זמן הקרובה לנו, מסורת של קיום כמדינה (במובן של מדינה לאומית אחת, ולו גם תלויה); ואפילו מציאות של הווייה משותפת, במסגרת ממלכתית אחת. — דבר שזכו לו אפילו הצ'כים במשך שלוש מאות שנות תלותם המוחלטת באוסטריה. — היא גם היא חסרה היתה לאיטלקים. לעומת זאת פעלו כאן פעולה חיובית הגורמים של תרבות לאומית משותפת שנתגבשה בהדרגה על אף הפיצול המדיני, של אחדות לשונית, של סמיכות גיאוגרפית רצופה, של היות איטליה ארץ אשר במידה ניכרת פרושה היא מן העולם החיצון (רוב גבולותיה — ים, וספר-היבשה — הרי-האלפים) ושל העובדה כי במשך 1200 שנה כמעט שלא ניתנספו על אוכלוסי איטליה יסודות זרים. אבל, היה זה צירוף של תנאים אשר בהגיע תקופת ההתעוררות לעמי אירופה במאה הי"ט ובהיווצר המסיבות הבינ-לאומיות שסייעו לכך — היה בו, על אף הכל, כדי להעלות ולחשל בקרב העם האיטלקי את הרצון לחדש את קיומו הלאומי והממלכתי — הלא הוא הרצון ששקע ורדם בו מאות בשנים. נמצא, איפוא, שמבחינות היסטוריות אלו, הן העוצרות והן הדוחפות, היו ההתעוררות הלאומית ומלחמת-התקומה שבקרב העם האיטלקי חזיון מיוחד במינו, שאינו נפרץ בקרב שאר עמי אירופה; וזה גם מבחינות מדיניות-פנימיות וגם מדיניות-בינ-לאומיות רבות (שגם אלו וגם אלו הנו, לעתים קרובות, תולדה של גורמים והרגלים נפשיים — בין בקרב העם המתעורר עצמו ובין בקרב עמי-העולם, שגורלו של זה תלוי בהם במידה רבה, ויחסם אליו נתגבש משכבר הימים) ויש בכך, איפוא, עניין מיוחד, כדוגמה של תקומה לעם עתיק, שנשללה ממנו היסטוריה עצמאית משלו במשך דורות רבים מאוד.

נקודת-המוצא, המקובלת לתולדות תנועת השחרור האיטלקית ומאבקה השונים והמגוונים, היא שנת 1815, שנת חווי-השלום של קונגרס-וינה, עם מפלת קיסרותו של נפוליון. „הסדר הישן“, שהחזיר או על כנו באירופה כולה, הוחזר

גם באיטליה. נעלמה „מלכות איטליה“ (בצפוננו וצפון-מזרחו של חצי-האי). שמשנת
למלך מטעם נפוליון שלט בה, ונעלמו רוב חידושי החוקים והתקנות ברוח התמורה
החברתית. שלא רק המהפכה הצרפתית העתיקתם לקרקע איטליה, אלא גם המשטר
הקיסרותי-הנפוליוני. כן נעלמה שושלת מיורט, ממונה נפוליון שבמלכות ניאפול
בדרום חצי-האי; האפיפיור, שהצרפתים הגלוהו, חזר לרומא. הכל היה לכאורה
כבשנת 1792, פרט לביטול הרפובליקות הגנוזות (שסופחה למלכות סרדיניה-
פיאמנט) והונציאנית (שניתנה לאוסטריה). אך, לאמיתו של דבר, גרעיני מחשבה
ורגשות שנתעוררו בימי התמורות הנ"ל, — למן הרפובליקות הציואלפינית שבצפון
והפרתנופאית אשר בדרום ומימי השלטון הקיסרותי, — היו רודמים כנבטים
מתחת לפני השטח, והלא הם: המושג של „איטליה“ גם כמושג מדיני,
זכרונות של חופש-אישי במשטר אזרחי חדיש פחות או יותר, הגאווה על גדודי-
הצבא האיטלקיים אשר במשך שנים, מאז 1805, עברו על פני אירופה בשותפות
עם צבא-צרפת הגדול, זכו לנצחונות, והעמידו קצינים ומצביאים מוכשרים.

הזירה.

איטליה חולקה מחדש לשמונה מדינות. רק אחת מהן (גם היא — לא
איטלקית טהורה; לפי שכללה גם את חבל סאבויה, הצרפת-יבעיקרו), „מלכות
סרדיניה“, שגרעינה העיקרי היה — ארץ פיאמנט התת-אלפינית, היה בה משום
נקודת-מוצא אפשרית להתפתחות איטלקית עצמאית. המלכות הגדולה האחרת,
שלא היתה איטלקית-עצמאית אלא להלכה בלבד, הלא היא מלכות ניאפול וסיציליה
(„מלכות שתי הסיציליות“) שבדרום, היתה לקויה בחולשה חברתית וקפאון
תרבותי (פירות המשטר הספרדי מאז המאה ה-16) — מזה, ובשושלת מתנוונת
וזרה לכל רוח לאומית (חוטר מגזע הבורבוניים הספרדי) — מזה.

את שאר המדינות ה„איטלקיות“ אפשר היה לחלק לשני סוגים. רובן נחונות
היו לשלטון זר; לומברדיה (מילאנו) וונציה הברוכות סופחו לקיסרות
האוסטרית, ושמן („המלכות הלומברדית-ונצית“) לא שינה מכך ולא כלום. אכן,
משטרן הפקידותי והמשפטי עלה על משטרה של מלכות ניאפול הרקובה ואף על שאר
מדינות איטליה, וקידמתן המשקית היתה רבה יותר. כיון ששימשו גם מבוא
לאיטליה מצפון וממזרח, לפיכך היו, בעצם, שטח-ההכרעה הפוליטי-
האיסטרטגי: במידה שהיו משתחררות ומצטרפות אל מלכות סרדיניה-פיאמנט,
בה במידה היו מהוות גם את הכוח הגדול ביותר שבתוך איטליה, וסוגרות
על שאר איטליה בפני כל חדירה מבחוץ, כאשר ייראה מסקירה במפה. „דוכסות-
גדולה“ אחת (טוסקנה, שבירתה פירנצי) והדוכסויות פרמה ומודנה — וכן
לוקה הננסית — היוו את צפון-מרכזה של איטליה וניתנו כולן לשלטון נסיכים
אוסטריים, ולמעשה קוימו בכוח הצבא האוסטרי, שהיה מוכן בכל עת ובכל שעה
להתעוּב כדי להגן על משטריהן.

מתוך כך מסתברים שני גורמים גיאוגרפיים-פוליטיים רבי-השפעה:

א. מלכות סרדיניה-פיאמנט היתה מנותקת משאר איטליה ע"י
שטח רצוף, השייך לאוסטריה או מנוהל ע"י נסיכים אוסטריים (עיינן מפה עמ' 40).

ב. מדינת האפיפיורים — כל תחומיה מצפון גבלו באותו שטח אוסטרי עצמו (ומדרום — במלכות ניאפול). מדינת-האפיפיור הזאת — הצתה את חצי-האי למלוא רוחבו והיתה המרכז ו„נפש המאזנים“ הגיאוגרפיים של איטליה. במשטרה הרקוב דמתה לניאפול, אך שלטון-הכמורה שבה עוד הוסיף על דיכוי חופש-המצפון וזכויות האדם של אוכלוסייה. בחלקה הדרומי היתה האוכלוסייה מדוכדכת בקפאון והכנעה; בצפון-מזרחה (חבל רומניה) — עם כל הבורות והמשטר הפרוע ששלט שם — עוד לא פסו ייצרי חופש ונסיונות של התמרדות. חלק זה של מדינת-האפיפיור היה תמיד קן של מרידה-בכוח, ומבחינות רבות (כשהשפעתו מתפשטת, כמעט תמיד, גם על הדוכסיות הקטנות) נועד לשמש שורש ומרכז הגעש לזעזועים מהפכניים וצבאיים באיטליה, כפי שמסתבר למעיין במפה.

כזו היתה הזירה. והיו בעלילה הזאת הרבה פרקים ומערכות. — וגם הפוגות. של תרדמה למראית-עין, הפוגות, שבהן הבשילו כוחות סמויים שהגיעו אח"כ להתפרציות מחודשות.

התקוממויות הקרבונרים

לבטי השחרור היו באים באיטליה לידי גילוי פרשות-פרשות. הפרשה הראשונה חלה כמה שנים לאחר שקם והיה „המשטר הנצחי“ באירופה, מיסודה של „הברית הקדושה“ אשר לכלל מלכיה. על רקע התנועה של הקרבונרים שנתפשטה בקרב הפקידות, הקצינות, בעלי-האחוזות ובעלי המקצועות החפשיים אשר בחלקי איטליה השונים, ולבשה צביון מעורפל-במקצת של שאיפות לחופש מדיני-ציבורי ולעצמאות איטלקית, המהולות בנוסחאות דתיות מיסטייות ובצורות-ארגון סודיות ו„השבעות“ (בנוסח מאַטְוִי¹) — תססו ופרצו, בקיץ 1820, בניאפול ובסיציליה (ובאביב 1821 — בפיאמונט) מרידות, קצתן מחוגי הקרבונרים, קצתן עממיות, וקצתן צבאיות. הן הצטיינו בחוסר תכנית ברורה, בהישענות יתירה ותמימה על בניהם של בתי-מלכות, ברפיון ארגון פנימי, בניגודים פנימיים (למשל בין הליברלים של ניאפול והמורדים האבטונומיסטיים שבסיציליה), בחוסר תיאום בין תנועות המהפכה שבדרום ובפיאמונט, וכיו"ב.

המרידה הצבאית בפיאמונט לא החלה, למעשה, אלא לאחר שכבר הוכו צבאות ניאפול ע"י הצבא האוסטרי אשר פלש מצפון, בשליחות הקיסר ומלך ניאפול, שמעל בחוקה. הדיכוי בשתי המדינות היה אכזרי. תנועת הקרבונרים נדחתה והלכה מעל פני השטח-אל מחבואי הקשר והסודיות; אלא שרכשה לעצמה שרשים וחוש של מציאות מעט יותר ממה שהיו לה קודם. פחת בה אחוז אנשי-הצבא בעלי הזכרונות מן התקופה הנפוליאונית ונתרבה מספר הפרקליטים והמורים, אנשי הבורגנות ובמקצת גם בני-העם. נתלכדה יותר הרגשת השותפות האיטלקית, והחלו נסיונות, אמנם רופפים, להתקשרות ולשותפות לקראת מעשה התקוממות וביצועו.

(1) בדומה למסדרי „הבונים החפשיים“.

הסיכוי החדש בא זמן־מה לאחר מהפכת יולי 1830 בצרפת, שעוררה תקוות לעזרה מצרפת²). גם הפעם נכשלה התנועה בראשית צעדיה, וגסתבכה בנסיונות להישען על בתי־מלוכה. הדוכס של מודנה קשר קשר עם מנהיגי הליברלים שבמדינתו, לערוך מסע לאומי נגד אוסטריה — אבל נתחרט, בגד בשותפיו, אסרם ו„כבר שלח שליחים בהולים לקרוא לתליון“. אך ביום ההוא עצמו התקוממו בני בולוניה, זו הגדולה שבערי רומניה, והמרד עבר את הגבולות והקיף לא רק את הצפון והמזרח של מדינת האפיפיור אלא גם את דוכסיות מודנה ופרמה (פברואר 1831). ממשלת צרפת (של „מלכות־יולי“, אשר ללואי־פיליפ) הכריזה, כי לא תתן להפר את עקרון אי־ההתערבות, ואם תתערב אוסטריה — תצא למלחמה. אך צרפת נסוגה, שעה שראש ממשלתה החדש הצהיר כי „דם הצרפתים הוא קודש לצרפת בלבד“, ואז ידע מטרנדיך, ראש ממשלת אוסטריה והפטרון המוכר של הריאקציה האירופית כולה, כי הדרך פנויה לפניו. כחודש ימים לאחר המרד כבשו האוסטרים את פרמה ומודנה. עכשיו יכול היה הדוכס לתלות את מאָנטי (מנהיג הליברלים, שנשא־זנתן עמו אסר), ובצאתו לגלות מחמת המרד לקחו עמו). כעשר שנים לאחר המעשה — נקרא בנו־בכורו של גריבלדי „מנטי גריבלדי“.

צבא מודנה המורד (בפיקודו של גנרל מימי נפוליון, זוקי שמו) נסוג לרומניה, ויחד עם בני־בריתו הרומניולים זכה לנצחון אחד, אך סבל מן המחלוקת שבין רשויות־המקומיים השונות ונאלץ להתפזר משכנעה ממשלת רומניה. בסוף 1831 עם התגבר הריאקציה ברומא, שוב פרצה ברומניה התקוממות. אך בסוף ינואר 1832 נוצח צבא המתנדבים של המורדים העיר פורלי היתה לבן, כשצבא האפיפיור בוז אפילו את בתי־הכנסיות. עם כל התקרמותן של ההתקוממות האלו באיטליה התיכונה, לעומת ההתקוממות בשנת 1820־1, נתברר, כי לא תנועת הקרובונים היא שתשחרר את איטליה וכי לשם כך דרושות סגולות אחרות — הסגולות של כוח־הרצון, המשמעת וההתעמקות הרוחנית.

נסיונותיה הראשונים של „איטליה הצעירה“

שנות השלושים הארבעים עמדו באיטליה (ובמושבות הגולים האיטלקיים שמחוצה לה) בעיקר בסימנה של „איטליה הצעירה“. אגודה זו, שחרתה על דגלה את סיסמת שחרורה של איטליה מעול נכרים ומעריצות פנימית וכן את סיסמת איחודה והסרת פירודיה השושלתיים (ומגמתה היתה, למעשה, רפובליקנית בעיקרה), היתר פרי־רוחו וילד־טיפוחיו של ג'וזפה מאַציני, יליד גנואה זה, שנאסר והוגלה בגלל כתביו והשתייכותו לחוגי הקושרים, שלח מגלותו מכתב גלוי אל המלך החדש של סרדיניה־פיאמונט, שעלה ב־1831 על כסא המלוכה — הלא הוא הנסיך קרל־אלברטו, שנסתבך ב־1821 במרד הקרובונים בפיאמונט, הוחזק בעיניהם כחסידם והתנכר להם ברגע מכריע. מאציני קרא לו להתיצב בראש תנועת שחרור איטליה. כיון שלא נענה — הופעל קשר נרחב בפיאמונט, כדי להמריד את הצבא

2) בו בזמן שהמרד הפולני של חורף 1830־31 לא זו בלבד שהעסיק את רוסיה, אלא גם הפנה את תשומת לבו של אוסטריה לעבר הצפון.

ולפלוש ללומברדיה האוסטרית, ועל ידי כך להעמיד את קרל-אלברט בפני העובדה, והברירה: להיות מנהיג התנועה או להיות מסולק. הקשר נתגלה דווקא בדם מחוללי, אגב דינימונות רבים של משפט צבאי ועינויים קשים ואכזריים. כתגמול לכך באה, בפברואר 1834, "פלישת" כ־700 איש (בפיקודו של גנרל סאבווי גולה, שחשדו בו אה"כ, שממשלת צרפת שילמה לו בעד הכשלת הנסיון) להרי צפון סאבויה, מתוך שוויצריה; לאחר כמה ימים של תגרות הוכרחו לסגת. נסיון זה יש בו ענין מיוחד, כיון שעל ימאי צעיר, ג'וזפה גריבלדי שמו, הוטל בעת ההיא לנסות ולהמריד את הצי המלכותי שבנמל גנואה — דבר שלא הצליח בו, אך הוא שאילצהו, עם כשלונו התכנית כולה, להימלט לצרפת ולהיות גולה בארצות אמריקה הדרומית.

כשלונו ולבטים

עם כשלונו זה נתגלה, לדעת מאצ'יני וחסידיו, ביתר שאת, הצורך לטפח את "איטליה הצעירה" וללכד את שורותיה. לא בנקל הגיע הוא, איש טהור־נפש ובעל מאויים מוסריים, להכרת הצורך להמשיך במאבק, על אף כל הקרבנות, שעה שאחרים נופלים קרבן על מזבח המרד והתקומה: —

„סערת ספקות, אשר, כמדומה, לא ימלט ממנה אף אחד, ולו רק פעם אחת בחייו — ידענה כל אדם, שהקדיש את עצמו למפעל עצום. בירחי גורל אלה רבו סביבי אכזבות מרות, פורעניות ופגעים, ורגע אחד נפקחו עיני לראות את זקנת הנשמה הערירית בכל מערומיה העלובים, ואת העולם השומם, אשר אחיזה כל שהיא למלחמתי לא מצאתי בו. הרגשתי את עצמי בודד על ארץ רבה ועמדתי נדהם לפני החלל. במדבר זה כבשו אותי ספקות. שמא אני הנבון — ותעולם צודק? או שמא הרעיון, אשר לאורו הלכתי, לא היה אלא חלום? ושמא לא לעצם הרעיון התמכרתי, כי אם לרעיוני אני, לנאות־משא־נפשי, לתשוקת הנצחון? אותו יום, בו חדרו הספקות האלה לתוך נשמתי, חשתי את עצמי לא רק אומלל לבלי חוק, כי אם גם חייב־בדין, המכיר בחטאו, אך נבצר ממנו לכפר עליו. המומתים ביריה באליסנדריה, גנואה, שמברי — ניצבו לפני כצלמי־פשעי, אשר יוכיחוני לבטלה, כי קצרה ידי להחיותם. כמה אמהות כבר בוכות בעטיי? וכמה עתידות עוד לבכות, אם לא אחדל מקריאתי, המעוררת את צעירי איטליה לפעול בשם המולדת האחת? ושמא אין המולדת הזאת אלא אחיות עינים? ושמא נגזר על איטליה, שכוחותיה נידלו בשתי תקופות תרבות שחלפו, לחיות ללא־שם וללא־יעוד תחת עול עמים צעירים ומוכשרים ורעננים יותר? כלום רשאי אני להקדים הבאות ולהניע אנשים למאות ולאלפים להקריב את עצמם ואת כל היקר להם? הרגשתי, כי מקורות החיים חרבו בי. נפשי גססה. אילו היתה רוח זו שורה עלי עוד זמן מה — כי אז יצאתי מדעתי או שלחתי יד בנפשי.“

אך: „יום אחד הקיצותי כשלבי שלי, ורגש לי, כאילו נמלטתי מסכנת־מות... אותו בוקר דומה היה כי הטבע מחייך לי חיוך־תנחומי וברכת האור הידשה את הדם בעורקים הבלים“. היתה זו „שלות־היאוש, לא אכחיש, כי על כן השלמתי עם היסורים ואתעטף בהם כהלך באדרתו; ואף על פי כן שלוה היא, כי למדתי לסבול מבלי להתריס, ומאו הייתי תמים עם נשמתי. נפרדתי מכל ששונות ההווה, מכל תקוות אישיות על

מדינות איטליה

1848-1859

„ממלכת סרדיניה“ כללה את האי בשם זה וכן את פיאמונט שבצ'מערב איטליה, עם חבלי סבייה וליגוריה.

פני האדמה. כמו ידי כריתי קבר לאותו משען נפשי, שאנו מוצאים בקשרי לב, ובעצמי סתמתי את הגולל עליו ולא נודע לזרים ה"אני" הטמון שם⁽³⁾.

עתה עברו על התנועה הצעירה ימי משבר נפשי. כדברי מ. בילינסון⁽⁴⁾, דברו על ימי המשבר ההם: "דיני מוות הוצאו לפועל נגד אנשי מאצ'יני בכמה ערי איטליה. ל"איטליה הצעירה" ייחסו כמה חטאים מדיניים שלא חטאה בהם. רדיפות המשטרה, פסקידין קשים, אי-הצלחת הקשרים — השפיעו על האגודה, שעמדה בראשית פעולתה. גם כוח ההתנגדות הבלתי מספקת של קושרים-עלמים נתן את סימניו. ידיו של מישוהו רפו. אמונתו של מישוהו כאילו נפגעה. אחד מידידי מאצ'יני הקרובים לו ביותר, יעקוב רופיני, שם קץ לחייו בבית-האסורים שבגנוואה..."

דרכה של "איטליה הצעירה" לעומת דרך הקרבונירים

לא היתה לו למאצ'יני ברירה, אם רצה לא להסתפק בתפילות ומשאלות-לב בלבד, ונתכוון למעשים של ממש לשחרורה של איטליה, אלא להפעיל את צעירי-העם על כל הקרבנות הכרוכים בכך. כדבריו: "העמידו את הצעירים בראש המהפכה, תנו להם להרגיש, כי הוטל עליהם למלא תפקיד אציל, הבעירו בהם את תשוקת התהילה, תנו להם את סיסמת-העצמה — והטילום נגד האוטורים". לדעתו נכשלו הקרבונירים מפני שמנהיגיהם נקבעו, בעיקר, בזכות גילם ומעמדם, ולא בכוח שאר סגולות החשובות לגופו של עניין, ומפני שלא היתה להם תכנית חיובית מלבד הסרת העריצות וסילוק פגיעה החמורים ביותר: ואלו למלחמה בשלטון-עריצים נדרשה מידת תקיפות ומרץ הרבה יותר משהיתה להם. לדברי ההיסטוריון (האנגלי) הקלאסי של תולדות שחרור איטליה הוצרכה "איטליה הצעירה", לדעת מאצ'יני, "להיות, כדוגמת הקרבונירים, אגודה חשאית — שאם לא כן היו מכחידיים אותה. אך היא הוצרכה להיות הרבה יותר מסתם חברי-קושרים; חבריה הוצרכו לפעול לא מתוך צייתנות עיוורת אלא מתוך הכרה אישית; היא צריכה היתה להרחיק ראות אל מעבר לשחרורה של איטליה, לראות את העלאתם הרוחנית החברתית של המוני העם. שכך היתה, "איטליה הצעירה" נעשית כוח מוסרי בעל אמונה ואחזה שאתה מוצא בדת". וההיסטוריון מוסיף: "היה בתמונה זו משהו מן הדמיוני כמעט; אך היתה זו תפיסה אצילה ונועזת".

עד-מהרה כבשה האספולה החדשה את מקום הקרבוניריות; ותורותיה, חזון הגאולה החברתית התפארת הלאומית אשר לה, הדוגמתיות הנלהבת והפסקנית וחסרת-הסבלנות של המהפכן הצעיר עצמו, הדליקו את אי-הסבלנות העמומה של איטלקים אנשי מחשבה שהיו תוהים ומבקשים מנהיג למחנה הגדל והולך של תלמידים, מנהיג... המטיף לפעולה, לדריכות-מאמץ, לאחדות, לתוספת תכונה לקראת-פעולה, למשנה מרץ כשתבוא פעולה כזאת..." נסיון הקרבונירים הביא לידי הכרה, כי "אין המהפכה יכולה לנצח בלי המונים", ואלו ההמונים, הגיעו על סמך

(3) נכתב בשנת 1862, עשר שנים לפני פטירתו (לפי בילינסון, בימי תחית איטליה).

הוצא, "החברה".

(4) "בימי תחית איטליה".

נסיגונם העגום, לכלל דעה שהמהפכות הן פרי־מוות". אכן, במאמצי אלה למצוא דרך לשיתוף ההמונים ולהפעלתם נתחבט מאַציני כמעט כל ימי חייו, כשהמסיבות דחפוהו לעתים קרובות, לדרך של קשרים ע"י אגודות־סתרים מצומצמות... הוא הכיר, כי "לא רק באוסטרים אנוסים אנו ללחום, אלא גם בגילויי המחלוקת והשחיתות, חוסר־הסבלנות וחוסר־התקוה, שהם פרי הרגלי העבדות". בספרות, בהסברה ובחינוך ראה את אחד המכשירים העיקריים. "בלהט היה מאַציני קורא לסופרים להתמכר למעשה; להביא את הספרות אל העם, לספר לו על תולדותיו". הוא אמר: "גאלו את השכל ואת הרוח, בשם ארצכם ותפארתכם אתם, צעדו!" אכן, כל התהוותה ועלייתה של "איטליה הצעירה" (זו שבמרכאות — האגודה; וזו שבלי מרכאות — כל הדור האיטלקי הצעיר ההוגה) היה לה בימים ההם רקע ספרותי בולט. גל הרומנטיזם בספרות האירופית כולה עבר גם באיטליה ועורר מאוויים של חיבת־עם וזכרונות־גבורה־וסבל היסטוריים, שליכדו את נאמני התקומה האיטלקית, לחבליהם ולמדינותיהם, ותחת משאלות סתמיות לתיקונים ליברליים של חוגי בני־טובים (כבימי הקרובונים) הביאו את ראשיתה של תנועת־עם בעלת תכונות סטיכיות, שיקשה לעקרו מן השורש⁵). רומניסטים, זפייטינים, שרובם מילאו אח"כ, ב־1848—1849, תפקידים מדיניים או לוחמים, הצדיקו בכרכי ג. — בין אלה שהוכשרו ע"י הצנזורה ובין אלה שעקפה — את אימתו של ווייבלדי בשנים שלאחר־כך: "על חלק הארי בהקמת איטליה החדשה עלינו להחזיק טובה לפייטנינו".

*

גם בזמן הזה של חוסר כל סיכוי אובייקטיבי (עם התגבשותו היחסית של המצב הבין־לאומי באירופה בשנות השלושים) למהפכה האיטלקית — לא פסקה תכונתה ההסכרתית והארגונית המתמדת של "איטליה הצעירה", שהיתה מזרימה לארץ דרך הגבולות ריבואות פירסומים, "בלתי לגליים" ויוצרת גרעיני־קושרים במקומות שונים; ולא פסקו בחלקי איטליה השונים ההתפרצויות הספונטניות וההתקוממויות שהוכנו ותוכנו מראש. נסיגנות של מרידה נעשו פעם בפעם. על רקע מגיפת חולירה פרצה התקוממות המונית בערי סיציליה בשנת 1837, — אשר דוכאה באכזריות, כשם שדוכא עוד ב־1828 המרד בקלבריה, באש ובחרב, כשהמנהיגים נערפו, וראשיהם הוקעו לפני בתיהם, אך בצדן של מרידות והתפרצויות אלו שנתחוללו בדרום — היו גם נסיגנות אחרים של התקוממות מאורגנת ומתוכנת, שאמנם לקו בחולשה ארגונית ובטעויות־חשבון. והרי פרשה טיפוסית ממשעשי "איטליה הצעירה": "בקיץ 1843 כיוונו הוועדים המהפכניים התקוממות כללית מתואמת בניאפול, רומניה וטוסקנה, אך כל אחד מן החבלים

(5) מעין זה קרה או גם באומות אחרות: קם והיה הרקע הספרותי־ההיסטורי לתנועת השחרור הצי־כית (עיין "מערכות" ל"ד, וכן "מערכות" י"ג—י"ד); קם, מיצקביץ' בספרות הפולנית, שבימי התבוסה השחורים לעמו סייע לעודד את הרגש הלאומי (עיין "מערכות" ל"ה); ביתר שאת נתגלו בהחיות הלאומיות־ההיסטוריות לתנועת השחרור האירית, בקום, אירלנד הצעירה, וביחוד בתמורת המאות הי"ט ("מערכות" ל"ו).

הללו המתין לאות שיתנו האחרים, — והמרידה היתה נפל. אך דבר הקשר לא נשמר בסוד בפולניה ובראונה, בירות רומניה, וכדי למלט נפשם מנקמתו של ה"לגט" האפיפיורי (החשמן־המושל) הלכה חבורה של קושרים, בהנהגתם של האחים מורטורי, להרי האפנינים ושם המשיכו תקופת זמן מסוימת לערוך מאבק־גריליה, שהיה מתלקח ודועך חליפות. אך אנשי ההרים לא סייעו. החבורה הקטנה עייפה לחיים של נדים־ומנודים ונתחמקה לטוסקנה או למקומות מחבוא בהרים, בעת שמלמטה היה החשמן ספינולה שולח את שותפיהם־לקשר אל בית־הסוהר או אל הגרדום. קטע זה, הלקח מ"תולדות האחדות האיטלקית" מאת בולטון קינג, מציין ציון של תמצית את הקורות באיטליה התיכונה בשנות הארבעים: "מרידה־בכוח מתמדת ברומניה, — וטוסקנה, ששלטונה נשתנה ברכותו משלטון שאר המדינות האיטלקיות, משמשת כמקום־מחבוא (ולעתים קרובות גם נקודת־מוצא) ללוחמי הגריליה (6)".

ביותר זועזעו איטליה ואירופה מן המעשה — דוקא קטן בהיקפו, וללא כל סמכות ממרכז, "איטליה הצעירה" — שעשו שני אצילים ונציגים צעירים, קצינים בצי האוסטרי, האחים בנדיארה. הם באו לכלל הכרה, כי "על האיטלקים להוכיח שהם יודעים למות" — ונתכוונו לארגון מלחמת גריליה בדרום הרי האפנינים. הם חמקו מאניותיהם ואח"כ יצאו עם קומץ אנשים מן האי קורפו (או — מושבה בריטית), לחוף קלבריה, שלפי השמועה התקוממות פרצה בו. בחליפת מכתביהם עם מאציני (אשר ניסה להשפיע עליהם שיסתלקו מן הנסיון) גילו את תכניותיהם, בסמכם, לדבריהם, על "מהימנותו הידועה למדי של הדואר האנגלי". אך המכתבים נפתחו ע"י מיניסטרויון־הפנים הבריטי והודעה על תוכנם נשלחה לממשלת ניאפול. כשעלו לחוף, נמשכו על־נקלה למארב, נתפסו, נדונו בבית־דין צבאי להורג, ובמותם הריעו לכבוד איטליה. אולי יותר מכל זועזעה דעת הציבור באנגליה, שם נערך על כך ויכוח סוער בבית־הנבחרים, בשל הפרת קדושת קשרי הדואר — והודגש שדמי האחים בנדיארה חלים על הממשלה הבריטית. מאציני הותקף, בכ"ו, התקפה אישית, בלשון בלתי־מרוסנת ומלאת איומים, במאמר ראשי של ה"טיימס", דבר שהביא מכתב תשובה חריף מאת ההיסטוריון וההוגה הבריטי תומס קרלייל, שאמר על מאציני שיש בו "מאופיו של קדוש" והטיח נגד המזימה שבמאמר. עם זאת קל היה לתאר את מאציני כמסית, ממקום מחבואו הבטוח, את האחים בנדיארה לגסיונם חסר־התקוה. וקופת־שרצים זאת, שנתלתה לו מאז מאחוריה, הוסיפה דחיפה לאותו זרם חדש, שהחל להתחרות בו על הדרכתה של תנועת התקומה האיטלקית.

היו אלה ה"מתונים" (כך נקראו תכופות הליברלים) — מאנשי הפקידות שבצפון איטליה או בטוסקנה, בעלי־אחויות מתקדמים, היסטוריונים ואנשים שונים מבעלי המעמד האזרחי המכובד, — אשר במשך שנות השלושים נתעוררו להתעסקות

(6) גרשותו של הקורא העברי גם הרומן ההיסטורי "מרדות" מאת י. וויניטש, המצוין בכשרון ובמידת האמת הפסיכולוגית שבו (הוצאת "מצפה").

בכל מיני צרכים ציבוריים וחברתיים של חבליהם, בתחום החינוך, ההשכלה, הבריאות, העניינים העירוניים והאזוריים, שיפור הרכים וכיו"ב (מעין שכבת עסקני ה"זימסטוב" שברוסיה בסוף המאה הי"ט) — ועתה באו ומתחו בקורת חריפה על סיסמאותיהם ודרכיהם של מאציני ו"איטליה הצעירה", ודגלו ברעיון של חופש איטלקי מעול זרים, שיושג תוך הסתגלות לקיים, דהיינו: לשליטי המדינות האיטלקיות, שיהיו פדרציה לשמור על עצמאות איטליה. אכן, נוכח העריצות והרקבון שב"קיים" נאלצו גם חסידי הליברלים לחולל (בשלהי 1845) התקוממות מ"שלהם" ברימיני שברומניה האפיפיורית, (בעקבות שלטון האימים של הלגט לאחר מרידת האחים מורטורי), ואף על פי שבמנשרם נשבעו המתקוממים האלה אימונים גם לאפיפיור וגם לשלטונו החילוני על הארץ ולא תבעו אלא תיקון המעוותים הקשים ביותר, — בכל זאת נהגו קלגסי האפיפיור במתקוממים ובעירם ממש כבכל מתמרד, ועשו בהם שפטים אכזריים. עם כל הניגוד שבין המתנגדים ובין אנשי מאציני, היו להם אח"כ, בשעות מהפכה והכרעה שונות באיטליה, גם תקופות של עמידה משותפת כנגד זרים, או עריצים מבית. כשב-1846 עלה אפיפיור "ליברלי יותר", הוא פיוס ה"X, נשבה רוח אחרת באיטליה. עם החנינה לאלפי האסירים הפוליטיים שבבתי-הסוהר ו"ספינות הפרך" ומעט תיקונים מקומיים, נתעוררו תקוות, כי הנה קם גואלה של איטליה, שיתייצב בראש מדינותיה לשם שחרורה מעול זרים. ההתנגשות הראשונה עם כוחותיו של הנכרי אירעה בשלהי קיץ 1847 כשהאוסטרים, שנתמלאו חשדות למראה ההתפתחות במדינת האפיפיור, לכדו את העיר פררה שבתחום נחלאותיו הצפוני. במדינה (וכן בטוסקנה, ועוד) גברה התביעה העממית לכונן "משמר אורחי" מזויין, או כדברי בולטון קינג: "אפשר לומר, שמאז התנועה האירית של 1782" ואילך הכירה כל מהפכה לדעת, כי בתזה את הנשק לידי העם מובטח נצחונה יותר מאשר בהצליחה לכונן את המוסדות המייצגים; האיטלקים ידעו דעת היטב, כי זיונו של "המשמר האורחי" יעשה מעתה את העריצות לבלתי-אפשרית".

ניצוצות-האור הראשונים נראו ממדינת האפיפיור. אך אש הקרב נדלקה לראשונה בחלקי איטליה אחרים. שנת 1848 ("שנת המהפכות") זכתה באיטליה להתחלה סמלית כראוי לה. משהוכרו "חרם" עממי במילנו על הטבק (מעין "מרי" אורחי לפגוע בהכנסות האוסטרים), עשה הצבא האוסטרי פרובוקציה מאורגנת, ובאחד בינואר והשני בו, משהגיב הקהל — "הראה רדצקי (מצביא האוסטרים באיטליה) את צפורניו. גונדות-פרשים הסתערו על המון בלתי מזויין פועלים, שחזרו לבתיהם, הותקפו בכידונים; כמה אזרחים נהרגו, יותר מ-50 איש נפצעו. מילנו השיבה כתף אחת למעשה ההתעללות הזה. אפילו האצילים והפקידים לא יכלו עוד לשתוק. רמי המשרה מחו או התפטר. והארכיבישוף הפיל תחינתו לפני האלהים בכנסיה, ששליטיהם ילמדו לנהוג באורח אנושי.

(7) תנועה להקמת גדודי מתנדבים איריים לעזרת הצבא הבריטי, שנועדו להגנת אירלנד בפני פלישה צרפתית אפשרית, אך הפכו לגורם של כוח לשאיפות השלטון העצמי של אירלנד.

המשנה למלך ניסה ליצוק שמן על המים הנסערים; אך הקיסר פרסם כתב-מלכות מלא-איומים, והמצביא רדצקי פיתחו עד כדי קריאה משלהבת אל חילותיו...

גילוי תוקפני יותר של כוחות-מרד עממיים בא מן דרום. וכבר בשלהי 1847 חולל "הועד המהפכני" של קלבריה התקוממות — אשר בודדה ודוכאה. אך הסיציליאנים גמרו אומר למגר את עריצות הבורבונים. פרט מענין: כמה ימים קודם לכן נתפרסמו הודעות מפורשות — „על המהפכה שתערך ב־12 בינואר" — ואכן, קיימה במועד שהוכרז עליו מראש. „ההמון, שציפה בכליון עיניים לעלות המסך מעל במת המהפכה, הזדיין והתקיף את אנשי הצבא בבוקרו של ה־12 בחודש. שום דבר לא יכול היה לעמוד בפני ההסתערות הנואשת של אנשי פלרמו (בירת סיציליה) והאיכרים בעלי-בריתם, ותשעה ימים של קרבות רחוב קשים הביאו את חיל-המצב למעמד חמור". ב־21 בחודש הציעה הממשלה ויתורים מסוימים וחנינה — אך ללא הועיל. למפקד הצבא בפלרמו לא היה מלאי של מזון, ואולי גם נבהל, וב־27 בינואר נסוג מן העיר ובה לניאפול. כל האי נתמרד. עתה נתחוללה התקוממות איכרים במחוז סלרנו, הסמוך לניאפול. חצר המלך נתפחדה, מנהיגים ליברלים שוחררו. ב־27 בינואר נערכה הפגנה עצומה והכריחה את המלך לתת קונסטיטוציה ולהישבע לה אמונים, (והיא אחת מן השבועות הרבות שנשבעו הבורבנים בניאפול, כבצרפת וכבספרד ואחר כך הפרו אותן). היה זה כחודש לפני מהפכת פברואר הצרפתית, שבעולם נוהגים לראות אותה כפתח כל המרידות שאירעו בשנה ההיא.

ב־11 בפברואר ניתנה קונסטיטוציה בטוסקנה. עוד ב־8 בפברואר הובטחה קונסטיטוציה בפיאמונט. ב־15 במרס ניתנה מעין קונסטיטוציה במדינת האפיפיור. שנים מועטות קודם לכן היה דבר כזה מביא בודאות לידי התערבותה הצבאית של אוסטריה. עכשיו, מחמת המתרחש מחוץ (עם מהפכת צרפת) והחששות מבית, עמדה אוסטריה קצרת-ידי, בלי יכולת להחליט החלטה. גם מהצד האיטלקי, במדינה היחידה, שבאה בחשבון כפותחת במערכה נגד אוסטריה, לא מעטו ההיסוסים והדחיות, חשבון כוחותיהן, הבלתי-שווים כ"כ, של המלכות הקטנה והקיסרות האדירה, מנע בעד קבלת החלטה בהקדם. אך מגמת הדברים היתה ברורה גם בטורינו. אדרבא, עם כל חששותיה של ממשלת פיאמונט אמר באמצע מרס המלך קרלו־אלברטו לסוכני בני מילנו, כי „אם תקומם העיר התקוממות של ממש, יונקו, הוא ועמו, להחיש לה עזרה בנשק ביד".

ב־17 במרס נודע במילנו, כי וינה התקוממה, כי מטרניך התפטרה והקיסר הבטיח פרלמנט ותיקונים. בבוקר של 18 במרס נערכו הפגנות, ועד מהרה החלה ההתנגשות, שסימתה — „עצמאות גמורה לאלתר". „נדמה היה, כי החלטה מיואשת היא להעמיד אוכלוסין בלתי מזויינים בפני חיל-צבא ממושם בן 13000 איש (דהיינו חיל-המצב שבתוך העיר, — א. ג.). אך לא היתה שליטה להיסוסים. בשעת מסע דרך רחובות-העיר, נרגמו יחידות הצבא ברעפים ואבנים ובכל כלי אשר יזק, ומים או שמן רותחים; בטליון נהדף לאחור במטר בקבוקים ריקים. הרובים המעטים, שנאספו מקודם, הוצאו עתה החוצה, חנויות חרשי-הנשק רוקנו;

פה ושם גובבו מיתרסים. שש שעות רצופות הוכרחו הגייסות להיאבק מאבק נואש כדי להבקיע דרך לעצמם אל היכל העיריה שבמחוז ברולטו, ולשבות את מגיניו דליהזין. במשך כל הלילה עסקו הרדיקלים הצעירים, אשר נצחו על ההמון, בעשית מאות מתרסים; ולמחרת הבוקר (11 במרס) נתחדשו הקרבות במשנה־מרוץ.

שכרון המאבק תקף את העיר. היו גם חזיונות של התפארות־שוא ושל פחדנות. אך המון האוכלוסין קידש מלחמה באומץ לב, מתוך בוז לסכנות והתגברות על הכל. כל מה שנודמן ליד נלקח למעשה־המתרסים; רהיטים, מרכבות, דוכני־מטיפים, ספסלי בתי־ספר, פסנתרי־מידות, תפאורות תיאטרון — כל אלה גובבו איך שהוא, ומאחריהם עמדו כמה מאות אנשים שהיו להם רובים ועצרו את מיטב החיילות האוסטרים; במיתרס אחד עצרו שני צעירים פלוגה שלמה במשך יום תמים; נשים ונערים לחמו ונהרגו. מעל לרעם התותחים והרובים צלצלו הפעמונים מכל מגדל כנסיה והיו מעודדים את האזרחים ומטריפים את דעתם של האוסטרים. במשך כל הקרב כולו היה אופים הנוח והמתון של הלומברדים מוסיף ואוצל מאורו... על מעשי האכזריות שעשו החיילים האוסטרים, שאין לתארם במלים, לא באו מעשי תגמול. בשבוייהם טיפלו בשימת לב; אנשי־המשטרה השנואים הושמו במקום־מבטחים... בינתים החלה תקיפתם של האוסטרים להתערער. אמנם, התגברות העלו את חיל רדצקי עד 20 אלף איש. הם תפסו את סירת־העיר שבמרכזה, את כל החומות שמסביב לעיר, וכ־50 עמדות בתוכה, מגג הכנסיה היו צלפיו הטירוליים מקפדים כל מי שהופיע ברחוב. אך מוג האויר נשתנה, וחייליו הרעבים אחזתם החלחלה. הם לא יכלו להתקדם אל מול פני המתרסים או מטר המטלטלין שזרקו עליהם מראשי הבתים. קול המוגם של פעמוני הכנסיות דכדך את רוחם, ליקוי החמה הבהיל את החורבטים, בעלי אמונות ההבל שבקרבתם. החלה ההתפוררות. קצתם של הגייסות האיטלקיים שבחילה־המצב החלו לפסוח על שתי הסעיפים, קצתם של אנשי־הצבא, וביחוד הבהמים שנתפראו מרוב יאוש, נקמו את נקמתם באכזריות, בביות העיר נוסח ימי־הבינים; רדצקי לא בוש לפקד על אנשיו לטבוח בשבויים. ב־20 בחודש הוכרח לפנות את הכנסיה. והאזרחים המנצחים כבשו בסערה עמדה אחר עמדה עד ששחררו את מרכזה־העיר כולו. רדצקי הבין, כי מצבו נעשה מיואש. אילו החליטו הפיאמונטיים להתקדם במהירות, היה קו נסיגתו ניתק. לאחר איום שווא להרעיש את העיר (לא היה באפשרותו לגרום לה נזק רב) הציע שביתת־נשק... והצעתו הושבה ריקם... מתנדבים, שחשו מערי הסביבה, מקאמו ומברגמו, החלו לתקוף את השערים מבחוץ; ובבוקר ה־22 לא נותרו להם, לאוסטרים, אלא הטירה והחומות. אנשי מילנו כיונו את התקפותיהם אל שערי העיר, ולעת ערב לכדו את שער טוזה, בהנהגת זו האישיות ההרואית מאנארה הצעיר, ונתנו בכך למתנדבים אפשרות לזרום לתוך העיר פנימה. בלילה הרעישו תותחי־הטירה את העיר בחמת־קצף; היה זה המאמץ האחרון לנקום נקמה של יאוש. רדצקי החליט לפנות את העיר ולסגת. אוכלוסי מילנו, שהבוזם ועלבו בהם, עשו מעשה שלכאורה היה בגדר הנמנע. המון חסר־משמעת,

שהיה תחילה כמעט מחוסר כל נשק ובמשך כל המאבק סבל ממעוט אבקי-השרפה. הנחיל תבוסה לצבא-אוסטרנים; ואף על פי שהיו גורמים רבים שסייעו בכך, מכל מקום הנצחון נרכש „בחמשת ימי מילנו” בקרבות עקשים פנים אל פנים. מיום מסע מוסקבה⁸) לא זכה נשקם של איטלקים לתפארת-נצחון כזאת.”

באותו 18 במרס התחיל המרד בונציה, ע”י הקמת „משמר אזרחי” בן 4000 איש. עד-מהרה הוכרז על „הרפובליקה של סן-מרקו”. בראשה עמד עורך-דין צעיר ממוצא יהודי, דניאל מאנין שמו. בכל ערי לומברדיה וונציה הוכרחו חילות-המצב (קצתם — ע”י קרבות-רחוב קשים) להיכנע, או להסתלק. כמה גדודים איטלקיים עברו לצד המתקוממים. קומקיו, שמדרום לפו נלכדה ע”י המתנדבים מראונה האפיפיורית. מודנה ופרמה גרשו את דוכסיהן. הרב-דוכס האוסטרי של טוסקנה הכריז מלחמה על אוסטריה. שלושה ימים לאחר „בשורת מילנו” יצאו מרומא לצפון 2000 מתנדבים — ומספרם ממדינת האפיפיור הגיע במשך הזמן ל-12 אלף. מניאפול באו מתנדבים, ולעזרת הלומברדים נשלחו 16 אלף אנשי צבא סדיר. „נוכח מצירות-הנפש האצילה, נכונות האלפים להקריב חיים ובית, לא ירבה המבקר לקטרג על השתפכויות האחוזה המזילות-דמעה, האופטימיות ללא-שיקול, חוסר-המשמעת, חולשת הדעת התוקפת-בנקל והפלגנות, שבאו אח”כ. סטודנטים ואומנים עזבו בני משפחה ולימודים והלכו לסבול ולקדש מלחמה בשדות מרחק; נערים ברחו מבתי-הספר למלחמה. פרחי-גזירים התאמנו באולפנות הדת; המשפט, העסקים, האהבה — פינו את מקומם ללהט-הקרב, עד כדי כך שרדצקי הוכרח להכריז, כי טבעם של האיטלקים נשתנה, כביכול, במטה-הקסם — ולא נותרו לאוסטרים באיטליה אלא ארבעת המבצרים של „המרובע” האימפריאלי (מנטובה; ורונה; פסקוארה; לניאגו) — השומר על הגבול בין לומברדיה לבין חבל ונציה. — א. ג.)”

„היתה לאיטלקים מידה מספקת של שכל ישר כדי לדעת, כי התלהבות בלבד אינה מספקת נגד כידונים; הסיכוי להכרעה היה כרוך בהתערבותה של פיאמונט בעלת הצבא הטוב שבאיטליה, צבא בן 70 אלף איש, שגיוברטי, הוגה דעות ומדינאי מתקופת השחרור, קראה בשם „זקיפה של איטליה בהרי האלפים — בית האוצר לעיווררותה הצבאית של איטליה”. עם כל פקפוקיה הכריזה ממשלת פיאמונט ב-25 במרס על החלטתה „לעזור לאחים, עמי לומברדיה וונציה”. בו ביום עבר חיל-הצבא העיקרי את נהר טיציינו ונכנס ללומברדיה. האיחור שלפני כן, שעה שהעזרה לבני-מילנו נתעכבה עד לאחר שהכריעו בכוחותיהם את חיל-הרדצקי, והאטיות שבתנועות צבא-פיאמונט לאחר מכן, — כשלא נוצלה ההזדמנות לניצחון האוסטרים בעודם בסביבת מילנו — נתנו לרדצקי את האפשרות לסגת ולרכז כ-60 אלף איש במבצרי „המרובע”. אמנם לאיטלקים היו כ-87 אלף איש, כמחציתם מפיאמונט, אבל בתוכם היו מתנדבים וגייסות מטוסקנה, מודנה, מדינת האפיפיור וניאפול, שנפלו הרבה מן הפיאמונטיים. אפשרויות של מלחמת-הגריליה ומלחמת-

(8) כוונת ההיסטוריון היא, ביחוד, לקרב מלוי-אירוסלביץ, עם נסיגת נפוליון ממוסקבה, בה הצטיינו גייסות-האיטלקים יותר מכל שאר חלקי „חיל-הצבא-הגדול” — א. ג.

התקוממות בלומברדיה ובדרום טירול, ואפשרויות ההפרעה לקווי התחבורה של רדצקי, לא נוצלו.

לאחר קרב ללא-הכרעה בסנטה-לוצ'יה ליד ורונה, בפניה הצפונית-מזרחית של ה"מרובע", (אחרי שהוקפה ונוצרה פסקארה שבצפון-מערבו של ה"מרובע"), התחילו ענייני המלחמה להשתנה. חולשתה של תנועת החופש בניאפול ופרר בוקצ'יה ערמומית של בית-המלוכה חוללו שם, בינתיים, הזדמנות לעריכת טבח בכוחות הליברלים שבעיר, ע"י גייסות שוויצריים ומקומיים. עתה נשלחה פקודה למצביא הניאפוליטני, שמול מבצר מנטובה, לשוב מזירת המלחמה לניאפול. הלו, גנרל פפה, מנהיג המרידה הצבאית ב-21/1820 (שפקד אז על צבא ניאפול נגד האוסטרים), החליט להפיר את הפקודה; אבל רק 2000 איש שמרו לו אמונים. החלה שורה של מסעות וקרבות, רובם בלתי מכריעים, במזרח לומברדיה ומערב ונצ'יה. אפשרויותיה של לומברדיה להקים גופי-צבא נוספים לא נוצלו. היו בה 60 אלף איש, ששרתו בזמנם בצבאות האוסטרים — ולא נקראו אל הדגל. הפיקוד העליון הפיאמונטי היה חסר מעוף ותקיפות. עם כל אומץ הלב וההישגים הטקטיים שגילו הגייסות בהזדמנויות רבות; והמחלוקת הפוליטית אכלה בכל פה: חששות הלומברדים והונצ'יאנים להשתלטות פיאמונטית (אף כי לבסוף נערך בכל השטחים המשוחררים משאל עם והוחלט להצטרף אל כתר סרדיניה). אנגליה ניסתה לפשר בין הצדדים והציעה שלומברדיה ורובה של ונצ'יה, עד נהר פיאווה יימסרו לאיטלקים. האוסטרים ניסו להציל לעצמם את ונצ'יה העיר והציעו כגבול את הנהר אדיג'ה (קו ורונה-לניאגו). ממשלות טורין ומילנו דחו את ההצעה. אך לאחר הכשלון ליד קוסטוצ'ה, בסוף יולי (בינתיים נשתוו האוסטרים בעצמתם עם האיטלקים, והחלו לעלות עליהם), הוכרחה צבא פיאמונט לסגת לאחור, ובראשית אבגוסט לעזוב גם את מילנו. ונצ'יה העיר, שהגנו עליה הלאגונות, נשארה מנותקת לגמרי, אף כי פפה בא לפקד על הגנתה. בתשעה באבגוסט נחתמה שביתת נשק שעל פיה פינה חיל-המצב הפיאמונטי גם את מבצר פסקיארה, שנכבש לפני כן, ואת הדוכסיות, שהאוסטרים תפסו עתה. רק גריבלדי, בראש כמה אלפי מתנדבים בצפון לומברדיה, המשיך עוד זמן מה ב"מלחמת-עם". אך האוסטרים הקיפוהו ולתצוהו אל הגבול, ועד מהרה הוכרחה לעבור את הגבול ולבוא לשוויצריה.

דוגמא נוספת לאי-הרצון להיכנע בפני כוח אדיר ניתנה ע"י העיר בולוניה, בצפון מדינת האפיפיור. בראשית אבגוסט נכנסה לעיר שדרה אוסטריית חזקה, בת 6000 איש; אך כבר למחרת היום התעוררו התושבים, התקיפה מכל עבר, ולמרות היותם מזויינים כמעט בסכינים בלבד אילצוה, לאחר קרב של שעתים, לסגת באיסדר מתוך העיר ומסביבתה. (אכן, במאי 1849, עם התקדמות הכוחות העיקריים של האוסטרים למדינת האפיפיור, הודברה בולוניה ע"י הרעשה נמרצת לאחר הגנת גבורה בת שמונה ימים).

בינתיים, שנת 1848 הלכה וקרבה לסיומה. התנועה הראשונה של המהפכה האיטלקית באה אל קצה.

(המשך יבוא)

כיצד יבחרו קצינים

הרשימות המוצגות בזה דנות בשני צדי המטבע של בחירת קצינים : — השפעת המעמד הסוציאלי ורמת ההשכלה — מזה, והטכניקה של הברירה האישית לקצינות — מזה. הרשימה הראשונה היא קטע מתוך ספרו של קפיטן X ("חייל צופה נכה"), חבר סיעת העבודה הבריטית, שמתוך הכרת חובה ודחיפה פנימית התגור לצבא עם פרוץ המלחמה. כאיש סיעת-העבודה ראה, וגם חש, בהגבלות ובקשיים החלים מטעמי מעמד חברתי על אנשים מוכשרים, והמעכבים את כניסתם לשכבת הקצינות הבריטית, אם לא גמנו עם המעמדות הגבוהים. והוא מנתח ניתוח נוקב את שאלת מעמד הקצינים והשפעתם בצבא, וכן את מידת הבשירות לקצינות המצויה בשכבות שונות של העם הבריטי. אגב נתחו את השאלות המיוחדות לאנגליה, הוא זורע אור גם על הבעיה בכללותה, בכל אימה ובכל צבא.

הקצינים הם החשובים שבאנשי-הצבא. ואם בזמן מן הזמנים לא נודעה להם חשיבות כזאת, הרי דיה עובדה זו להעיד, כי משהו אינו כשורה באותו צבא. אם הקצינים הם גרועים, הרי עצם העובדה שיכלו לרכוש לעצמם עמדות של הנהגה תהפוך את הטוראים שבשורה ואת הסמלים לציניים ושווי-נפש. קצינים גרועים הופכים את הצבא לצבא בעל רמה נמוכה, ואלו קצינים טובים הופכים אותו לצבא בעל רמה גבוהה. תפקידו של קצין הוא לנהוג ; על כן, אם יש לך קצינים טובים, יארגנו הללו את הצבא, באופן שכל שאר הדרישות לצבא דמוקרטי יוגשמו ממילא.

בחירת קצינים

את הקצינים יש לבור משורות הצבא. אין להתיר פקיצת-דרך בכניסה לבתי-האולפנה לאימון קצינים. והדבר חשוב מכמה וכמה טעמים. ראשית, השירות בשורות שלא בדרגת קצינות מקנה למי שעתידי להיות קצין הבנה בדרכי חייהם של האנשים. אשר בהם עתיד הוא לנהוג, שהוא תנאי לאי-עבור למשמשים בתפקידי הנהגה. שנית, תקופת השירות בשורות הצבא שלא בדרגת קצין עשויה לשמש תקופת מבחן לסגולות החיילות וע"י כך ימנע בזבוז זמן וכספי ציבור לשם אימונם של אנשים שבסופו של דבר יתברר, שאינם ראויים כלל לקצינות — והוא דבר שיקרה על-ינקה. אם ימשך הנהוג לקבלם ישר מבית-הספר על סמך בחינה בכתב ושיחה קצרה. שלישית: כשאנשי השורה רואים, שחיילים טובים ובתרים, מקרבם ומתמנים לקצינים, הרי הם נוכחים לדעת, שבחירת קצינים תלויה רק בסגולותיהם האישיות של הנבחרים. לאמיתו של דבר חשובה הרבה לא רק בחירתם המוצלחת של הקצינים, אלא חשוב גם השכנוע שישוכנעו אנשי הצבא, כי אמנם כך הוא.

כדי לא לחסום את הדרך לקצינות מחמת איזו דעה קדומה, יש לקבוע כלל, שכל חייל יהיה זכאי להתייב לפני "ועדת ברירה", ואפילו לא המליץ על-יכך הקצין המפקד על יחידתו. דבר זה ימנע מפקדי יחידות לגנוז ביחידותיהם את טובי אנשיהם, כדי לקיים בהן רמה גבוהה, ויוכל לשמש עדות מצויינת לאותו אדם, שעם כל היותו מיעוט של איש-אחד בלבד, תקיף הוא ברעתו שמוכשר הוא לשמש קצין טוב. כשלונו של אדם כזה בבחני "ועדת הברירה" יוכיח לו, שאיננו מתאים, ועצם העובדה שכל חייל זכאי להתנסות במבחנים אלה, אם רצונו בכך, תוכיח לכל, שהשיטה היא "שווה לכל נפש".

דרגת ההשכלה ומינוי קצינים

לפני המלחמה סברו לעתים קרובות, שהמכשול לבחירה דמוקרטית של קצינים הוא בשיטת ההשכלה שלנו, שלא נתנה לשום נער, פרט לבני מעמד צר, את האפשרות להיבחן לכניסה לאקדמיות הצבאיות. במהלך המלחמה נוכחנו, שהשכלה אמנם מועילה לקצין, אך אינה בחזקת הכרח לו. רבי־סרגיסטים, שהועלו לקצינות ואשר רמת השכלתם היתה נמוכה למדי, היו למפקדי פלוגות ואסכדרונים מצויינים. העדר השכלה אינו מוכיח, שהאיש לא ניחן בסגולות העיקריות הדרושות לקצין, שהן כוח־חיות למכביר, חריפות־מבטן למכביר, כושר לעשות במלאכה קשה, רגש של אחריות ויחס של אמת לאנשיו. אם מחונן הוא במעלות טובות אלו, לא ירבה בטעויות. אדרבא, הוא יהיה מוכשר לרכוש השכלה לעצמו. יש לסייע בידו, בעודו משרת שלא בדרגת קצין וגם לאחר שנתמנה לקצין. אך אל נתיר לעצמנו לשים מכשול בפני אנשים להגיע לקצינות מחמת שהם חסרים את ידיעת השפה הלטינית או שכחו את ידיעותיהם באלגברה.

...

הרבה דובר על השפעתם של הקצינים הסדירים, התופסים בדרך הטבע את עמדות־המפתח בצבא לעת מלחמה, ועל־כן משמשים בחזקתם זו דוגמה לרמת התנהגותם של הקצינים שגויסו בזמן המלחמה. אך מה בדבר קצינים מגויסי מלחמה אלה? המצטיינים הב בהשגה געלה יותר של מהות תפקידם? העצה תשוקתם לשמש דוגמה מובהקת לחייליהם?

לאו דוקא. הנוחיות שבמעדת הקצינים — עם האח המבוערת, הכורסאות הנוחות, המזון המשובח המוגש בצורה נאה — יש בה כדי להשכיח עד מהרה את חוסר־הנוחיות, שממנו סבלו הם עצמם חדשים מעטים לפני כן, שעה ששירתו שלא בתורת קצינים. אין ספק, שריכוז־מחשבתו של אדם בענין מתן נוחיות לזולתו, שעה שהוא עצמו נתון בתנאי נוחיות, היא משימה שרוב הבריות נכשלים בה, ואי אפשר לעשותה בהצלחה אלא בצוותא, ע"י חבורת אנשים אשר מטרתם ברורה, והם מסייעים זה לזה ומזרוזים איש את רעהו. מלבד זאת עלינו לנסות ולתהות רגע על החומר שממנו קורצו קצינים אלה של ימות־מלחמה. אפילו בשעת מלחמה אין הצבא מצרף לו את קציניו מבני כל שכבות־העם, אלא מחלק מהן בלבד. אביא ראייה לדבר:

בפרוץ המלחמה הורגש בצבא מחסור בקצינים, והיה צורך לאמן קצינים חדשים על רגל אחת. הצבא הוצרך להעמיד מנהיגים תוך שלושה חדשים, והדרך הטובה ביותר לכך היתה להשתמש באנשים, שנתנסו קודם לכן בעול של מנהיגות, ולאמנם אימון צבאי — ואותה שעה היתה זו העצה הטובה היחידה. על כל פנים, טובה יותר מבחירת אנשים חסרי נסיון כזה, שהיה הכרח ללמדם בבת אחת את מלאכת החיילות ואת אמנות המנהיגות, בתקופה קצרה של שלושה חדשים. ועתה, כפי שנראים הדברים לי, לא היו בקרב העם הבריטי אלא שתי שכבות שנתברכו במסורת כלשהי של מנהיגות לוחמת, והשגיאה ששגה הצבא היתה שלא השתמש אלא באחת מהן, ואלו הן שתי השכבות:

(א) המעמד השליט מימים ימימה, שמיום שהלכו בניו לבתי־הספר הפרטיים, אומנו להיות מנהיגים, כאבותיהם שקדמו להם; (ב) אותם אנשי המעמד העובד, שלא ידעו התרפסות מעולם, שהורגלו ליטול לעצמם תפקיד ראשי של מנהיגות באגודות המקצועיות, באירגונים הפוליטיים והקואופרטיביים וכו'.

שתי שכבות אלו משכבות הציבור אפשר ששונות הן זו מזו תכלית שינוי בהשקפתן הכללית, אך דבר אחד משותף להן במידה רבה: רגילות הן להוכיח

ייזמה וליתן הוראות ולהקפיד על קיומן; לגזוף במתרשלים, לעורר נאמנות
 והתלהבות בכפופים להם, ומעל לכל — ללחום ולא להכנע, חזקה עליו, על איש
 האגודה המקצועית, החבר בוועדת שביתה, שיהיו לו סגולות של מנהיגות, העולות
 אפילו על אלו שנדרשות מקצין בשדה-המערכה, כי אם מתעתד הוא להוליך את
 השביתה אלי נצחון, מן ההכרח הוא שיהיה מוכשר לקיים את נאמנותם ואת
 נכונותם של חבריו העובדים ללכת אחריו עד הסוף, ואפילו שעה שנשיהם וילדיהם
 רעבים ללחם בבית, יום-יום צריך אדם כזה לישב עניינים המסובכים הרבה
 יותר מאלה שעומדים לפני רוב הקצינים; אך לשם קיום סמכותו חסר הוא
 את האמצעים הדרושים, הניתנים לקצין בתוקף החוק הצבאי, כדי להיות מנהיג
 ולקיים את הסמכות בנסיבות כאלה צריך אדם להיות בעל סגולות מצוינות באמת.
 פרט לשתי שכבות אלה, אין עוד באומה שכבה אחרת שהיא בעלת מסורת
 רבה של מנהיגות, אמנם רבים הם מנהלי-העבודה והמשגיחים, אך הללו יותר משהם
 מנהיגים הרי הם נהגים, רבי-סרג'נטים יותר מקצינים, הרגילים יותר לצוות
 דבר על אנשים לא בתוקף סמכותם האישית אלא בשם מישהו ובתוקף סמכותו.
 כן ישנם מעבידים מבני המעמד הבינוני, שלא נתעצמו די צרכם להימנות
 עם המעמד השליטי, או שאינם עשירים די צורכם לשלוח את בניהם לבתי-ספר
 פרטיים; יש להניח, שאפשר למצוא גם בקרבם מנהיגות לוחמת במידת-מה,
 אלא שהדגש יהא כאן לאו דווקא על המנהיגות אלא בעיקר על רוח-הלחימה.
 במלחמת-ההתהוות שלהם אין הם תלויים, בדרך כלל, תלות יתירה בהתעוררות
 שהם מחוללים בקרב עובדיהם, ועוד ישנם עובדים בשירות ציבורי, רבים
 מהם ניהלו קלובי-אספורט וכו'; אך בעיקרו של דבר, יותר משהיתה מלאכת
 העובדים הציבוריים במתן פקודות, היתה היא בקבלת פקודות, מעטים מדי היו
 האנשים שהורגלו לחשוב ולפעול באורח עצמאי ולעשות מעשים לפי ייזמתם,
 מעטים מדי ניתנו באותן מידות של עצמאות ורוח של "התמרדות" שהן חיוניות
 כל-כך למנהיגות.

כשפרצה המלחמה, היה ברור כי המעמד השליטי הישן מועט מכדי שיעמיד
 את כל מאות אלפי הקצינים שנדרשו, על כל פנים, מבחינה חברתית, היה נזק
 רב כברירת קצינים ממעמד אחד בלבד, מה איפוא הוצרכה להיות המדיניות
 המתקבלת על הדעת? אחת, להשתמש ברבים ככל האפשר מן המילואים של
 המנהיגים אשר אומנו ע"י מעמד העובדים, ושניה להרבותם ע"י טיפוחו של כושר
 המנהיגות הצפוז בשדרות הרחבות של הציבור, לפי שאל נכון מצוי שם
 כוח של מנהיגות, אלא שבדרך הטבע הוא, שצריך לטפחו בשימת-לב בקרב אנשים
 שלא הורגלו מעודם להשתמש בו, הממשלה התעלמה מן המיתוד הראשון והתרכזה,
 ולא באופן המשביע רצון, במיתוד השני.

המדיניות של בחירת קציני-צבא מבין המנהיגים שבקרב פועלי התעשייה
 נוסתה הלכה-למעשה והצליחה בימיו הראשונים של הצבא האדום, וורושילוב
 ואחרים, שנתבלטו מבין עובדי "אגן-הדון" עשויים לשמש ראיה לצדקת המדיניות
 ההיא. הצבא הרפובליקאי הספרדי, שלקה במחסור חמור בקצינים מחמת נטייתם
 של הקצינים הסדירים אחרי הפשיסטים, נזקק גם הוא לאותה מדיניות נבונה,
 מאליו מובן, שמעטים היו באנגליה מנהלי-העבודה אשר בפרוץ המלחמה
 גילו נכונות לנטוש את עבודתם, שנודעה לה כבר חשיבות לאומית, כדי לנסות
 להבקיע לעצמם דרך בצבא, שאותה שעה לא הביט בעין יפה על כניסת אנשים
 שלא מן השכבה השליטה לשכבת הקצינות, כדאי היה להסדיר הסדר מיוחד
 להכנסת אנשים כאלה לקצינות, מאשר להכניס אליה אותה שכבה של אלפי תלמידי

בתיספר אשר דילגו בחודשיהּ המלחמה הראשונים על פני כל דרגות הביניים ונתקבלו ישר ליחידות אימון הקדטים. אילו נקטו את המדיניות הנ"ל, היו עובדי התעשייה בהתגייסם, מוצאים ביחידותיהם מנהיגים מן הסוג שהיו רגילים לו ואשר דיברו אליהם בלשונם שלהם.

סיכוי זה אבד, אך לאחר התורף הראשון של המלחמה ניתנה ההזדמנות לטוראים מכל השכבות לנסות ולהגיע לתפקידי קצינות. אלא שיש לומר בפה מלא, כי גם אז לא הצליח הצבא להגיע לבחירת קצינים משדרה רחבה וחשובה של מעמד העובדים, — הלא הוא העובד המקצועי ואיש המקצועות החיוניים (ששוחררו מן הגיוס). אנו, אנשי הצבא, לא נוכל להשתחרר מרושם העובדה, שרבים מאתנו מצויים בצבא רק משום שהגנו נקלים מכדי שנעשה כל מלאכה אחרת. אילו היינו רתכים, או חרטים, או בנאים מומחים, או אילו נתמחנו במומחיות אחרת, תהיה אשר תהיה, כי עתה נתקלנו בקשיים רבים ביותר להשתחרר ממלאכתנו כדי להתגייס לשירות צבאי.

אך עדיין אין זה הכל. אפילו מקרב אותם האנשים שהתיצבו לפני "ועדות ברירה" נבחרו לעתים קרובות הבלתי מהוננים ביותר בסגולות האמיתיות הדרושות לקצינים. כי זאת יש לזכור: כרגיל, בחור ממעמד העובדים התבוננותו בסובב אותו ואורח-חיבורו שונים תכלית שינוי מאלה של קצין מצוי בצבא הבריטי. אך גם אם חסר הוא את החן החיצוני הזה, אפשר שהוא מצוין בכושר-החלטה וביכולת מעשה. הועדות, שלא יכלו למצוא מנין מספיק של צעירים מקרב תלמידי בתי-הספר הפרטיים. מעין אלו שהורגלו להם לפני המלחמה ובתחילתה, העדיפו במשך זמן רב לבחור במקומם צעירים שהיו דומים להם דמיון חיצוני כלשהו. "יחידות האימון לקדטים" המשיכו לפלוט זרם של נערים שקטים, יפ"מראה, מחוגי חברה שונים, שאפשר היה לבטוח "בהתנהגותם הנאה והמנומסת במסעדת הקצינים", אך על פי הרוב היו אלה חסרים קוֹיאופי מובהקים או כושר עשייה ועישוי. המצב היה חמור כל-כך עד שענין ה"דמוקרטיזציה" של הצבא יצא לו שם רע בציבור. קצין מן הצבא הסדיר אמר: "אין זה בא להוכיח אלא זאת: רק ג'נטלמנים עשויים לגלות ייומה ולשמש כמנהיגים". קצינים אלה לא שיערו כלל יעילותה של בחירת-קצינים דמוקרטית מהי, ומה פירות היא יכולה לתת, כי הדרך שהלכו בה לא היתה הטובה בדרכים לברירת מנהיגים טובים.

זמן קצר לאחר כך החלו "ועדות הברירה" החדשות בפעולתן והנימוסים והגיגונם של המועמד לא הובאו כל-כך בחשבון. הועדות הכירו לדעת, כי נימוסי האכילה של הקצין או מנהגו להניח זנב-סיגריה כבויה מאחורי אוזנו אינם משנים כלום, אלא שחשוב שיהא המנהיג אגוז קנתרן, וכך החלו לבסוף להגיע קצינים טובים הרבה מן הקודמים וקצינים סדירים הם, לעתים קרובות, הראשונים להודות ולהכיר במעלותיהם הטובות של האנשים שהועלו לדרגת קצינות בדרך אחרת מזו שהגיעו הם אליה.

כשאנו מתכנים צבא לאורך ימים, קשה להתעלם מן ההכרח לבור קצינים מכל שדרות הציבור. אי אתה יכול, — פרט לעתות חירום — ליצור קצינים ע"י מדים שתלביש מפקחים או מנהלי עבודה בגיל השלושים. יש להתחיל באימון קצינים בערך בגיל 18. על כן חייב הצבא למשוך בעוד זמן את לבו של צעיר, העתיד אולי לשמש מנהיג באחד מענפי החיים האחרים.

„ועדות-הברירה“ לקצינים בעבודתן

במשך ארבעה-עשר החודשים הראשונים לפעולתן של „ועדות הברירה“ שליד מיניסטרוני המלחמה, גברו בהן 100,000 מועמדים לקצינות, וקרוב ל-50,000 אושרו לקצינים-בכוח. גם לאחר שהמלחמה באירופה נגמרה נבדקו בכל שבוע מאות צעירים וכמה קשישים. בממוצע נתקבלו מהם אחד מתוך שלושה, ואחד מעשרה נשלחו להשתלמות נוספת. רק 16 איש מאלה זכו להימנית עם דרגה א', המובהקת כל כך שבדרך כלל רק קצין אחד מבין 100,000 מגיע לרמה הנדרשת; 42% היו צעירים מבני עשרים ואחת; 56% היו בעלי השכלה תיכונית; אחד מתוך 3 הוא מבעלי ותק-שירות פחות משהם חדשים ו-3% לא שירתו כלל בצבא. כיום, כשמועד השחרור קרוב, מתקבלים כמועמדים רק אותם צעירים המתנדבים לשתי שנות שירות נוספות בהורת קצינים. בועדה שביקרתני אני, — לפחות 20% מן הנבחרים הביעו את רצונם לשרת כקצינים בצבא הסדיר, אך המועמד הרגיל יותר משהוא חושב על לחימה הוא חושב על כהונת הקצינות. נוחה לו התעסקות זו מלהיות סתם איש-צבא מן השורה, ובודאי עתידה קצינותו לסייעו אחר כך בהיים האורחיים.

נוהג זה של משלוח מועמדים לוועדות הברירה נתקבל לפי המלצת קציני-המטה האחראי לברירת אנשי-הפיקוד. בכמה מקרים מוסיף הקציני-המפקד של היחידה, אשר בה עשה הצעיר את שבוועותיו הראשונים בצבא, הערת-לואי, כי להעתי אין הצעיר מתאים, אך כיום עתיד הנער הנכנס לצבא, חוץ שבעה-עשר השבועות הראשונים שלו בשירות, להיבדק באיו מידה הוא מתאים לתפקיד של קצינות. אם יאושר — ישלים את אימונו הראשוני ביחידת-האימון. לאחר זאת הוא יוצא למשך חודשיים בערך „ליחידות האימון להכשרת קצינים“, ואחר-כך יבואו שבעה-עשר שבועות או יותר, בסגל עצמו. מועד שהותו כאן תלוי בחיל שאליו הוא משתייך. פירושו של דבר הוא, איפוא, שלמעשה יכול המועמד לקבל תואר קצין חוץ עשרה וחצי חודשים למיום צאתו מכלל חיי אודח.

עד שאקמו „ועדות הברירה“, היתה בחירת המועמדים במידת-מה ענין שבמקרויות. השיטה החדשה מכוננת לשים קץ לליקויים הקודמים ומבוססת על ניתוחם המדויק ביותר של התפקידים והחובות המוטלים על קצין.

כיום יראית השיטה ללא דופי. ישנם שמינה נימוקים שונים לפסילתו של המועמד. רמת הבונה נמוכה, תכונות של מי שאינו מסוגל להיות יותר ממסל, שיעור הגיל, עצבנות, חולי-גפש, השיטה יש בה עכשיו פחות מבחני הפרט ויותר מבחנים קיבוציים, הנותנים למנהיג מטבע ברייתו את האפשרות להוכיח את זכותו לקצינות באורח ברור יותר מאחרים. ישנן נסיבות פיקוד, שבהן מתמנה כל מועמד כמפקדה של חבורה וניתנת לו משימה קיבוצית. שוב אין מקדישים תשומת לב יתירה כל כך לדברי הפסיכיאטורים — דבר המוכיח התקדמות רבה. הללו נקראים עתה לחוות את דעתם רק בשעת צורך מיוחד.

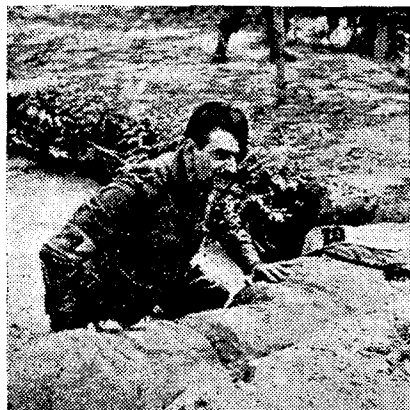
בין התוספות למבחנים אתה מוצא משימות קבוציות רצופות, והיינו, שלאחר השלמת מלאכה מוגיעה אחת, עוברים המועמדים מיד לביצועה של משימה שניה, וכך מעסיקים אותם בסדרה של משימות, עד אפיסת כוחותיהם ממש. זהו מבחן אמתי לרוחו של המועמד וכוח הסבל שלו.

חידוש נוסף הוא „מבחן במכשולים לפי בחירה“. לפני המועמד שמים שורה של מכשולים, שעליו לטפס ולעברם, וכן מכשולים אחרים. ההצלחה בכל אחד מהם מוכה את בעליה במספר נקודות שונה, החל למן נקודה 1 ועד 18. מתירים לו למועמד לתהות במשך 5 רגעים על כל אלה, ואחר כך עליו לבחור איזה מהם הוא מקבל על עצמו מתוך תקווה שיעליח לבצע במשך 3½ רגעים. „המכשולים“ כוללים סתם טיפוס בהבל, טיפוס ברגלים וידים על עץ

ואח"כ קפיצה בגובה 15 רגל בעזרת חבל תלוי ויורד, טיפוס על שורה של משטחים תלולים, טיפוס על כלונסאות עד גובה של 10 רגל, מעבר בקפיצה של מכשול הגובה 6 רגל, וכיו"ב. הקצין הבוחן רושם את המכשולים שבוחר לו המועמד ואת סדר הביצוע. יש קלים יותר ויש קשים יותר. יש מהם שבחמת מיעוט הזמן שברשות המועמד לא כדאי לו לעסיק בהם כלל, לפי שהנקודות שהם מזכים מעטות הן.

הרוכזים בקביצה מתנהלים כיום כמעט כקודם, אך חידוש הוא בזה שלפתע מציג הקצין הבוחן איזה חפץ, — כגון פרסה וכיו"ב — ופוקד על הקבוצה לפתוח בשיחה עליו.

קודם לכן היו המועמדים ב"ועדות הברירה" מתבקשים לראות עצמם כמפקדי פלוגה ואח"כ נשאלים, מה היו עושים לאדם, שאיחר, למשל, לחזור מחופשתו בטענה שאשתו כורעת ללדת. בחיי יום-יום של הצבא היה מפקד צלוגה שואל את רבי-הסמלים, מה ידוע לו על האיש, לפני החליטו מה לעשות בו. במקומו של מבחן זה בא עתה מבחן קולע יותר. גם עכשיו מתבקש המועמד לראות עצמו כמפקד פלוגה, אלא שאומרים לו, כי עליו למצוא אנשים לעשיית עבודה מסויימת, או למגות אנשים לתפקידים מסויימים. מתפקידו להיפגש עם האיש ולהחליט לאיזה תפקיד הוא מתאים ביותר: — 1. להיות שמשו של קצין, 2. להיות כ"צמד

בפטרול מסוכן, 3. לבלר, 4. לתפוס שבויים מעבר לקוים, 5. לשמש סמל גמוך המספל בעיני תחבורה, 6. איש רגימנט הצחונים.

אינני מתעכב על מבחן־הקלפי, אך אין ספק כי הדבר זורע אור על כוח השיפוט של המועמדים וכן על יחס החברים אל פלוגי בקבוצה. המועמדים מתבקשים לפרש בשמותיהם של שלושה מאנשי קבוצתם, אשר עמם מוכנים היו לבלות חופשה, שלושה שהיו בוחרים בהם לקחתם עמם בשליחות מסיכנת אילו הוטל עליהם לנהלה, ולבסוף את שלושת המועמדים שבפיקודם היו נכונים בלבב שלם להשתתף בשליחות מסוכנת.

מבחנים בלתי־צפויים הם לכל הדעות תוספת מטרות לשיטה הקיימת. במבחנים אלה, מציג קציני־האימון לפני המועמדים שתיים או שלוש דוגמאות של בעיות פשוטות, כגון צליחת פלג רחב מבלי להרטב, אחרי זאת הוא מעוררם להמציא בעיות משלהם, לערוך תכניות לפתרון בעיות אלה, ולבסוף להוציאן אל הפועל. במבחן זה אין חשיבות רבה לטיבה ותכנה של הבעיה, ולמועמדים נאמר, שלא יושם לב לגילוי הידיעה הטקטית. עיקר הכוונה היא להכיר מיהו מנהיג מחונן מטבע ברייתו, שיתבלט תוך עבודת הקבוצה. ולא מן ההכרח הוא שנותן הפקודות יתא האדם המבוקש, אלא זה המנצח על פעולות המנהיג ומנחהו בהצעותיו. אישיות בלתי תכונה או בלתי נעימה תידחה לעתים קרובות ע"י הקבוצה. מפקד נמרץ, — שמפני רוב כוחו תלך אחריו הקבוצה, אף כי יתכן שנוצחו הוא אוילי, — יש לעקוב אחריו בתשומת־לב. הרצאות קצרות ונכללות עדיין בתכנית, וכן משימות קיבוציות כגון העברת „פצצה חיה“, — שאין לטלטלה, או למשכה או לגלגלה — על פני פלג־מים. אפשר והטוב שבמבחנים הוא הידוע בשם מבחן א'. במבחן זה מוליכים את הקבוצה מסביב למסלול הריצה, אשר בו יתקלו בבעיות שונות שפתרון מצריך כשרון המצאה. כתום הסיוור, הם חוזרים לבסיס. הסיוור מבוצע בלי שהמטיירים משיחים ביניהם. לאחר זאת מבררים המועמדים ביניהם, בקיום כללים, את אורח פתרון הבעיות. אז מציג להם קציני־האימון להתחלק ל־3 או 4 חוליות, הכל לפי גודל הקבוצה, כשמספר האנשים בחוליה לא יעלה בשום פנים על שלושה. בעשותם כן, עליהם לתת דעתם על שני דברים: א) הריצה מסביב למסלול היא לפי שער־שניות, ועליהם להשתדל „לשבור“ את השיא שנקבע לריצה זו (ובי עליהם להשתדל להשיג בשביל כלל חוליותיהם את ממוצע הזמן הקצר ביותר. המבחן מתנהל כדוגמת „מרוץ־שליחים“ והמועמדים נושאים משואה. עם שובה של כל חוליה, כתום ריצתה, מוכרים אנשיה לכל הקבוצה על הקשיים שנודמנו להם בדרכם ידנים בהם יחד. קצין האימון מניח לקבוצה להקיש, שהחוליה הראשונה, היא בחינת תולית־סיוור, וצריכה להיות מורכבת מאנשים שאפשר לסמוך עליהם ושעיניהם בראשם. ושהחוליה האחרונה, שעד הגיע תורה כבר הספיקה לאגור ידיעות מיתר החוליות, תורכב מקלי־המירוץ שבין חברי הקבוצה, כיון שעליהם „לשבור“ את השיא. הנקודה הראשונה שיש בה ענין למשקיף היא השיטה שלפיה מתמיינת הקבוצה. כרגיל, מכילות החוליות האמצעיות אנשים שלא עשו כל רושם על הקבוצה, אם מבחינה גופנית ואם מבחינה שכלית. על המועמדים לנטוע בקרבם הרגשה של דחיפות יבחזרו אל הבסיס במצב מסויים של אפסית כוחות, כדאי לדעת, מי מן האנשים ידע לאזור את כוחותיו ולתאר באופן הגיוני, רצוף ומסודר כאחת את הנסיונות שנתנסו בדרכם.

כמובן, שבמרוצת הזמן, רבו המועמדים שלמדו מפי קודמיהם את התשובות על כמה מה השאלות הפשוטות, כגון „מדוע אתה רוצה להיות קצין?“ או „איזה ספרים היית לוקח עמך לנסיעה ארוכה?“ לכן מתייחסת הועדה בהסתייגות לתשובה על השאלות הרגילות. בועמד אחד, למשל, קיבל ציונים טובים, כשאמר, שיקח עמו לא רק ספר היסטוריה על הדרך: ההולנדית־המזרחית, אלא גם ספר של מבחר סיפורי־אהבה.

במשך שלוש השנים האחרונות נעשו נסיונות שונים. אחד מהם היה להאריך את קורס המבחן מימות „שלהי השבוע“ ולהעמידו על 5 ימים; ונתברר שהדבר מיותר לגמרי. נסיון שני היה שליחת קבוצת מועמדים שנבדקו ב„ועדת ברירה“ אחת לועדה אחרת, כדי לראות, אם ישנה סתירה של ממש בקביעת הסוג. ולא נמצאה סתירה כזאת.

על הברירה האישית בצבא

כל אדם העובד במקצוע שאינו הולמו מבחינת התבונה, הכשרים המיוחדים, הידיעות והאופי, גורם בכך הפסד לחברה. לא זו בלבד שאיננו מנצל את כשרונותיו במקום היפה לי ועל כן אינו מאושר בעבודתו, — ורבות התיוצאות הנובעות מעובדה זו — אלא שלרוב גם תופס הוא את מקום עבודתו של אדם אחר, המוכשר ממנו לעבודה מסוימת זו, וע"י כך מעלה את מחיר תוצרתו. לכן ניסו מאז ומתמיד לכוון את בני הנעורים אל המקצועות המתאימים להם לפי כשרונותיהם: תחילה היתה מוסלת דאגה זו על ההורים בלבד, אח"כ היה זה גם מתפקידו של המורה, ולבסוף נוצרו ועדות מיוחדות ליד בתי הספר שניסו לכוון את הנער למקצוע ההולמו:

עם הסתעפות המקצועות השונים למקצועות משנה רבים (באנציקלופדיה אמריקאית רשומים 17,000 מקצועות וענפי מקצוע שונים!), הדורשים מהעובד תכונות מסוימות ושונות לגמרי לכל מקצוע ומקצוע, נמצא שרק לאחר חקירה מדעית יסודית, — של ענפי המקצוע השונים לגבי התכונות הדרושות לעובדים בהם מצד אחד, וניתוח אובייקטיבי של כשרונות וידיעות הצעיר מצד שני, — אפשר היה למצוא התאמה בין תכונות העובד לדרישות המקצוע. ועוד דבר נדרש, מלבד אובייקטיביות מוחלטת והוא: מהירות ברירה זו. השיטה הנסיונית, הקובעת לפי התוצאות, מביאה אמנם לבסוף לידי מציאת המקצוע המתאים ביותר לאדם, אך לעתים יתנסה האדם בדרך הונו נסיונות רבים כל כך, ששעה שלבסוף ימצא לו את המקצוע ההולמו כבר יגיע עד לקנה ושיבה.

האובייקטיביות בהערכת המועמדים לעבודה מסוימת והמהירות שבה נעשית הערכה זו, — שני הגורמים הללו חשובים בימי מלחמה יותר מאשר בימי שלום. המאמץ של ימות המלחמה הוא מאמץ עליון ומיוחד. ומאליו מובן שאין להתיר בזבזו של זמן וכשרונות בשעת מאמץ כללי זה. העברת אנשים רבים ממקצועות אזרחיים, חסרי ערך צבאי, למקצועות צבאיים השונים מהם תכלית שינוי בזמן הקצר ביותר ומתוך התאמתם הטובה ביותר לכשריהם, הוא הוא התפקיד העיקרי של המחלקות הפסיכולוגיות שבצבאות השונים.

...

נסיון ראשון בכיוון זה נעשה בצבא האמריקאי בשנת 1917, כשאמריקה נכנסה למלחמה העולמית הראשונה. במשך שנה נבחנו מבחני התבונה כמעט מיליון ושלושת רבעי מיליון טירונים ע"י 120 קצינים ו־350 חיילים מומחים בשיטות הבחנים הפסיכולוגיים. תפקיד הבחנים היה לגלות: א) את המפגרים מבחינת התבונה, שאינם מתאימים לשירות צבאי; ב) את המעולים מבחינת התבונה, כדי לאפשר להם עליה מהירה בסולם הפיקודי, או בשאר תפקידים הכרוכים במשא של אחריות; ג) את האנשים בעלי כשרים מיוחדים מובהקים, כדי להעסיקם בתפקידים המתאימים לכשרים אלה.

לגבי רוב הטירונים הסתפקו בבחנים קבוציים, וכך נבחנו בקבוצות של 50—80 איש. רק כחמישה אחוזים של הנבחנים, אשר נתבלטו בתכונותיהם הרמות או שנתגלו כמעט כחסרי כשרים כלשהם, נבדקו, נוסף לבחנים הקיבוציים, גם בבחנים אישיים. בחן קיבוצי נמשך, בממוצע, משעה עד שעתיים, בחן אישי — מחצי שעה עד שעה, וכך חולקו האנשים, במשך זמן קצר ביותר, לשמונה דרגות שונות של רמת תבונה, המתאימות לקבוצות תפקידים שונים.

התוצאות הכלליות היו כאלה:

הדרגה	רמת התבונה	האחוז	המקצועות או התפקידים המתאימים	הערות
A	מעולה מאוד	4	קצינים גבוהים	קצינים רק במקרה של איש יש נוסף לתבונה גם כושר פיקודי ויתר תכונות קצין.
B	מעולה	9	קצינים, סמלים	
+ C	גבוהה	17	סמלים	לתפקידים מיוחדים הדורשים יזמה, ריכוז מתמיד, וכו'.
C	בינונית	25	סמלים (מעטים), טוראים מצטיינים	
C-	מוגבלת מקרה גבול	20	טוראים בינוניים	לומדים בקושי רב, מחוסרי יזמה, (סוג זה כולל מחוסרי השכלה מינימלית).
D		15	טוראים	
D-	מפגרת	7	טוראים בשירותים הגמוכים	בדרך כלל אינם מבינים פקודות אלמנטריות
		3		
E			(חלק לפלוגות עבודה, חלק לשחרור)	

כמובן שתוצאות בחנים אלה לא היו צריכות לבוא במקום השיטות האחרות להערכת טיבו הצבאי של האיש, כי הם בחנו רק את התבונה, בזמן שכושר פיקודי, מסירות, אומץ לב ושאר תכונות אופי, החשובות כ"כ לגבי חייל, לא נמדדו כאן כלל. אך פרט לכשרים גיפניים, נמצא שאותם שנתגלו כבעלי תבונה מעולה גיחנו גם תכונות בולטות אחרות הדרושות למילוי תפקידים אלה. כן מתברר, לפי התוצאות הנ"ל, שמועמדים לקצינות מתחת לדרגה C + לא הצליחו להגיע לקצינות אלא לעתים רחוקות ביותר. כן מתברר, שכיון שיותר משליש כל החיילים הם בדרגות C + ומעלה, אין בדרך כלל צורך, וגם לא כדאי, כפי שמעיד הנסיון, — למנות סמלים מדרגות תבונה נמוכות יותר, אלא במקרים של כושר פיקודי יוצא מגדר הרגיל. חלוקה זו לקבוצות בעלות דרגות תבונה שונה, מאפשרת גם לבדוק אם דרגת התבונה הממוצעת של הגדודים שוה בערך; שאם לא כן ישנה הסכנה של "חוליה חלשה" בשרשרת. רק לפלוגות קשר, מכוונות ירידה, תותחנים ומהנדסים מכוונים מספר רב יותר של בעלי תבונה מעולה, ולשם כך, שוב, משתמשים בחלוקה הנ"ל.

• • •

הבחנים שנעשו מילאו היטב את שני התפקידים הראשונים שנקבעו להם, אך ביחס לתפקיד השלישי, — היינו: בירור האנשים בעלי כשרים מיוחדים בולטים, — הרי תועלתם היתה מועטה. הסיבה היתה, שבימים ההם עדיין לא פיתחו בחנים מתאימים לבידור כזה. למחקר בחנים כאלה נגשו במרץ רב בשנים שבין שתי המלחמות. אמנם בעיקרו של דבר היתה חקירה זו מכוונת לגבי מקצועות אורחיים, אך חקירות אלו סייעו הרבה לפסיכולוגים הצבאיים במלחמת העולם השנייה.

במלחמה זו השתמשו כמעט כל הצבאות הגדולים בשיטת הבחנים הפסיכולוגיים לברירה האישית של החיילים.

בצבא האמריקאי טיפלה בנה מחלקה מיוחדת. החל משנת 1942, טיפלה בזאת בצבא הבריטי "המחלקה לברירה אישית" בפיקוחו של המטה הכללי. נוסף לבחני תבונה נבדקו הטיירונים בבחנים רבים לכשרים מיוחדים, כגון כושר מוכני, כושר פקודתי, כושר חשבוני, כושר ללמוד כתב-ספרים, וכו'. כן נבדקו — בעזרת בחנים לימודיים — ידיעותיהם המקצועיות מהחיים האזרחיים, וגם עברו בחני אופי, כגון כושר מנהיגות, יציבות נפשית, התמדה, סבילות וכדומה. כדי להתאים אותם למקצועות הצבאיים, נעשה קורם לכן מחקר יסודי על מקצועות

אלה לגבי הכשרים הרושים לעובד במקצוע זה או אחר. על סמך מחקר זה, ולאחר הבחינה, שנמשכה, בדרך כלל, 3 שעות, הוזמן כל טירון לשיחה קצרה עם הפסיכולוג, אשר כיוונו למקצוע ולתפקיד המתאים ביותר לתכונותיו ולאופיו.

תוצאות מדויקות של שיטת ברירה אלה עדיין לא פורסמו ברבים, אך עצם המשכת הברירה בשיטת הנ"ל במשך כל שנות המלחמה מעידה על הצלחתו.

• • •

חשובה ביותר היא הברירה האוביקטיבית והמהירה של הקצינים. לכן הרכיב מיניסטריון המלחמה הבריטי "ועדת ברירה" למועמדים לקצינות עוד לפני שהתחיל לטפל בברירה הכללית של הטירונים. במחנה של "ועדת הברירה" נבחן המועמד לקצינות במשך 2—2½ ימים בלבד. חלק מן הבחינות היו בחינים קיבוציים בכתב, וחלק — בחוק, כגון מעבר על פני מסלולי מכשולים, משחקים מיוחדים לבחינת הכושר הפיקודי, פתרון שאלות טקטיות פשוטות וכדומה. כן היו מעשיות מאוד הבחינות שנערכו בדרך הוויכוח או ההרצאה החפשית. רק לאחר הצלחתו בימי ברירה אלה, נשלח המועמד לקורס הקצינות, וכך, בעזרת שיטות פסיכולוגיות מדעיות, הוכטחה ברירה מהירה ואוביקטיבית. אמנם, שיטת אלה עודן רחוקות עד מאוד מלתת תוצאות ודאיות במאה האחוזים, אך אם להשוות צורת ברירה זו עם הצורה הקודמת, יהא יתרונה בולט מאוד, ויש לקוות שבמשך הזמן יהיו תוצאותיה טובות עוד יותר.

„התיאורטיקן, המבקש קו נוקשה שיבדיל בין היזמה הפוליטית

והצבאית, מבקש את הבלתי-אפשרי.

כל החלטה גדולה בדין הוא שיחליט עליה המנהיג הפוליטי.

לאחר שיועץ ביועציו הצבאיים המקצועיים, והם הנותנים אח"כ את הוראות-הביצוע, הנובעות מן הנ"ל, למוציאים לפועל... ואשר לאופרציות עצמן, הרי האומרים כי הן שייכות אך ורק לתחומם של הלוחמים — מצדדים בזכותה של שיטה מסוכנת.

סיריל פולס, „במבחן המערכה“

בשירות ריגול-נגדי

(מספר-זכרונות)

באחד הלילות, באחת עשרה, שעה שהייתי עסוק בתפקידי, בתורת תורני מטעם השירות-החשאי, הודרכה דממת המשדד שבו הייתי שרוי, מחמת שקשוקו של מנגנון ה"טלטייפ". ידיעה זו, שבאה מחשיגנטון, היא היא שעוררתי לאותה דרך-חיים, שניתן לתארה כקריירה של "גנבארבא רשמי". בדיעה צויינה העובדה, שנספחה של צירות מסויימת בושיגנטון העלי אתמול, כפי שסבורים, את ניירותיהם באש. שמא נוכל להיווע אם גם הקונסוליה של אותה מדינה הניו-יורק, נהגה כן ?

בקשתי מאת הקצין הממונה עלי היתר לבלישה, שתיכנתי לבצע בקונסוליה, כדי לחקור בדבר. שלא כרבים אחרים, היה קצין זה מיכן ומזומן להעזה יתרה, ואף לסכן את הקריירה האישית שלו, לשם מטרה שלדעתו חובה להגשימה.

"עלה וצלח !" — הפטיר לעומתי — "אך יהא עליך לזכור שקונסוליות אלה — כמותן כטריטוריות זרות לכל דבר. אם תפסוך — תגרם אי-נעימות מרובה למיניסטרוין הצי". זאת ידעתי גם אני דעת היטב. מטום כך ניסיתי לחבל תחבולה של אדם "שעיניו בראשו". התראתי, קודם כל, עם מפקח-הכית והראיתי לו את תעודותי. התברר שהיה מותיקי-הצי, והיה נכון לסייע לי בכל-לב.

"בלילה אין כאן שום שומר, פרט לנערה-המעלית המיוחדת של הקונסוליה". השגתי עליוני-עבודה של עובדי הנקיון המקומיים, ובתחפושת זו עליתי, במעלית אחרת. קומותיים מעל לקונסוליה. מכאן ירדתי במדרגות והשתמשתי במפתחו של מפקח-הבית, שאין לך דלת היכולה לעמוד בפניו. מבפנים הגיע לנחירי ריח נייר חרוך. כל סלי המשדד העידו על ביעור-מסמכים. אלא שבחדר נמצאו גם קופות פלדה, כך משוקע בכותל, וארגוני-תיקה רבים, כולם סגורים ומסוגרים. מובטח הייתי שעוד נותרו גם בתוכם תעודות רבות שחשיבות עצומה נודעת להן.

גמרתי ואמר לחזור לכאן, ברשות או שלא ברשות, ועמדי כל האנשים הדרושים לי, עם מכשירים מתאימים לפתיחתן של קופות-הפלדה וארגוני-התיקה.

"הריני מתנה עמך תנאי מפורש אחד" — סבר המפקד את אזני — "יהיה עליך לבצע את תפקיך כך, שאיש לא יחשוד שהציצו לתוכן".

זו היתה פקודה מועזת ל"מפריץ-קופות" חובב. אך כבר למחרת החיליתי בורר לעצמי חבר עובדים שבעזרתו קיחתי להוציא לפועל את המלאכה ; מסגר, "קופאי", בלשן (שיצייץ את התעודות שכדאי לצלמן) — וצלם מעולה שיצלמן צילום מיקרופוגי. שירות הבטחון הבריטי השאיל לנו בתולה אחת קשישה, כעורה ומעוכברת, כבת 50, שבאמצעות משא-וזרועותיים של כירים, מחבתות ומחבתים היה לאל ידה לקלוף גם עטיפה חתומה בשבעה חותמות, קב ונקי כל כך, עד שהדבר לא היה ניכר לו גם נבדק בקרניים אולטרא-סגולות. כן צרפתי יחידת-בטחון, שתפקידה היה לשים עין על הבניין עצמו ולהזהירי במקרה שמישהו מפקידי הקונסוליה יתקרב למקום-המעשה.

כניסת-החשאי הראשונה של צוות מקובץ בתפוזן זה, לא היתה באמת אלא מלאכת-חובבים. היינו מדוששים סחור-סחור, עטים ונדהקים מתדר לתדר ומזינים עינינו בפריצתם של מגעולים. כשנפרצה הקופה הראשונה נסינו כולנו לחנות מיד בכל אשר בתוכה. מסיפקני אם הקפדנו כהלכה על טשטושם של עקבות ביקורנו, אלא שיצאנו, באיזה אופן שהוא, בלא שהענין יתגלה, ובלישותינו נמשכו כך מדי לילה בלילה.

לילה אחד נשמטה מצלמתנו ונפלה ארצה בטפיחה מהדהדת. שום דבר מיוחד לא קרה,

אך נצרה המעליה של הקונסוליה מסר זאת, כגראה, לקונסול. בלילה שלמחרתו הוזרני אינה חושש שיש משמהו איננו כשורה. החלטתי לבדוק את המצב, קודם שאשגר את כת הבולשים שלי שנית. תקעתי עצמי שוב בעליוני עבודה של אחד מעובדי הנקיון ובלוויית מגה-הנקיון נכנסתי לקונסוליה. האור ניתו עלינו מיד ולעינינו נצבו הקונסול ונוטר מזוין כשאקדחיהם שלופים. מדי עובד הנקיון הצילו את המצב, והקונסול התנצל ואמר כי היה סבור שליסטים לפניו.

אחר־כך, מתוך הבניין הסמוך, שדרכו הייתי נוהג לארוב ולהציץ, ראיתי שהנוטר מגיע לכאן מדי יום ביומו, בחמש אחר־הצהריים, ושזהו כל הלילה. כל זמן שהיה כאן היינו מוכרחים למשוך ידינו מכל וכל. החלטתי להפטר ממנו אחת ולתמיד. לילה אחד חמקתי ועברתי בגנבה עד לדיוטא השניה וסמוך לדלת המעליה חבטתי בכסא חביטה הגונה, ומיד נסוגתי בחפזה עם הכסא למרתף. לא עברה חצי שעה ולמקום הגיע הקונסול, שהזעק על ידי הנוטר, במכונית טכסי מיוחדת. הצענו מתוך הבניין הסמוך וראינוהו בודק את חדרי הקונסוליה ברוב התרגשות. על חבטות־כסא אלו חזרתי שנית לאחר לילות אחדים, ואף השגתי את אותן התוצאות. הפעם רבו הקונסול מאוד, מסתבר שנתיגע מפרשת טלטולין זו מתוך מטנו מחמת תעותי־הבל. למחרת לא הופיע עוד הנוטר. יש להניח שהקונסול סילקהו ממשרתו.

חזרנו לבלישותינו. הפעם היינו, מכל מקום, זהירים יותר, משום שידענו כי הקונסול חשדני וחרד. למדנו מתוך הנסיון. נתח זה של מלאכה נסתים רק לאחר 10 שבועות, אך משנסתיים, היה בידנו תצלומה של כל תעודה חשובה. ברשותנו היו גם תצלומי הנוטריקון של הקונסוליה, הכרטיסיה שכללה את שמותיהם של כל אוהדי הציר בארה"ב, וחומר עשיר ומגוון שהוכיח כי הנאצים היו משתמשים בקונסוליה זו לצורך פעולות ריגול חשובות.

במרוצת השנתיים הבאות ביצתי למעלה מ־150 בלישות כאלה מבלי שאיתפס. ואשרי שהרי לא הייתי יכול לסמוך אלא על עצמי בלבד. מכיון שעשיתי כל מה שעשיתי "מחוץ למסגרת החוק", לא יכולנו לקוות לתמיכה ממשלתית כלשהי במקרה של כשלון. "בשום נסיבות אל לך לסבך את ממשלתך!" — ההירוני ההוראות שבידי.

***

בשביעי בדצמבר, כשפרצה המלחמה, היו הכל ובתוכם גם אנחנו עצמנו — חוליריגול. דומה היה שהטלפונים לא פסקו מצלצל. רבים היו מוסרים לנו טלפונים מעשיות בברגשים המשדרים ידיעות סודיות בגלים קצרים, ובצוללות גרמניות שהופיעו אישם. נמצא שהכל היה עורבא פרה, אך אנו מחוייבים היינו לחקור בדבר. כמה שבועות היתה דעתם של עובדי הלשכה מטרת והולכת. כל מקרה היה, בהכרח, עניין לחקירה ע"י כת־בילוש.

להעלים את פעולתנו מעינם של אנשים חשובים היה ענין קל יותר מאשר להסתירן מעיני אנשי־שלומנו. מעבדת המחקר שהקימונו הפכה, לצערנו, למקום ביקור החביב על הקצינים. הסטנאים אהבו להראות להם, לאדונים אלה, מה קל הוא לפתוח ארגוני־תיקיה באמצעות חוט ברזל או שבר־תער, איך מנקרין מנעולים, פותחים מכתבים וכן הלאה, כל אותם הפעולות שביצענו תוך מעשי־הבלישה. לעתים תכופות למדי נשמעו גם הערות המתייחסות לפרשה מסוימת שבגילוייה עסקנו אותה שעה. הידיעות שנצטברו בדרך זו הפכו, אחר־כך, לחומר שיחה מושך־לב בשעת סעודת־הערב בטרקלינים. קציני צבא, ואחרים, שמעולם לא נטלו חלק בפעולותיהן של חברות־הבלישה היו סבורים שאין להם דרך נוחה מזו להתעלות בעיני נעורתייהם. פעם, במסיבת קוקטייל, מסרה לי צעירה אחת פרטים מדוייקים על אחת מפעולותינו, לאחר ששמעה אותם מפיו של איש־קומנדו, ככיכול, אחד מתרברב, שהעמיד פנים כאילו היה אחד מאתנו. תכנונה של בלישה כזאת והכנתה נמשכו לעתים למעלה מחודש ימים. מעשה־פריצה מוצלח אינו סתם ענין של "החטא או הפג".

כל בלישה חשובה תוכנה לאחר מיון שיירי גייר שגלקחו מסלי־משרדו של החשוד בידו עובדי הנקיון, במקרים רבים לימדונו שיירי־גייר קרועים או שרופים אלה כי מן הראוי הוא לבצע בלישה כהלכתה. אחד החשודים היה נוהג לקרוע את אגרותיו ולשרפן, אך לאחר שבועות

מספר הטילה מזכירתו את פנקס הסטנוגרפיה שלה, כמות שהוא, לתוך סל-הניירות. פענוח של פנקס-הקצרנית סייע לנו לתהות על תוכן כל אגרת חשובה שנכתבה על ידו במרוצת ששה שבועות.

לפי הוראתיה של הבתולה המעוכבת משירות הבטחון הבריטי שיפרנו את הטכניקה של פתיחת מעטפות חתומות, ושיכללוה ביותר. נוכחנו שעלינו להצטייד בוילוני-תאפולה, שאיפשרו לנו לעבוד באור מלא. למדנו לדעת כי לעבוד בשקט גמור, עד שנגלה את המיקרופונים שבמציאותם חשדנו. נוכחנו כי עלינו להצטייד במשיב-אבק, המכיל תערובת של פחם ואבקת-סלק כדי לחזור ולאבק את המסמכים או את פני הרהיטים. למדנו להזהר מפחים שנטמנו על כל צרה שלוא תבוא, ולהעלות על הנייר את רישומי החפצים שבתוך המגרות, בטרם שנגענו בהם, כדי שנוכל להחזירם בדיוק למצב שממנו נטלנום. אחת ממכונותינו היתה מצוידת במקלט ובמשדר בגלים קצרים. שני מכשירים זעוריים אחרים — אף הם לקליטה ולשידור, הותקנו בתוך מזודות קטנות.

***

אחת מבלישותינו המבורכות ביותר בוצעה בשיקגו, במשרדו המפוארים של סטפן זיגלי, שנמצא בדיוטא ה-12. למראית עין עסק בבנקאות ובביטוח, ובשתי המלאכות גם יחד יצאו לו מוניטין בכל רחבי עולם. אך השלטונות האמריקניים חשדו בו, בזיגלי זה, שיש לו עוד משלוח יד שלישי וחשוב יותר, דהיינו: הנהלת רשת ריגול נאצית. את עסקי הבנקאות והביטוח היה מנהל בכירה נישראלית באירופה, אך רוב קשריו היו עם גרמניה.

כששכר את המשרדים בשיקגו דרש זיגלי שינויים רבים בקומה ה-12. סמוך לכניסתו התאונן באוני מפקח-הבית שהמנקות קלות-הדעת השחיתו תעודה אחת שייחס לה חשיבות עצומה, ועמד על כך שינתן לו להשתמש בעובדי נקיון משלו.

שלושה חדשים בדקנו את פיסות הנייר שהגיעו ממשרדו. הוא היה תומד צעצועים שאין לי תקנה. ובתורת צעצועים שימשו לו כמעט תמיד תמונות זעירות של תותחים ואניות, מטוסים ופצצות. לפעמים הופיע גם רישום שהיה דומה, במידה מבהילה, למנגנון הראדאר. לבסוף החלטנו לבצע בלישת-חשפון במשרדו.

בתורת האחראי נשאתי עמי אקדח ומקל-גומי. וכן גם לשלושת אנשי-הבטחון. לכל היתר היו אקדחי-גאונים בצורת עפרונות. תפקידי הראשון היה לדאוג לשיתוף-פעולה מצד מפקח-הבית. גם הוא, גם בעל הבית, שנחקרו לפני הפעולה, היו לנו לעזר. אך בעל הבית עמד על כך, כי קבוצת הבלישה תמציא לה טעם הגיוני למדי כדי להכנס לבניין. הצעתי לו שנופיע כמהנדסים הבודקים את שיעור שקיעתם של הבניינים.

„כל הבניינים“ — סברתי את אנו — „נסדקים בנקודות הלחץ, מחמת השקיעה, ומתקבל איפוא על הדעת — שמחמת מוראן של התקפות-האוויר יש בדעתך לבחון נקודות-תורפה אלה. כתחפושת זו נוכל גם להפסיק את פעולת המעלית למשך כל זמן החיפוש בתוואנה, שכל תנועה קלה שבקלות יש בה כדי להשפיע על מכשירינו העדינים. דבר זה ימנע מאתנו טרדות מיותרות.“

***

חמשת העובדים בבנין במשמרת-לילה נחקרו כולם. כתוצאה מן החקירה, הועבר אחד מהם לעבודה ביום. שנים מאנשי הבטחון, בעליוני-צעפים, החלו צובעים את הפרוזדור, המוליך למשרדו של זיגלי. לאחר יומיים הודיעו שיש כבר לאל ידם לזהות את כל חברי פקידיו. אז סקרנו — אני ומסגרי — את משרדו של זיגלי סקירה מוקדמת. בחשאי חשאי, — שכן שיערנו לעצמנו כי אם מרגל הוא באמת, הרי יש להניח שזיגלי הטמין במשרדו פחים רבים. המסגר טיפל במנגנונה המסוכך של הדלת החיצונית, ובפתוח מ-15 דקה היתה בידו טביעת-המפתח. בו במקום החל מתקין את המפתח.

באמצעות תכנית הדיוטא, שהמציא לנו בעל הבניין, ערכתי בחפזה תרשים של כל המחיצות שהקים זיגלי וציינתי את מקום הכסאות, המכתבות, הכרטיסיות ורהיטים אחרים. הכל נעשה ברממה גמורה. לאחר מכן בדקתי אחרי פחים-טמונים. על אדן החלון, מאחורי מכתבתו

של זיגלי, מצאתי מזודה כרסנית, שחוט חשמלי נסתר נמשך מתוכה לנקודת-חיבור. הרחקתי ופתחתי את המזודה. היא הכילה קולט-קול אשכולל ביותר, המופעל מאליו ברגע שנשמע בחדר צליל כלשהו, והמלים נקלטות במיקרופון ונחרתות על הלוח.

לפני צאתנו מהמשרד חזרנו ובדקנו בדיקה יסודית, כדי להיות בטוחים שהכל הוחזר על מקומו כדרך שהיה מלכתחילה. את הרצפה המבדיקה, שנשאה את עקבות סוליות הגומי שלנו, הברקנו מחדש. אה מקומה של שכבת האבק הדקה שהיתה מוטלת על המזודה לקחו עכשיו אבקת הטלק והפחם שלנו. בצאתנו, בדקנו את כל דרכי המנוסה האפשריים, במקרה של הפרעה. כן בחרתי בחזר רחצה, שנמצא במרחק דלתות מספר ממשרדו של זיגלי, למלאכת הצילום.

3 ימים לאחר הבילוש המוקדם, באחת אחר-הצות בערך, ניגשנו, קבוצה בת 11 איש, במכוניות קטנות אחדות, בלוחית מכונית-משא גדולה, שעליה היה כתוב: „חברת ההנדסה הצפונית-מערבית“, עם ציון שם הרכוב ומספר הטלפון. אכן, גם שכרנו למעשה משרד קטן, ברוב זה עצמו. שם החברה צויין על דלת המשרד, ומספר הטלפון נרשם במורד-הטלפונים של שיקגו.

פרקנו מתוך מכונית-המשא כתרסר ארגנים ומזודות, שכולם נשאו את חותם החברה, והכילו גם מכשירי בילוש שונים וגם מכשירים למדידת שיעור-רשקיעה של בניינים. שניים מאתנו נשארו מסתתרים בתוך המכונית — עובד הרדיו ואחד מאנשי שירות-הבטחון, שידע לזהות את עובדי זיגלי. מבעד לסדק מסוחר בצד מכונית-המשא, נראתה הכניסה גלויה לפנייהם.

כאדם זר במקום נגשתי לחדר מפקח-הבית והראיתי לו את העתקו של החווה לבדיקת השקיעה של הבנין החתום בידי בעל הבית עצמו, ודרשתי להפסיק את שירות המעלית. אחד מאנשינו גילה לפתוח את דלת משרדו של זיגלי במפתח, שהותקן לכך, כדי להיווכח אם אין הקבוצה כולה צועדת לעבר פח טמון. אם יתקל באפתעות — יעמיד פני ליסטים, ישא רגליו ויגוס-על נפשו. אולם הדרך היתה פנויה. כשנכנס לחדר ניתק את קולט-הקול, תלה את וילוני-התאפולה ופתח את אור החשמל. לפי אות מוסכם נכנסו אחריו כל האחרים, והחלו עוסקים במלאכה. האלחוטאי הקים את הקשר עם המכונית שחיכתה בחוץ, הצלם התקין את מכשיריו באמבטי ומומתה לעיניו מנעולים ניקר מנעולו של אחד החדרים שמעבר לפרוודור. פרוודור זה לא נוצד לשימוש אלא במקרה שנאלץ לנוס על נפשנו. כ-15 רגע לאחר תחילת העבודה הודיע האלחוטאי שבמכונית, כי אחד מאנשי זיגלי נכנס לבנין. החבריה נחפזה לאסוף את מכשיריה, ינסוגה לחדר שמעבר לפרוודור; מכאן חזרו והקימו את הקשר עם המכונית. בפחות מ-10 דקות פוגה משרדו של זיגלי מבלי השאר סימן לכך שמישהו חדר לתוכו.

בינתיים ביצעו שניים מאנשי-הבטחון שבאכסדרא את הכניסה-ההשנייה, שנערכה מראש. אחד מהם דרש מאת המבקר להזהות בפני מפקח-הבית, וביטל למעלה מתחשה רגעים בשיחות טלפוניות עם משרדים ריקים, שבהם נתכווין, כביכול, לגלות את המפקח הנכבד. ואלו השני החל מסביר בהרחבה מקצועית-טכנית מובהקת, על נסיונות-השקיעה.

„אתה מפריע לעבודה רבת-ערך“ — הסביר הלה — „כלום אין עבודתך שלך טובלת דיחו

עד ליום המחרת?“

„האמת ניתנת להיאמר“ — אמר אותו פקיד — „שלא היה בדעתי לעבוד. נערכתי מצפה לי בבאר סמוך ונתרוקן כיומי מזוזים. רציתי רק להוציא בקבוק חיוסקי מתוך מגרת מכתבתי. לא אשתה שם למעלה מרגע.“

העלינוהו, איפוא, עד לקומה ה-12, והמעלית נהעכבה למענו עד שפתח את דלת משרדו של זיגלי והוציא את הליקר שלו. אז עזב את הבנין ואחד מאנשינו נזדנב והלך אחריו עד שנתלחה אל נערתו בבאר. כשהודיע האלחוטאי שהכל כשורה, חזרו האנשים למלאכתם.

המומתה שהיה עמנו פרץ לקופת הפלדה „המובטחת מפני שודדים“ בפחות מ-20 רגע של טיפול במחוגיה ובמספריה. זוהי מלאכת-מומחים, הכרוכה בהכשרה יסודית ונבסיון רב. הצלחתה תלויה בחוש-מישוש מפותח, שמיעה חדה, ומומחיות רבה בכל הנוגע לאופן פעולתם של מנגנוני נעילה נסתרים.

כשנפתחה דלת הקופה לרוחה נתקלו עיני בחפיסה חתומה, ועליה טבועה חותמת תאריכים משרדית, מצויינת בדיו אדומה: "נתקבל בשעה 5.10 אחה"צ". התאריך ציין את יום אתמול. יש לשער שהחפיסה הגיעה סמוך לעת-נעילה, וזיגלי, שידע את תכנה, הניחה בקופה חתומה כמות שהיא. ציינתי ברישום מפורט את מקומה המדויק, כדי שנוכל להחזירה למקומה בסדר, ואז הוצאתיה ומסרתיה למומחה שלנו "לפתיחת מעטפות חתומות".

הוא עטף את החפיסה בצלופן, לאחר שנקב בו נקבים כדי לחשוף את הגושפנקא. אחר כך ערבב עיסת-שעיה שבאמצעותה נטל את רישומי החתומות שנחשפו. אחר-כך, בחודו של עפרון-הלחמה פלדי מלוהט עקר את חומר החותם בשפולי נייר העטיפה. מאחר שנייר זה הודבק לפני חתימתו בחותם, הרטיב המומחה את חלק העליון של המעטפה בתמיסה שבה נוהגים להשתמש מאספי הבולמים, כדי להסירם ממעטפותיהם. כשהוספה כדבעי וריככה את הדבק שמתחתיה, הרים בעדינות את דש המעטפה העליון.

החפיסה הכילה קונטרס-נוטריון. צילמנו דף אחר דף, ואחר-כך החזרנוה למומחה לשם התימה מחושי. הלה ריכך את חומר החותם המגותץ בעפרון ההלחמה וטבע אותו בעזו במקומו, בעזרת האמהות שנעשו באמצעות העיסה. החתומות נראו כדרך שהיו מלכתחילה, מבלי להעיד על טיפול או מגע כלשהו.

בין כה וכה גילינו בקופה מה שנראה לנו כמוקש — חוט המתפתל עקלקלות אל קופסת-פח מאובקת. 20 רגע ביזבזנו על רישומו של חוט זה ומדידתו ועד שנוכחנו בכירור כי לא היה קשור עם משהו אחר. אז הרקנו את יתר החפצים בקופה ומסרנום לידי הבלשן-המומחה, שבדק את שיעור חשיבותם. על תהליך זה חזרנו לגבי כל המסמכים והתעודות שהוצאו מהמכתבות וארגוני-התיקיה.

אותו בלשן מומחה, היה בקי בארבע שפות ובכולן הזדמן לו להשתמש באותה בלישה. הצלם עבד בקדחתנות. בפחות מארבע שעות צילם 2000 תצלומים של מכתבים, נוטריונים, דו"חים וחומר אחר. עם תום הבלישה התאספנו באכסדרת הבנין, שם ערכנו להנאתם של העובדים הצגה רבת-י של ליקוט מכשירי מדידת השקיעה וטיוטתם של חשבונות מסובכים... השגנו הוכחות למכביר שזיגלי עמד בראש רשת ריגול נאצית בחצי תריסר ערים גדולות באמריקה. אחדים מתוך המסמכים שבקופות הכילו את שמות הסוכנים וכתבותיהם. אחרים כללו הוראות לשימוש במיקרופולם, דיו נעלמה, הילכות-תחפושית וכו'. תוך חודש ימים נעצרו כל סוכני זיגלי וטבעת הריגול נותצה. אך לא זיגלי ולא מישהו אחר ממקורביו ידעו כיצד אירע הדבר.

...

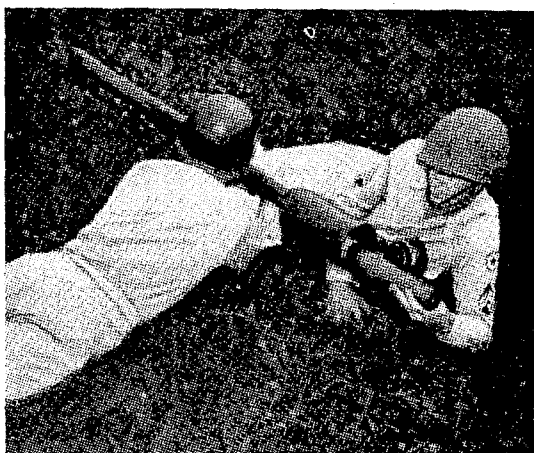
אותה עת, בניגוד לחזירתנו המרושלת הראשונה לאותה קונסוליה זרה, ארגנתי את פעולותינו כך, שלא היינו סומכים על המקרה העיוור במאומה. הרבה מהצלחת בלישותינו החשאיות יש לייחס למומחיותם של הטכנאים שעמדו לרשותנו. היו אלה אזרחים שמדי לילה בלילה סיכנו את חייהם ואת שמם הטוב. כולנו פעלנו ללא אפוסטרופוסיות וללא פטרונות. אך הם סיכנו את עתידם המקצועי, ויחד עם זה יכלו לעמוד גם בפני פשיטת רגל עסקית. אחד מטובי מומחינו לצילום היה מועד, לעתים מוזמנות למדי, למאסר כפורץ לרשות זרים, משום שביקש לסייע לנו בביצוע תפקיד מיוחד בתחום הצילום. מסתירי-התקינו לנו, — למקומות שאין בהם טלפונים שיכולנו לצרף אליהם מכשירי האונה נסתרים, — מכשירים ועצרים העובדים על סוללות-יבשות, שיכולנו להסתירם בכוננית ספרים קטנה. וכך השגנו את האינפורמציה הדרושה, והבלישה שבוצעה באותו מקום נשאה פרי הילולים.

מקץ ימים הועברתי מיחידת-הבילוש שלי ונעשיתי מדרך במשרד החשאי של "לשכת השירות האינטרטגני", שבהם הוריתי לסוכניו את תכסיס ניקור-המנעולים וכל שאר אומנויות המסונפות לכך.

תותח אינ-ר-ת-ע

בעיה חשובה לחייל הרגלי — ביחוד לנוכח טקטיקת ההסתערות של היפנים — היתה להשיג כלי-נשק, בעל קליבר גדול ודיוק רב, שיהיה, עם זאת, קל במשקלו כדי שבשעת הצורך יוכל איש יחיד לשאתו. אש-עקיפין של ארטילריית-שדה לא היתה מדויקת די הצורך להבטיח פגיעות ישירות במטרת "ראשי-סיכה" (ששים-על-שמונים סנטימטר בערך), כלי הנשק בעלי כינון ישיר, כגון הרובה האנטי-טנקי בן 57 מ"מ או מהרסי-הטנקים בעל הקליבר הגדול יותר, היו כבדים ומסורבלים מכדי להתקרב לטווח יעיל אל מאורות היפנים בלי שיתגלו להם.

הבזוקה היתה קלה במשקלה, אך טווח ירייתה היעיל היה קצר, במידה יחסית. כלי-ארטילרי ללא-רתע היה הדבר המבוקש, אך התפתחותו טפחה על פני חכמת-הבליסטראות

צוות התותח ללא-רתע והיא מטרה זעירה לקלעי האויב.

לאחר הטעינה ננעל הבריח, והחזקה בידי-האחיזה מייצבת את הכלי. הטוען חייב להזהר מן הלהבה הפורצת אחורנית אחרי היריה.

שנרכשה קודם לכן. הבעיה נפתרה ע"י פיתוח כלי-יריה-ללא-רתע בני 57 מ"מ ו-75 מ"מ, בשביל החייל-הרגלי.

כל התותחים, חוץ מן החדשים העשויים לכלי רתע, "בועטים" שעה ששורים בהם. סיבת הדבר היא בחומר גפץ הודף, הנהפך פתאום לגזים, מתפשט בעצמה רבה ומבקש מוצא מכלאון. כוח-התפשטות זה חל בבת-אחת בשני כיוונים: הציון האחד הודף את הפגז מתוך הקנה, וחציו השני הודף את הכלי ברתיעה לאחור. רוב כלי-הארטילריה הנהוגים יש בהם מנגנון המיועד לספוג רתיעה זו.

בכלי-היריה ללא-רתע, מבוטל הכוח ההודף לאחור ע"י כך שנותנים לגז אפשרות להיפלט דרך פתחים שבסדן. חיטובם של פתחים אלה הוא כזה שהגז המתמלט נותן לכלי גם כוח הודף לפניו. שני הקנות — ההודף לפניו וההודף לאחור — הגם שונים ומבטלים זה את זה באופן שהכלי אינו נרתע לאחור וגם אינו זע לפניו. הפתחים מיועדים גם לאלץ את הגזים הנמלטים אל הירכתיים ליתן כוח השווה בשיעורו ומנוגד בכיוונו ל"צוארון" המתהווה ע"י הפגז בעברו דרך הקנה. לפיכך אין הכלי זע ואינו מרתיע לצדדיו.

בקרה זו על הגנים המתמלטים מבטלת את הצורך במנגנון כבד המונע את הרתיעה. מכל מקום, חלק מן הכוח הקדומני של הגז נפסד בעת ה"בעיטה". לפיכך יש לכלים העשויים לבליתע מהירות-לוע המגיעה ל-400 מטר בשניה בקליבר של 57 מ"מ, 330 מטר בשניה בקליבר של 75 מ"מ, שעה שהוא יורה תחמושת נוקבת-שריון, ו-325 מטר בשניה, בקליבר של 75 מ"מ, שעה שהוא יורה פגזים של חומר-נפץ מרסק, או של פגזי-עשן. הגרע במהירות-הלוע בא לידי גילוי בהפחתה כיוצאת בו בטווח-היעיל. הטווח המקסימלי של ה-57 הוא 4.340 יארד, של ה-75 הוא 3.500 יארד לגבי נוקבת-שריון ו-3.955 יארדים לגבי ח.ג.מ. או פגזי עשן.

משקל הכלי בן 57 מ"מ, על ציוד הכינון והארגז שלו הוא ארוז, הוא 55 ליטראה בלבד, ושני אנשים יכולים לשאתו למרחקים רגילים — למרחק קטן יכול לשאתו גם איש אחד בלבד. הכלי בן 75 המ"מ, על ציוד כינונו והכנן של מכונת-היריה (בקליבר-התקן 30) משקלו 166 ליטראה, ו-5 אנשים יכולים לשאתו. כרגיל, דרושים שני אנשים לצורך היריה והטיפול בכל אחד מן הכלים הללו, אך בשעת הדחק יכול גם איש אחד להפעילם.

שני כלי-הנשק האלה צלליותיהם נמוכות, אלא שבן 75 המ"מ גבוה מעט יותר מפני תלת-הרגל שלו. לפיכך נוח להציבם בהסתר לפני שפותחים באש. עם זאת, הגז המתמלט דרך הסדן, גורם להתהוותם של פרץ-עשן, להבה ואבק, ובגללם קשה להסתיר — וביחוד בלילה — את מקומם של כלי-הנשק אחר שזורים בהם.

בבן 57 המ"מ אפשר לירות בעמידה, ישיבה או שכיבה, או מעל לגבי בן של מכונת-היריה בקליבר-התקן 30. בבן 75 המ"מ יורים, בדרך כלל, מעל הכן, אך בשעת הדחק אפשר לירות בו גם מעל גבי תלולית של עפר.

משתמשים בשלושה סוגי תחמושת: ח.ג.מ. כנגד אנשים, כלי-רכב בלתי משוריינים, ביצורי-שדה קלים ומטרות כיוצאות באלו; פגזי ח.ג.מ. נוקבי-שריון כנגד טנקים, מאורות ועמדות-בטון; ופגזי-עשן — להטלת מסך-עשן להסתר. פצצות הת.ג.מ. הן רגישות ביותר, וחשוב הוא שבדרך מעופו אל המטרה לא יתקל הפגז בעשב, שיחים או איזה עץ. התוצאה הממשית ביותר של הכלי-לא-רתע היא בכך, שנתן לחייל הרגיל את כוח-האש

כיוון הכלי במצב ישיבה באמצעות כוונת טלסקופית.

של כלי-ארטילריה הארוז באריוה קטנה, ואפשר לו לשאתו על גבו. שני הכלים הם בעלי ערך יוצא מן הכלל במסיבות שבהן מפאת הכרח בניידות אין אפשרות להשתמש בכלי-הנשק המקובלים. שניהם — יותר משהוכשרו למשימות של מגן הוכשרו למשימות של התקפה, ולאש-ישירה יותר מאשר לבלתי-ישירה.

והרי כמה דוגמאות של השיגי כלי-ארטילריה ללא-רתע בעת-קרב :

שני כדורים מכליל-לא-רתע בן 75 מ"מ, שנורו ע"י יחידה של הדיביזיה המוססת ה-17 בגרמניה, חיסלו תותח אנטי-אווירי ותותח בן 88 מ"מ גרמניים, שהיו מוסתרים בתוך בית. מאה נאצים הוממו ונכערו.

באוקינאווה, השמיד כדור אחד מ-75 המ"מ קן של מכוונת-יריה והרג את כל יושביו, מטוח של 400 יארד. מטוח של שלושת-רבעי המיל, פגע בן 75 המ"מ שתי פגיעות מתוך 11 כדורים, שנורו על שתי מאורות יפניות. כל אלה שנסתרו באותן המאורות נהרגו. מטוח של מיל ומיל ומחצה, פגע בן 75 מ"מ שלוש פעמים מתוך שבעת הכדורים שירה אל פתחה של מאורה שמידתה 2X5 רגלים.

הכלי ללא-רתע אין בו תרופה לכל, כשם שאין סוגיה זו לשום נשק חדש. אין לשער שהוא יבוא במקום ארטילריה-השדה, אף לא במקום כלי-הנשק האנטי-טנקיים המקובלים. אך הוא ממלא חסרון גדול בכוח האש של החייל הרגלי, בתחו בידו כלי-נשק קל, במידה יחסית, ועם זאת בעל כוח רב, של אש מכיוון ישיר ; הוא צעד נוסף להפיכת חיל-הרגלי ליחידה-לוחמת הנושאת את עצמה.

בתורת שיטה להגברת כוח-האש של הרגלים אין הצלחתו של הכלי ללא-רתע מוטלת עוד בספק. קצין יפני רב-שני, שאש התותחים באוקינאווה קלעתו, ממש, אל בין זרועות האמריקאיים, מלמל משהו באוזניו של המתורגמן וכפי הנראה ררש שיראו לו דבר-מה. לבסוף עמדו המתורגמן וקצינה-החקר על כונתו. הוא היה מעונין בדבר אחד בלבד — בארטילריה האמריקנית החדשה שהיתה מקפצת בכל פינות שדה-המערכה, קפץ וולול בכל כללי ניידותו של התותח הכבד...

כיוון הכלי בן 75 המ"מ מעל תלת-רגל.

תהא הקליעה בקשת אספורט לאומי:

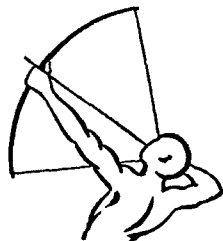
במסורת האומה במשך דורות הגלות נשתמרה הקשת כאחד הציודים המעוררים וזכרונות של עצמאות וגבירה יהודיים. היא מעלה בזכרוננו את ימי דוד המלך שציווה „ללמד בנייהודה קשת“ למען יוכלו לעמוד בפני פלשתים, ואת קינתו על שאול ויהונתן ש„קשתו לא נשוג אחור“. כיום משמשת הקשת בעיקר ככלי ספורטיבי, אם כי במלחמה האחרונה השתמשו בה כמה פעמים אנשי קומנדו כבכליזין.

הקליעה בקשה, כספורט קליעה עממי השוה לכל גפש, ניתן להשיגו בנקל גם בתנאי ארץ-ישראל ומן הראוי שתקום בינינו תנועה עממית של דורכי-קשת, ושייקבע לקליעה זו מקום נכבד בחינוכו הגופני של הנוער. חגיגות ל"ג בעומר ששימשו בגולה כ„תג לחימה“, יום בו יצאו נערי ישראל מתוריהם עם קשת יחק, מעשיידם, ליער ושיחקו „במשחקי מלחמה“, נצטמקו בארץ-ישראל ל„מדורות“ ולא זכו שיהא להם המשך מסורתי ראוי. אין כליג בעומר יום נאה לעשותו יום מיפגן ההישגים של דורכי-הקשת בארצנו בצורת תחרויות המוניות של נוער ומבוגרים ותחרויות-אליפות ארציות. אנו תקוה כי להצעתנו זו ימצא הד מעשי, ואם יחלו בהכנות, הלכה למעשה, עוד השנה — נזכה לחוג בל"ג בעומר תש"ח את המיפגן הארצי הראשון של דורכי הקשת בארץ-ישראל.

נשמח לפרסם כל הצעות ופרטים נוספים בענין זה מאת קוראינו.

ה ק ל י ע ה ב ק ש ת

כמעט אצל כל העמים, במשך כל התקופות, מופיעה הקשת כנשק מלחמה נכבד. היא היתה ידועה לעמי אסיה הקדמונים; בני יון התאמנו בה בהצלחה; לקשתים הפיתים יצא שם למרחוק. כן שלטו באמנות הקליעה בקשת על הצד הטוב ביותר האינדיאנים תושבי אמריקה הקדומים ונתפרסמו בקליעתם המדויקת; וכן משתמשים בה עד היום תושבי השבטים הפראיים באפריקה. האחרונים נוהגים לשים בתוך

החץ רעל, העשוי להמית את הנפגע תוך דקות ספורות.

בימי הביניים נחשבה הקשת כאחד מכלי הזין החשובים ביותר. דורכי הקשת הצרפתיים והאנגליים המפורסמים רכי התהלה הצליחו לא פעם להכריע באמצעותה את קרבותיהם. הצבא המקצועי של הווננים היה התמחה באופן מיוחד בשימוש בנשק זה, והקשתים נערכו במבנים מיוחדים, ולהם תכסיסי קרב מיוחדים משלהם.

בימי הביניים נודעה הקליעה בקשת גם כספורט המוני, אשר תושבי הערים בעיקר

היו מקדישים לו מזמנם. כינוסים גדולים היו נערכים ברוב פאר וברוב עם ובמסלולים מיוחדים היו נערכות תחרויות הקליעה. המנצחים בתחרויות אלו אף היו זוכים בפרסים, והגביע הספורטיבי של של ימינו מוצאו מן התגיגות ההן. עד מה העריכו אז את האימון בקשת יעדי צו אופייני של הנרי השני, מלך אנגליה, האוסר את המשחק בכדורגל, שהחל מתפשט אז בין תושבי הערים, באשר „גמשכים אליו (לכדור-רגל) מאוד ובגללו מזניחים את הקליעה בקשת ובחץ“. איסור זה התקיים כ-400 שנה, עד שהקשת הוצאה מכלל אָזונו של הצבא.

המצאת אבק־השרפה בימי הביניים המאוחרים דחקה את הקשת מלהיות כלי־זין מלחמתי והקליעה בקשת הפכה במרוצת הימים לענף ספורטיבי טהור.

מולדת הקשת הספורטיבית היא אנגליה. האנגלי וארינג יכול להיחשב כאבי הספורט הזה. מחמת עבודתו הקשורה בישיבה ממושכת חש כאבים בריאותיו ותוך ביקוש אחרי אמצעים למנוע מיחושים אלה בדרך תרגילי הגוף, בחר לעצמו את הקליעה בקשת. ואמנם אחרי תירגול מתמיד החלים. הוא זקף את החלמתו לזכות התעסקותו בקליעה בקשת, ויסד, בשנת 1781, עם עוד מספר יודים, אגודה לקליעה בקשת. זה היה עוברו וראשיתו של ספורט הקשת, אשר התפתח ונפוץ עד מהרה בכל רחבי אנגליה, ומשם עבר גם לארצות אחרות.

• • •

הקליעה בקשת, כתנועה ספורטיבית רצינית, מפותחת בראש וראשונה בצרפת, באנגליה ובארצות-הברית. ואחריהן באות בלגיה, שוויצריה, שוודיה ופולין. בכל הארצות הללו קיימות אגודות המתמסרות במיוחד, באהבה ובהתמדה, לענף זה. בארצות הברית, אולי בהשפעת המסורת האינדיאנית, נשמר לו גם אופי שימושי במקצת, כי שם נהוגה הקליעה בקשת בציד־חיות שאסור להבהילן, בדיג, וכמו כן בחוגי הצופים וכו'.

בשנת 1931 נתכנס בלוב שבפולין הקונגרס העולמי הראשון, בהשתתפות נציגי אגודות דורכי הקשת מ-12 ארצות. באותו מעמד נערכו גם תחרויות עולמיות בהן זכתה צרפת באליפות העולמית. בקונגרס זה נקבעו חוקי התחרויות, סוגי הקשתות המקובלים, והפגישוה הבין לאומיות. מאז מתפתח ספורט הקשת ומרחיב את היקף פעולתו.

ספורט הקשת מהו ?

לאחר שהקשת פסקה להיות מכשיר־מלחמה ישיר שונתה גם צורתה — בפרט החץ שקצהו החד, המיועד לפגיעה, נעשה יותר קשה — ואין תפקידו מעתה פגיעה באויב אלא תחרות הוגנת.

הקליעה הספורטיבית נערכת במסלול מיוחד, ישר ופגוי ממכשולים. בקצה המסלול תלייה המטרה, בצורת עיגול ובו 5 עגולים קונצנטריים. המתחרה או המתאמן מתיצב במרחק מסוים מן המטרה ומשתדל לשלוח את חצו למרכז המטרה. הנהוג בתחרויות היא :

למרחק	15	מטר	15	קליעות
"	24	"	30	"
"	24	"	50	"
"	48	"	70	"
"	72	"	90	"

בהרבה ארצות מוגבל הזמן בו חייב המשתתף בתחרויות לבצע את כל הקליעות. לשם גיוון ורבי־צדיות מקובל בתחרויות הקליעה בקשת, כמו באתלטיקה הקלה, שילוב מספר מקצועות (דהיינו: קליעה מכמה מרחקי־קליעה שונים והמנצח הוא הקשת שהשיג

את מספר הנקודות הגדול ביותר מן הקליעות למטרות ש ב כ ל המרחקים, מלחמת ארבע לגברים ומלחמת שלוש לגברות.
התחרויות הן ליחידים ולקבוצות.

המכשירים

1. הקשת: הקשת המקובלת מהווה מכשיר-בינים בין הקשת האסיאתית, בה השתמשו עמי הקדם, והקשת המקובלת עד היום בין שבטי אפריקה, אוסטרליה והאינדיאנים באמריקה הדרומית. הקשת האסיאתית היתה קצרה וקשה, ולדריכתה נדרש כוח רב. אמנם גם התוצאות היו מפלאות. באחד הארכיונים של הירכי הקשת באנגליה שמור פרטיכול המעיד כי הקונסול התורכי בלונדון הצליח בשנת 1795 להשיג בקליעה בקשת אסיאתית מרחק של 437 מטר!

מסופר שם גם על תוצאה פנ-טסטית של 884 מטר, שהשיג השולטן סליח בשנת 1798. הקשת מן הסוג השני היתה יותר ארוכה ואצל האינדיאנים, למשל, הגיעה לאורך של 2,5 מטר, כך, שהיורים בה היו מציבים את הקצה האחד על הקרקע וכך דורכים אותה.

הקשת המודרנית מורכבת מ-2 חלקים, — החוט (היא הקשת) והמיתר.

החוט עשוי עץ, אורכו כקר-מת אדם בערך. לפי הנוהג האנגלי שוה אורך הקשת למרחק שבין קצות הידים כשהן פשוטות לצדי הגוף. בקצה החוט טר מסומנת הסיפרה המציינת את רכות הקשת. המתאמן בוחר לו את קשתו בהתאם לכותו; הגברים משתמשים בדרך כלל בקשתות קשות יותר, שלדריכ-תן דרוש כוח גופני רב, בעוד שהנשים והנוער משתמשים בקשתות יותר רכות.

המיתר — חבל דק וחזק, קצר מהחוט, משומן היטב. קצה המיתר האחד קושרים לקצה התחתון של חוט הקשת, ואלו קצה המיתר השני מתקינים בו לולאה, עונבים אותה על הקצה העליון של החוט. בדרך זו נכפפת הקשת, ומוקנית לה הגמישות והכוח הדרושים לשילוח החץ.

2. החץ: — עגול ודק, עשוי עץ, אורכו 71 ס"מ לגברים ו-65 ס"מ לנשים. מחודד בקצהו הקדמי, ושלוש ניצות קבועות בקצהו האחורי. הקצה האחורי שסוע לשם שימתו על המיתר.

הנוצות מסייעות לכוון החץ במעופו. משקל החץ מ'17 עד 40 גרם.

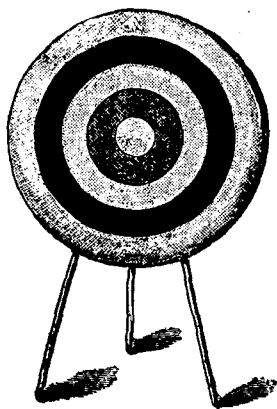
3. מגן: — לשם מניעת מכה ע"י המיתר רפויה היד השמאלית מגן עשוי עור או בד עבה, באורך של 20 — 25 ס"מ, שאפשר לכפתרו סביב הזרוע.

4. כספית: — לשם הגנה על אצבעות היד הימנית משפשוף המיתר. לכספה שלוש אצבעות.

5. תלי להחזקת החצים, — עשוי בצורת צינור גלילי שאפשר לתלותו בחגורה.

6. מסלול הקליעה — שטח מגודר, ובו 5 — 6 מסלולים למען יוכלו להתאמן אי להתחרות בבת אחת משתתפים אחדים. בהתקנת המסלולים יש להביא בחשבון את השמש ואת כיוון הרוחות. רוח אנפית מכבידה על הקליעה ומסיטה את החץ, בעוד שרוח מלפנים או מאחור אינה גורם מפריע.

7. המטרה — עיגול עשוי קש נתון על תלת-רגל, ועל גבי העיגול קבועה המטרה. לשם מניעת תאונות רצוי להקים מאחוריה קיר מגן או תומות-חול. עד למרחק של 50 מטר משתמשים במטרה שקוטרה 90 ס"מ, מעל למרחק זה, מטרה שקוטרה 120 ס"מ. המטרה מחולקת ל-5 עיגולים קונצנטריים, ב-5 צבעים לפי הסדר דלהלן, החל מהמרכז: זהב, אדום, כחול, שחור, לבן. כשהחץ פולח בעגול הזהב זוכים ב-9 נקודות, באדום — 7, בכחול — 5, בשחור — 3, בלבן — 1.

יפודות הקליעה בקשת

שליחת החץ מהקשת קשורה ב-5 פעולות עיקריות הקובעות את הצלחת הקליעה, ואלה הן הפעולות: היציבה, כינון החץ, דריכת הקשת, הכיוון והשילוח.

1. היציבה — הטירונים צריכים להתחיל ממרחק לא יותר מ-12 עד 15 מטר. המרחק הקצר בתחילה מבטיח את רכישת הטכניקה בשיעור זמן קצר יותר.

בזמן שמתיצבים לקליעה יש להקפיד שקו ישר יעבור בין המטרה לבין רגליו של הקולע. היציבה היא בחציפניה למטרה, הרגלים בפישוק קל, בשיעור של 20 — 40 ס"מ לערך. משקל הגוף נוטה קצת על רגל שמאל היוצאת קדימה.

2. כינון החץ — דורך הקשת מחזיק את הקשת ביד שמאל ואת החץ בימין. הקשת מקבילה לקרקע, המיתר קרוב לגוף בגובה המתנים. אחיזת החוטור נעשית בכל היד כשארבע האצבעות תופסות אותו מלמעלה והבוהן מלמטה. עם כינון החץ יש להזהר מלפגוע בנוצות, כיון שהנגיעה הקלה ביותר עלולה להשפיע על מעוף החץ.

את החץ משענינים תחילה על החוטור, כך שיהא נתון על החוטור מצד אחד ועל המיתר מן הצד השני. אחר כך אווזים באצבעות יד ימין בקצהו של החץ ומוזיזים אותו לפנימ, עד שהססע שבאחוריו רוכב בדיוק על מרכז המיתר. הפעולה המסיימת מהווה שימת שלושת האצבעות האמצעיות על המיתר, כשקצה החץ נמצא ביניהן.

כינון החץ באופן נכון ומהיר — הוא אחד הדברים החשובים בקליעה בקשת. סעיף

בתקנון הצופים האמריקאים דורש מהצופה מהירות כזאת ששלושה חיצים רדופים ימצאי בבת אחת באויר. סעיף זה מקורו במסורת של האינדיאנים שהתמחו במיוחד בשילוח-חצים מהיר. דורכי קשת מנוסים יכולים לשלח 5 חצים בזה אחר זה שיימצאו כאחת באויר. ספרות הקליעה בקשת מספרת על אינדיאני אחד שידע לשלח 8 חצים רדופים באויר.

3. דריכת הקשת — לאחר כינון החץ מגביהים את הקשת לגובה הכתפיים מבלי ליישר עדיין את יד שמאל. לפני הדריכה באה הגשיפה, הראש מופנה שמאלה, המבט למטרה. הדריכה נעשית אך ורק באמצעות הידים, מבלי לשתף את חלקי הגוף האחרים. יד שמאל, המחזיקה בחוטר, מושכת אותו לפנים, בעוד שיד ימין (שבין אצבעותיה נמצא קצה החץ) מושכת את המיתר יחד עם החץ המחובר אליו — לאחור (המיתר נמצא ע"י הסנטר, נוגע בקצה האף ונמצא בדיוק באמצע הפנים).

המרפק והאמה של יד ימין נמצאים בגובה הכתפיים, ומהווים כעין המשך לחץ.

4. הכיוון — הקשת איננו נשק "הקולע מאליו". אין לה מכשירי כיוון כמו ברובה, ונבדלת ממנו בתיאום הנדרש מכל חלקי הגוף בזמן הקליעה. מכונים בעין הימנית,

(אין הכלל לעצום את השמאלית!) זמן הכיוון קצר, ואינו צריך להימשך יותר מ-2—3 שניות. למרחקים קצרים מכוונים לנקודה הנמוכה במרכז המטרה, למרחק 30 מטר בדיוק במרכז המטרה ולמרחקים ארוכים יותר — מעל המטרה.

5. השינוי — לאחר "תפיסת הכיוון" מרפים מן המיתר והחץ טס קדימה. הידים, הן הימנית והן השמאלית, נשארות לרגע קט אחרי השילוח באותו מצב, לשם בקרה.

האימון — מספר החיצים שמשלח דורך-הקשת בתקופת אימונו הוא במוצע 150—200 חצים לגברים ו-100—150 לנשים. את התוצאות שמשגיג דורך-הקשת יש לרשום בפנקס מיוחד לשם ביקורת ההשגים.

מה תועלת בספורט הקשת?

בספורט הקשת יכולים לעסוק בהצלחה הגבר, האישה והנער. הגיל אינו משמש כאן מכשול. בארצות שספורט זה מפותח בהן, רבים אף בני השנים המשתתפים בתחרויות ומשיגים הישגים ניכרים.

מנקודת ראות פיזיולוגית מהווה הקליעה בקשת תרגיל מצוין המפתח והמחוק את שרירי התזה והגב, נוסף לכך, ע"י פעולות הדריכה נפעלים גם שרירי הידים, הצוואר, החלק העליון של הגוף וממילא גם אברי הנשימה. לקט החיצים אחרי היריות מפעיל את שרירי הרגלים והבטן ומשווה למסכת הפעולות אופי כללי.

מוניטין יצאו להשפעה הפסיכית המצוינת של הקליעה בקשת. היא מרגיעה את העצבים, מקנה לעוסק בה שלווה ובטחון עצמי. מי שהתמחה בספורט זה מוצא בו לא רק סיפוק רב אלא עיסוק בו תוך שמחה ותענוג רב, ומתמיד בו יותר משמתמידים ספורטאים בענפים אחרים.

מלבד חיזוק הגוף והרגעת העצבים ראויה לתשומת לב באופן מיוחד עוד תכונה חשובה, אב כי הבדל עקרוני קיים בין מבנה הרובה והקשת, שבוו האחרונה אין בכלל מכשירי כיוון, מפתחת היא תכונות רבות, ההכרחיות בשביל קלע טוב. הקשת מפתחת את אותם השרירים הדרושים לקלע, ומקנה את התכונות החשובות כמו טביעת עין, התמצאות והחלטה מהירה, שקט נפשי, מהירות ההגבה, יכולת הריכוז וכו'.

יעוד ראוי לציין שבדרך כלל אין הספורט הזה יקר באופן מיוחד — אין לו צורך במגרשים או בניינים מיוחדים; התקנת המכשירים מהווה הוצאה חד-פעמית ולא יקרה בייחוד. ועם התפתחותו של ספורט הקליעה בארץ, אפשר יהיה להתקנם במקום ולהחזיל את המחירים (המחירים באנגליה: המשת 1—2 לירות, חצים 200—300 מיל).

מתאמור לעיל מתקבלת המסקנה, שראוי ספורט זה שיפתחוהו אצלנו באופן רציני ויבקשו דרכים להפצתו בארץ. אמנם: הנסינות שנעשו עד עתה ע"י יחידים לא הוכתרו בהצלחה, אבל ברור שאם יהיו כמה נתונים מיקדמים (א) מגרש מסודר עם 6—10 מסלולים, על מנת לאפשר אימון לקבוצה שלמה בבת אחת; (ב) ציוד מלא ושמירה מספקת עליו; (ג) מדריכים שדרכי ההוראה בספורט זה נהירים להם — תהא הצלחתו מובטחת ונושאת ברכה.

מדוע השתמשנו בפצצת האטום?

להלן קטעים עיקריים ממאמרו של הנרי ל. סטימסון (מי שהיה מיניסטר המלחמה של ארה"ב, והיה שותף לאחריות ההחלטה להשתמש בפצצת האטומית נגד יפאן) על ההערכות והשיקולים שהכריעו את הכף להטיל את פצצות האטום הראשונות.

יפאן עצמה ע"י השימוש המשולב המקובל של צי המלחמה וחיל האוויר. השאלה הקריטית היתה אם תביא פעולה כזו בעקבותיה לכניעה. הוצרכנו איפוא לשקול בזהירות מרובה את מצבו הרוחני האפשרי של האויב ולהעריך בדייקנות מרובה את אופיית ההתנהגות, העשויה להביא לקצה את רצונו להתנגד.

***

בהתחשב עם שיקולים אלה כתבתי ב-2 ביולי תזכיר לנשיא ארה"ב המציג להעתי הצג נכון את מחשבת הממשלה האמריקאית, כפי שנתגשמה לאחר זמן הלכה למעשה. מש שוחחתי על התזכיר עם הנשיא הביע את אשרי רו העקרוני על כך והרי תמציתו של אותו תזכיר: —

הצעת תכנית למלחמה ביפאן

1. תוכניות הפעולה ובהן תוכנית העלייה הראשונה בחוף כבר אושרה. נעשות והולכות ההכנות המעשיות לפעולה.
2. יש טעם להאמין שהפעולה שתבוא לאחר העלייה בחוף תהיה מאבק ממושך ורבי-מחיר עד מאוד. בקורי שבקרתי באיי יפאן נטעו בי את הרושם שמבנה פני הקרקע נוח שם להגנה עד למחפרות האהרונג, כפי שארע באיים איווגימה ואוקינאווה, ובאיי יפאן עוד נוח הוא בהרבה מאשר בשני אזורים אלה.
3. אם נעלה אי פעם על אחד איי יפאן העיקריים ונחל במסע כניבוש, נאלץ בוודאי לטפל בהתנגדות עד למחפרות האהרונג. לאחר שנתחיל בפלישה למעשה, נאלץ, לדעתי לעשות את המלאכה כולה וללחום מלחמת סיום מרה יותר אפילו מזו שעברה עלינו בגרמניה. האי בידות תרבינה כליכך שניאלץ להשאיר את איי יפאן הרוסים הריסות גדולות אפילו מאלה שהשארנו בגרמניה.

התכניות האיטרסטיגיות של מטות כוחותינו הצבאיים למיגורה של יפאן (כפי שהיו ביולי 1945) הוכנו מבלי להסתמך על פצצת האטום שטרם נוסתה אותה שעה. במקסיקו החדשה. תיכננו הסגר ימי ואוירי נמרץ והפצצה איטרטרי טגית גדולה והולכת בקיץ ובסתיו, ולאחריה ב-1 בנובמבר עליה לחופו של האי קיושו, הדרומי שבקבוצת איי יפאן. לאחר זאת צריכה היתה לבוא באביב 1946 העלייה לחופו של האי העיקרי הונשו. סך הכל של כוחות צבא הקרקע והצי ששולב בתכנית רבתי זו היה בערך 5 מיליון איש; ואלו, אם לכלול בכך גם את כל אלה שצריכים היו לעסוק בכך, ולו גם לא בקשר מישירין, היה מספרם גדול הרבה יותר.

כפי שגוראו לנו הדברים ביולי היתה קיימת אפשרות שהממשלה היפאנית תחליט על התנגדות עד הסוף בכל שטחי המזרח הרחוק הנתונים לפיקוחה. במקרה זה היו בנות הברית עומדות בפני המשימה העצומה לשבור את התנגדותו של כוח מזוין בן 5 מיליון איש ו-5000 מטוסי מתאבדים, השייך לגזע שכבר הוכיח את יכולתו להלחם עד המוות ממש. הערכנו כי אם נאלץ לבצע תוכנית זו עד גמירה, לא תסתיים המערכה העיקרית לפני המחצית השניה של 1946 ואולי מאוחר יותר. הודיעוני כי יש לשער שפעולות כאלה תעלינה במחיר של יותר ממיליון אבידות, לכוונות ארצות הברית לבדם. סברנו כמו כן ששיעור רב של אבידות יפול גם מבין בני בריתנו, וכמובן, אם יצליח המסע, ואם לשפוט לפי נסיון קודם, יהיו אבידות האויב גדולות מאלו שלנו עצמנו.

ביולי כבר היה ברור שאפילו לפני הפלישה נוכל לגרום חורבן חמור בשיעור עצום באיי

העמים.

מכל מקום חושבני שהנסיון לכלות אה צבאותיה ואת אוכלוסיתה באמצעות אש של קניייריה ואמצעים אחרים, יוביל להתעצמות היציבות הגזעית, ולחוסר-אהדה שאין תקדים לו.

5. מסקנתי היא על כן שליפאן תנתן את ראה — שזמן מסירתה יותאם מתוך קפדנות מרובה ע"י באי כותן הראשיים של ארה"ב. בריטניה הגדולה, סין וגם רוסיה, אם תהיה גם היא אויבת ליפאן אותה שעה, — להיכנע ולהתיר את כיבוש ארצה, כדי להבטיח את הדמיליטריזציה הגמורה לצורך הבטחת השלום לעתיד לבוא. — — —

6. ההצלחה תהיה תלויה במידת תוקפה של ההתראה אשר תימסר לה. קיימת ביפאן רגישות קיצונית לכל הנוגע לגאווה לאומית. וכשיעמלו היפאנים פנים אל פנים, בארצם כשנשקם בידם, עם האויב, ילחמו אזי עד מות. לפיכך יש להגיש את האזהרה לפני מעשה הפלישה, כשהתורבן תלוי ומאיים מעל ראשה (והוא בבחינת אפשרי כל שעה), אך לפני הפלישה למעשה, העשויה להגביל את העם היפאני במסגרת צרה של יאוש קנאי.

חשוב להדגיש את אופיה הכפול של ההצעה המוצעת. היא נועדה להבטיח תורבן — אם יפאן תתנגד, ותקוה אם תיכנע. אין סצנת האטום נוכרת בתוכיר זה... אך מאלי מובן שראינו בה את הסנקציה הטובה ביותר במקרה שאז הרתנו תדחה.

4. הקיימת ברירה אחרת כלשהי לכיבוש כזה של יפאן אשר יבטיח כניעה ללא תנאי? נוטה אני לחשוב שאכן קיים סיכוי כזה, העשוי להפוך לכדאית את אזהרתנו ליפאן על כל העלול להתרחש, וכי ראוי לתת לה הזדמנות ברורה להיכנע. יש לנסות במתן אזהרה זו לפני התחלת מסע הכיבוש, וכן יש למסור את האזהרה בזמן המתאים ביותר ליצירת תגובה והשפעה יפאנית לאומית.

לצד עומדים הגורמים הנוחים והעצומים כדלקמן: ציה של יפאן נהרס כמעט כליל והיא ניתנת לפגיעת מצור שעשוי למנוע ממנה מנוגות והספקה כדי צורך אוכלוסיתה.

כן תנוגה היא להיפגע במידה איומה ביותר ע"י התקפות האויר המרוכזות שלנו על עריה צפופות האוכלוסין.

לרשותנו עומדים מקורות העשייתיים, שאינם יודעים אפסית כוחות מהי, נגד פוטנציאל הכוח היפאני המתחלל והולך.

מאמין אני שבשעת משבר כזו תהא יפאן ערה יותר לקול ההגיון. יפאן אינה אומה המורכבת כולה מקנאים משוגעים בעלי מנטליות השונה שינוי גמור מזו שלנו.

חושבני שקיימת בקרב עמה התבונה להכיר באיחולת שבמלחמה עד הסוף. כן חושבני שקיימים בקרב אוכלוסיה מנהיגים ליברליים למדי (אף שעתה נעלמו מעל פני השטח ע"י הטרור ריסטים) שאפשר להסתמך עליהם לצורך הקמת תה מחדש, כחבר הנושא באחריות במשפחת

סיכומי הנשק הרקטי 2-v 1-v

כן יש להביא בחשבון את העובדה שמשק זה הוא בראשית התפתחותו וכי בפיתוחו המזו רז מושקעים אמצעים רבים מאוד ועבודת מחקר קדחתנית.

מתוך הידיעות הרבות המתפרסמות בעתונות קשה לקבל תמונה בהירה ממשק זה. להלן מובאים כמה פרטים מסכמים, והקורא יוכל, על סמך הנתונים האובייקטיביים האלה, להסיק לעצמו את המסקנות בדבר ערכם של כלי זין אלה.

2-v	1-v	
535 ק"מ	267.4 ק"מ	הטוח המקסימלי
14000 ק"ב	2300 ק"ב	המשקל הכללי
850 "	250 "	משקל חומר הנפץ
4800 ק"מ לשעה	300-600 ק"מ לשעה	מהירות
עד 120 ק"מ	50-2500 ט'	גובה הטיסה
שנים ליממה	אחת לשעה	מהירות האש מנקודת יריה אחת

סים חשיבות רבה לפצצות 1V המתוקנות, לעתיד לבוא.

2V

מסוג זה נורו כחמש מאות פצצות נגד לונדון הגדולה — ולא נמצאו למעשה כל אמצעי הגנה, פרט להריסת בסיסי היריה שהיו, כמובן, מוטחים כהלכה. הפגז יורד מגובה של 120 ק"מ (!) בזווית תלולה מאוד לתוך המטרה במהירות סופרסוניית (העולה על זו של מהיר רוח הקול), אלחוט מכון את הפצצה ברגעי שהייתה הספורים באויר. דיוק קליעתה אינו מעולה, לכן אין הפעלתה שמושית לגבי מטרת רוח קטנות. אולם מטרת התופסות. שטח נרחב הן אידיאליות לפצצות 2V, בעיקר נוכח השיפורים הרבים שהוכנסו בהן לאחר פעולות המחקר האחרונות. כשעשו האנגלים נסיונות בפצצות 2V מנמל קוקסהאון (ליד המבורג) נגד מטרה ביס-הצפוני, כ־240 ק"מ מנקודת היריה, נתהווה קוטר פגיעה של 4.8 ק"מ — היינו כשני אחוזים של המרחק בלבד. פיזור טבעי זה אינו גדול ביותר. מכל מקום דיוק יתר בקליעה ובכוון האלחוטי, והכנת פצצות אטום רקטיות ישו לנשק זה אופי איום ביותר בכל מלחמה באה.

לפי החומר שנתגלה בארכיונים הגרמניים והושווה עם מספרים אנגליים יש לאמוד את מספר פצצות 1V שנורו נגד אנגליה מבסיס סים שמעבר לתעלה — בשמונה אלפים. לא פחות מ־25% מאלה סטו לחלוטין ממסלול תעושת המכונת עקב שגיאות קונסטרוקציה גיות. 50% נפלו קרבן לאמצעי הגנה שונים, ורק 25% ירדו באיזור לונדון הגדולה. ואלה גרמו ל־6000 הרוגים, 18—19000 פצועים קשים, הרסו לילי כ־170.000 בנינים ולא פחות מ־800.000 בניינים נהרסו בחלקם. סיכום אביר דוח זה מראה את פצצת 1V כנשק יעיל ביותר לפי החישובים המקובלים.

בעייה חמורה, שטרם נמצא לה פתרון, הוא חוסר הדיוק בפגיעה. כשהותקפו נמלי סאות-המפטון ופורטסמות (בחדש יולי 1944) על ידי רקטות מסוג 1V, היו הפגיעות בשטח העיר נדירות למדי. הרקטות נפלו הימה או התפוצצו מחוץ לאיזור הבנוי של הערים. וזאת למרות העובדה שערים אלו הן צפוף פות אוכלוסין למדי (250.000—200 נפש כ"א). אי דיוק זה בלט גם בהרעשת אנטורפן. אך כפי שנאמר לעיל, פעולת המחקר מתקדמת והולכת, ובחוגי הצבא האמריקני והאנגלי מייח

חיילים-של-שבת.

עם הקמת הצבא הטריטוריאלי הבריטי החדש לפי מתכונתו החדשה (עיין מערכות ל"ח עמ' 57) נתפרטמו בבריטניה דברי הערכה רבים על אופיו ותפקידיו של הצבא הטריטוריאלי. שמלפני המלחמה. הקטע המובא בזה נלקח מתוך מאמר ראשי ב"טיימס" הלונדוני.

— אשר הורכבו על גבי מכוניות-משא שהושגו, צוידו וצובעו בידי חברי-המדריכים-הקבוע, המסור לעניינינו בלב ונפש. ואנשי אותה יחידה הם שסייעו לקיים את שירות-הקשר בצבא-הנילוס של ויחל בשלהי שנת 1940. "הטריטוריאליים" ידעו לפחות את האלף-בית של רבים ממקצועות-החייל, שלפתע נדרשו להודקק להם הלכה למעשה עם פרוץ המלחמה, ובכולם, עד האחרון בהם, פעמה אותה רוח מתנדבים שאיך-עירון לה.

בשעה זו, עת מתחילים בעיצובו של צבא טריטוריאלי חדש, מן הראוי להקדיש גם כמה מלות-הוקרה לאותם אורחים, שבמשך השנים — ולגבי רבים מהם היה זה בתקופה אשר

הצבא הטריטוריאלי שאנשיו, בימי השלום הסרייהדאגה, כונו תכופות, דרך-לעג, "חיילים-של-שבת", תרם במלחמה תרומה רבת-ערך, ומאו ספטמבר 1938 נתחספו עליו גם נשי שירותי העזר לגשים (השם המקורי A. T. S. "שירות העזר של הצבא הטריטוריאלי"). אין ספק שאימון ימות-השלום של ה"טריטוריאליים" לא היה אימון יסודי, כפי שיכול היה להיות. נשקם וציודם לא היו מן החדשים, אף כמותם לא הלמה את הצרכים. כדוגמה אופיינית לכך יכולים אולי לשמש תירגולי סוף-השבוע של יחידת אתתים מסוימת מבני לונדון, שהתאמנו במכשירים וכלים שאבד עליהם כל — ירושה שירשו מיחידה סדירה

ענין השירות-הצבאי לא זכה באנגליה אלא ליחס של זלזול — ביכרו התעסקות מייגעת למען עניינה האמיתי של המולדת על פני מנוחה, בילוי-זמן ומנומסים. הם לא העמידו פנים שטעם נשגב מניעם במעשה זה; לא התלוננו על כך שהאימון הוא משעמם ומייגע; אדרבא, התירגלו, ההתחרות בשימוש בכלי-נשק ובציוד-צבאי, והתקופות הקצרות שעשו במחנות, בקסרקטין ובשדה, ויחס-הריעות הא-מיצים שנתפתחו ע"י כך — כל אלה היה בהם משום כוח-מושך לגבי צעירים רבים. צעירים אלה תרמו את שעות-הפנאי שלהם לעניין לאומי, מרצון וללא כל שכר, ולעתים אף הוסיפו מכיסם הם; רבים ערכו מסעות ארוכים אל מרכזי-האימון ובחזרה. מהם הקדי-

שו את כל מגרת-הקיק כולה לאימון-השנת במחנה, נותני-עבודה רבים סייעו במידה רבה ע"י מתן תופשות ופגרות שמחוץ-למנין, בתש-לום, לפועליהם ה"טריטוריאליים", כדי לאפשר להם להשתתף במיסדרים ובמחנות מיוחדים. תהיה בזה משום כפיית-טובה, אם לא יושג לב לעבודתן החשובה של האגודות האיוריות של הצבא הטריטוריאלי — הוא חבר מתנדבים אשר נטל על עצמו את הדאגה לחילוק, להל-בשתן ולאייסונן של יחידות הצבא הטרי-טוריאלי המקומיות בנמן שלום. כשפרצה המל-חמה נסתים תפקידן של האגודות לגבי הצבא הטריטוריאלי על ידי גיוסו והעברתו לרשות פיקוחם המוחלט של שלטונות הצבא.

הטיפול בפורקי-משמעת בצבא

רעיונות חדשים בדבר הטיפול ב"נזעים מפירי-משמעת" מהלכים כחוגי הצבא הבריטי. חדרי-המעצר ומחנות העונשים הישנים יבוט-לו. במקומם יבואו מוסדות חינוך לפורצי-הגדר, אשר בהם תהא השליטה בידי פסיכיאטרים בעיקר, שיתקרו את נטיותיו הנפשיות של העבריי, וינסו לעשותו שוב חייל טוב. במוסדות חינוך אלה יעמוד החייל באימונים קשים, קשים יותר מאימוני הרגילים של

החייל, לפי שלעמים נגור עליו ביחידתו להישל למעצר מפני היותו חייל גרוע. הצעד הבא יהיה העברתו למוסד שני, שב ימצא בתנאים נוחים יותר מאלה הגדווגי במוסד הקודם. בשלב שלישי, בעודו נתון להלכה למעצר יוצע לו לחזור ליחידתו, — "על דברתו" שהת-נהגותו בה תהא טובה מעתה.

קצינים לצבא הטריטוריאלי

עתה, מאחר שמספר רב של קצינים בעלי רמה אימון גבוהה חזרו לחייהם האזרחיים, שוב לא יחסרו לצבא הטריטוריאלי קצינים טובים כדי הצורך.

מומחים במקצועות שונים, אף שלא נתנסו קודם לכן בנסיון צבאי, יהיו זכאים לקבל דרגת קצינות בצבא הטריטוריאלי ביחידות השירות הרפואי, בחיל-התימוש או בשירות הוטרינרי.

אף על פי כן, גם מתנדבים המשרתים בשורות הצבא הטריטוריאלי בשאר-דרגות יוכלו לזכות בדרגת קצינות.

לאחר הבחירה ידרשו לעבור קורס מיוחד ביחידות האימון לקדטים, לפני שיתמנו לדרגת קצינות.

הדרך לקצינות בצבא הטריטוריאלי פתוחה לשאר-דרגות של הצבא הסדיר שהשלימו את תקופת שירותם בצבא ומתנדבים עתה לשירות קקצינים בצבא הטריטוריאלי.

בעוד גבול הגיל הנמוך לקצינים יהיה 18 שנה, הרי גבולות הגיל הגבוה ישתנו בהתא-לענף השירות, כמקובל בצבא הסדיר.

רמת התתאמה הגופנית תהיה שונה, למ-ענפי השירות, אך לא יאשרו קצינים שרמה בריאותם נמוכה מזו שנקבעה לאותו ענף שירות בצבא הסדיר.

המועמדים לקצינות בצבא הטריטוריאלי יאוש-רו תחילה ע"י ועדות ברירה מחוזיות. קצ-בעל דרגה הגבוהה מזו הפנויה עבורו יצב-הטריטוריאלי רשאי, אם רצונו בכך, לותר ע-

אותה דרגה ייחשבו הראשונים ל"קצינים הקדשיים". התפטרות מרצון מקצינות תהא מותרת בכל עת, פרט לשעות חירום לאומיות.

דרגת הקבע שלו, ולקבל דרגת קבע אחרת הנ"ל מלאכה ממנה.

בשעת פעולה משותפת של קצינים מן הצבא הסדיר. עם קצינים מן הצבא הטריטוריאלי בעלי

הסכם צבאי ארה"ב — הפיליפינים

שיאושר ע"י בתי הנבחרים של שתי הארצות. אף אחת משתי הארצות אינה רשאית להעניק זכויות על בסיסים למעצמה שלישית כלשהי בלי הסכמת השנייה. לפי הסכמת שני הצדדים אפשר יהיה להעמיד כל אחד מ־23 הבסיסים שבהם המדובר לשימושה של מועצת הבטחון. לארה"ב יותר לחייל לצבאה מבני הפיליפינים.

ארצות הברית תמשיך להשתמש ב־16 מן הבסיסים בפיליפינים (בהם שדה התעופה הגדול קלרק) ואפשר שבעתיד תשיג רשיון להשתמש גם בשבעה אחרים.

זכות זו נכללת בחוזה הסיוע ל־99 שנה שנחתם בין שתי הממשלות, ב־14 במאוס במאנילה. הדבר נודע בסוף חודש מאוס כשמיניסטרוני החוץ של ארה"ב פירסם את פרטי ההסכם. ההסכם לא ייכנס לתוקפו אלא לאחר

צדור ידיעות

מן המזרח התיכון

האיראני גנרל רזמארה הודיע, כי הפעולות נגד שבט ברואני, אם פירושו מנשקו או גירושו מאיראן, תסתייגה בסוף חודש אפריל.

פרס

משלחת צבאית איראנית יצאה לארה"ב כדי לגהל מו"מ על קניית ציוד מלחמתי. ממקור חצי רשמי מוסרים כי סכום הקניה מגיע ל־25 מיליון דולר.

עיראק

בבחירות בעיראק שנתקיימו ב־10.3 קיבלה מפלגת הממשלה (שבראשה עמד נורי סעיד פחה) רוב מכריע. הורכבה ממשלה חדשה בראשותו של צאלח ג'בר שלקח לעצמו גם את תיק הפנים. מיניסטר החוץ נשאר פאדל ג'מאלי. מיניסטר ההגנה הוא שאכר ואדי. יש לציין, שבפעם הראשונה בתולדות עיראק החדשה נתמנה ראש-ממשלה ש י ע י.

עתוני איראן מוסרים כי הצבא האיראני נתקל באנשי ברואני הכורדים בקרבת גבול עיראק ונכנס עממם בקרב. הצבא השתמש באווירונים, טנקים ומכוונות יריה. לדברי העתונים הכורדים היו הם שתקפו לראשונה את הצבא.

עיראק ותורכיה ריכזו את צבאותיהן על גבולותיהן עם איראן בקשר לפעולות של הצבא האיראני נגד אנשי ברואני. מסקד הצבא

בתכניתה של ממשלת עיראק להשלים השנה

את קו מסה"ב בגדאד—קושטא ע"י סלילת
המסילה בין מוצול ודיאר-בכר.

לסברה כי הכוונה האמיתית היא למנוע מעבר
שבטים מסוריה לבעה"י.

*

ממשלת סוריה מתכוננת לפתוח במו"מ עם
ממשלת א"י על חיקון גשר מסה"ב בחמה
שנהרס בפעולות היהודיות ב"29.6.46. הנזק
שנגרם לסוריה מחמת הרס הגשר, שגרם להס-
קת קשרי-הרכבת עם מצרים, הוא גדול.

לבנון

תקציב ההגנה הלבנוני הועמד על סך
10.250.000 ל"ל. בתקציב נכללים סכומים למש-
לוח משלחות צבאיות לשם השתלמות לחו"ל.

*

ממשלת הלבנון החליטה לקשר את קו מסי
לת הברזל ראס-אל-נקורה—טריפולי לקו דמשק-
חלב, ופתחה במו"מ על כך ממשלת סוריה.

*

ממשלת הלבנון פרסמה פקודה האוסרת על
המפלגות וארגוני הנוער להופיע במדים. בפקודה
נאמר כי הממשלה מכירה בשירות הגדול
ששרתו ארגונים אלה את הלבנון ב"1943,
שירות שבגללו הותרה אותו זמן התאופעה
במדים. אך עתה מתברר, כי כמה מן האר-
גונים מתכוונים לאמן את חבריהם אימונים
צבאיים ולצאת בהפגנות ובתהלוכות ברחובות.
הפקודה נכנסה לתקפה החל מ"15.3.

עבר-הירדן

המלך עבדאללה מינה את בכורו האמיר
טלאל ליורש-העצר.

*

הנספח הצבאי ליד הצירות העבר-הירדנית
בלונדון מטפל בהכנות לאימון קצינים של
הלגיון הערבי בניהול ונהיגת כלי-רכב משו-
רניים, באנגליה. מחכים לבואם של 4 קצינים
שישתלמו באקדמיה הצבאית בסנדהורסט. תקו-
פת למודיהם תמשך 18 חודש.

*

ממשלת עבר-הירדן אישרה תכנית להשקאה
ולפיתוח החקלאות על יסודות מודרניים. הוקצב
סכום גדול לשם כך. הוזמנו מכונות לקדיחת
בארות במדבר.

*

ממשלת עבר-הירדן החליטה לקבל מידי מ-
מ

ב"14.4.47 נחתם בגדאד חוזה בין עיראק
ועבר-הירדן הקובע "שיתוף מלא בין שתי
הארצות בימי שלום ובימי מלחמה, וקשרים
מסחריים". סעיפי החוזה טרם נתפרסמו, אולם
ידוע כי עוד בפברואר 1946 התקימו שיתות
על חתימת חוזה בין שתי הארצות, וכפי שנת-
פרסם בשעתו, המדובר הוא בחוזה על שיתוף
פעולה צבאי, במדיניות-חוץ ובנציגות בחו"ל.

סוריה

הממשלה הסורית אישרה הצעת חוק לשירות
חובה בצבא מגיל 18 עד 20 ובשעת חירום
עד גיל 60.

*

ממשלת סוריה אישרה סך 21 אלף דולר
לקניית אוירונים לצבא הסורי, מארה"ב.

*

התעניינותה של ארה"ב בפיתוח התעופה
בסוריה גוברת והולכת. בעוד הבריטים מספ-
קים לסוריה מומחים צבאיים, מטפלים האמ-
ריקאים בתעופה האזרחית הסורית. כזכור
ביקרו בסוריה בספטמבר 1946 מומחים אמרי-
קאים לתעופה. בינואר ש.נ. הגיע שמה עוד
מומחה אמריקאי לתעופה, ועתה מודיעים על
מינוי נספח לתעופה בצירות האמריקאית
בדמשק.

*

כדי למלא את חסרונה של סוריה בטייסים,
החליט מועדון התעופה הסורי לקנות 4 מטוסים
לאימון בתעופה אזרחית. 150 צעירים הגישו
בקשות לאימונים.

*

בדו"ח שהגיש אחד מראשי אגף-הבטחון
הסורי על מצב הבטחון בצפון סוריה, מציע
הוא להקים חמש תחנות משטרה על הגבול
התורכי, וכן חילוסי גברא בין פקידי הבטחון
בצפון.

*

המשמרות בגבול סוריה-א"י וסוריה-עבה"י
— הוגברו. אם כי הנימוק הרשמי לכך הוא
"למנוע הכרחת יהודים לא"י", הרי יש רגלים

שלת א"י את הנהלת קו מסה"ב העובר על אדמתה.

מצרים

מפקדת הצבא הבריטי במצרים הודיעה לממשלת מצרים שהיא שומרת לעצמה את הזכות להתזקק את צבאותיה בשלושה שטחים (בהתאם לחוזה 1936): מזרח לתעלת סואץ, בין התעלה והדלתה, ודרומה מכביש סואץ. בשני השטחים הראשונים יעמוד הצבא במשך כל השנה. בשטח השלישי יחנה הצבא בהפסקות. בשטחים אלה יערוך הצבא אימונים ותימרונים.

ממשלת מצרים סירבה לתביעת ממשלת אנגליה לשלם פיצויים למשפחות ההרוגים ולפצועים הבריטים במאורעות ובהפגנות שהיו בקהיר ובאלכסנדריה במשך שנת 1946. ממשלת מצרים טוענת שמאורעות אלה קרו לרגל "הפרובוקציות הבריטיות", וכן היא טוענת שמספר הקרבות המצריים גדול יותר.

ראש ממשלת מצרים הורה למיניסטר ההגנה לא לחדש את החוזים עם חברי המשלחת הצבאית הבריטית (שכיהנו כמדריכים בצבא המצרי), שתוקפם סקע בראשית 1947.

ממשלת מצרים סירבה לבקשת שלטונות הצבא הבריטי במצרים להמשיך בשידורים מיוחדים לצבא הבריטי. בשנות המלחמה הוקמה תחנה מיוחדת לשם כך. ממשלת מצרים הסכימה לכך בזמנו בתנאי שתהא לה הרשות להפסיק פעולת תחנה זו לאחר המלחמה.

מיניסטרויך-החינוך המצרי החליט להרשות לסטודנטים ערבים מהארצות השכנות להצטרף לחיל הקצינים הרורבי במצרים.

משלחת צבאית מצרית, בת 10 קצינים, בראשות ראש-המטה הצבאי המצרי, אברהים אטאל, לה פחה, יצאה לבקר בארה"ב, לפי הזמנת ממשלת ארה"ב.

ממשלת מצרים אישרה סכום כסף לקניית מספר סירות שוליות-מוקשים לצי המצרי.

הממשלה המצרית נענתה להצעה לקנות את קו מסה"ב בין מרסה-מטרות ובין סלום שנבנה בשנות המלחמה והמליך אל טוברוק. ע"י כך יונהג שירות-רכבות בין מצרים ולוב, שיתחיל לפעול ב-1947.

סעודיה

בין לבנון וסעודיה מתנהל מו"מ על קביעת קו אוירי אורחי בין בירות וג'דה, דרך קהיר.

החל מיוני 1947 יעמדו לרשות קו האוירי שבניו ממשלת סעודיה 11 אוירונו-נוסעים ושלושה אוירונו-משא הססים בקו הדראן (מרכז אוויר הנפט הסעודי) — ריאד — קהיר. הטייפים הם אמריקאים. אך בקרוב יועסקו גם 3 טייסים סעודים. מממן חברה זו הוא אבן-סעוד, והנהגה-לפועל היא בידי חברת תעופה אמריקאית.

נג'אדה — פתווה

על הצטרפותם של 2100 צעיר ערבי בשרון ל"ארגון הנוער הערבי" הכריזה משלחת מנ"ח נוער הערבי בואדי חוארית, ואדי אל-פקרא, זלפה, מנשיה, ערב אינופייעאת, ערב דמאיר וערב שרכס.

פלוגת "ג'ואלה" מיפו (שליד אגודת "האחים המוסלמים") יצאה לביקור למצרים. הם נתקבלו ע"י ראש אגודות הצעירים המוסלמים במצרים וע"י שייך חסן אל-בנא, המדריך הראשי של "האחים המוסלמים".

תוקתו החודשה של "ארגון הנוער הערבי" אישרה ע"י הוועד הערבי העליון. בראש הארגון יעמוד מפקד עליון מצרי. סגניו יהיה מחמד נמר החוארי (מפקד ה"נג'אדה" כיום) וכאמל עריקאת (מפקד ה"פתווה"). המפקד העליון ישב בקהיר. — סניף הנג'אדה ביפו הוא הראשון שהסכים לקבל את הסידורים האחרונים למינוג שני הארגונים, כפי שהחליט עליהם הוועד הערבי העליון בקהיר.

בדרך-כלל מקיימת ה"נג'אדה" את מסגרתה הנפרדת ואלו רוב סניפי ה"פתווה" מופיעים תחת השם החדש: "ארגון הנוער הערבי".

25
שנה

1921 / 1946

קוספרו

סולל בונה בע"מ

מרכז קבלני

שלהם סדרות הכללית של העובדים העברים בארץ ישראל

ח פ 9 ה

תבת דאר 563

טלפון 4-4311

בנק אנגלו-פלשתינה

בערבון מוגבל

1902 ג'ט

לונדון, תל-אביב (4 סניפים), יפו, ירושלים, חיפה הדר-הכרמל,
טבריה, צפת, סח'תקה, חדרה, רחובות, ראשון-לציון

סוחר מוסמך במטבעות זרות

חברת קור

חברת ב.א.פ. לנאמנות

בערבון מוגבל

